

ZASAVSKI VESTNIK

LETO V. — Št. 47.

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZASAVJA

TRBOVLJE, 27. NOVEMBRA 1952

29. november

NAŠ VELIKI PRAZNIK

Vsako leto praznujemo 29. november in vsako leto bolj čutimo njegov pomen in doživljamo vrednost naše sreče, ki jo navadno označujemo z eno besedo — svoboda.

Zgodovinska obletnica, ki nosi v sebi najtežje in najslavnejše čase našega upora do zmage. V sebi pa nosi tudi tisto voljo do življenja naših narodov, ki so se združili in pokazali pred desetimi leti v Bihacu svojo politično in vojaško enotnost. Ta največji politični dogodek je strnil vse jugoslovanske narode okrog Vzhodnega štaba partizanske vojske, ki se je strahovito borila in s svojimi vojaškimi zmagami pospešila

zoritev tistih pogojev, ki so potrebni za dokončno ureditev sožitja naših narodov v taki državi, kjer bo imela oblast ljudstvo. V takih okoliščinah je bilo sklicano II. zasedanje AVNOJ in na krvavem obzoru naše svobode je začel 29. november 1943 kot rojstvo nove Jugoslavije. S tem smo potrdili vero v končno zmago. In ker je bila ta vera tudi izraz volje vseh jugoslovanskih narodov, ki so predstavljali enotno borbena silo, ki si je že priborila svoje temeljne pravice, nekdanji zavezniki niso mogli več preko dejstva, da smo tu, in da nas ni mogoče uničiti. Zato niso imeli drugega izhoda kot pri-

znati rojstvo nove Jugoslavije. Tedaj je moral spoznati svet, da smo resna in pomembna sila osvoboditve, armada s takim vodstvom, ki ne bo nikoli dovolilo, da bi nas ogoljufali in da smo zato iskreni s tistimi, ki ima pošteno namene. Zato smo gradili na svojem najbolj zanesljivem temelju, na lastni armadi, ki je že vedno krepkeje tresla stebre okupatorja in njegovim pomagačem, ter kopala grob tistim, ki so nas hoteli pognati med narode-mrljice. Lastna armada je torej pomenila braniti lastno državo. Zato so se zresnili v Moskvi, kjer so že tedaj gojili skrivaj željo pohlepa in gledali na našo zemljo kot na področje izkoriščanja, na naše narode pa kot na brezbarvno množico kulijev in gostačev. V svojih načrtih z nami so se prevarali kot še nekaikrat do danes. Prevarali pa so se tudi tisti, ki so pričakovali, da bodo z njimi krojili našo usodo s kupčijo v razmerju 50:50. Ljudje, ki so se zanašali samo na moč mošnje, noža in krize, niso računali z našimi sreči, z našo moralno in z našim razumom. Zato so se ušeli in mi smo potegnili križ čez njihove račune.

Ker smo bili vedno gospodar položaja, nas niso mogli uspraviti uspehi orožja. Zato smo videli po osvoboditvi vse težave in se jih lotili na pravem koncu. Kot v celotni Jugoslaviji, smo se lotili najprej trdega dela tudi v trboveljskem okraju, da odpravimo gospodarske posledice vojne. Že do konca 1946 smo v glavnem uspešno obnovili, kar je bilo uničenega. Močno smo bili prizadeti, saj je bilo uničenih ali poškodovanih 596 stanovanjskih poslopj, 1115

gospodarskih objektov in 58 javnih poslopj. Naše ljudstvo, ki je doživljalo vso grozoto vojne, ki je zahtevala tudi 2504 življenj padlih, ujetih in pogrešanih, zna najbolje ceniti pridobitve NOV, s katerimi nam je bilo omogočeno kmalu udariti temelje takšnemu gospodarstvu in kulturnemu življenju, ki smo ga predvideli v petletnem načrtu, in ki ga danes že uživamo v veliki meri.

Z razvojem demokracije raste vedno bolj tudi moč delovnega ljudstva, ki si prizadeva, da bi se sadovi dela tudi pravilno porazdelili. Pri tem pa naj imajo prvo besedo tisti, ki dajejo prvi in največ od presečka svojega dela za družbene namene. Če daje delavec v trboveljskem okraju 16-krat več od kmeti, vidimo, da stoji on v ospredju našega gospodarstva in da ima interes, da se dvignejo tudi zaostala področja našega gospodarstva. Ta interes bo pokazal s tem, da podpre tiste udarne bataljone, ki bodo pokazali, da zasledujemo samo take interese, ki so skupni vsem delovnim ljudem na vseh področjih socialistične graditve. Kjer takih težej ne bo, se bodo zman trudili tisti, ki računajo na to »kdo bo koga«. Delavstvo je do danes dokazovalo s delom in uspehi, da se zaveda svojih nalog. Že nekaj časa pa se zaveda tudi svojih pravic, ki jih gradi na dolžnosti skupno z delovnimi kmeti in delovno inteligenco. Vsi skupaj predstavljajo tisto silo, ki je tako enotna, da predstavlja danes trdno zvezo socialističnih delovnih ljudi, ki se kujejo v enotni fronti nepopustljivosti, ker vidijo pred seboj razvoj našega življenja v celoti.

Sedaj, ko imamo takšno družbeno ureditev, ki nam daje politične in gospodarske pravice in s tem tudi materialno podlago, bomo uspešneje nadaljevali tudi borbo za vzgojo takega človeka, ki se bo z zavestjo boril v praksi za znanje in za pravice z vso človekoljubnostjo, t. j. z vsemi lastnostmi, ki so odlika naših zmagoslavnih narodov in ki se je pokazala tako lepo na VI. kongresu ZKJ v Zagrebu.

Enotnost in volja, ki jo je prikazal VI. kongres, nam priča, da smo tudi sedaj gospodar položaja in da smo zato obračunali z informbirojem. Ker nečemo imeti nič sorodnega z njimi, niti v imenu, je bila Partija preimenovana v Zvezo komunistov Jugoslavije, kar ustreza vsebini njenega dela, ki navezuje nase vsa napredna gibanja v drugih deželah. Tem gibanjem je VI. kongres tudi dokazal, da je možen gospodarski, socialni, politični in kulturni napredek samo preko takih organov, ki so v rokah delovnih ljudi. V naših revirjih, ki so bili vedno v ospredju revolucionarnih borb, imamo še posebne naloge in interese, da se organi ljudske demokracije hitreje razvijajo v interesu delovnega človeka.

Take smotre je potrdil 29. november 1943; sedaj, ko smo si jih priborili, in jih dalje razvijamo in utrjujemo, je potrebno, da jih tudi zavarujemo. Za to pa smo vsi odgovorni in ne samo naše državno vodstvo. Želja po boljšem in varnejšem življenju nam postavlja zahtevo po še tesnejši strnitvi komunistov in nekomunistov okrog CK ZKJ pod Titovim vodstvom.

Naj živi 29. november 1943!

Lepo bomo proslavili Dan republike

Spomenik »Revolucije« v Trbovljah, ki bo odkrit 29. novembra

Po desetih letih spet v domovini

Prisrčen, človeško lep dogodek smo doživeli v Trbovljah pretekli petek zvečer. Naše množične organizacije, mestna občina Trbovlje, mestna trgovska podjetja in Mestni komite ZKS v Trbovljah so minuli petek privredili trem mladim dekletom, ki so se po dolgih desetih letih izgnanstva spet vrnila v svojo domovino, v dvorani mestne občine Trbovlje sprejemni in pozdravni večer s pogostitvijo. Vsi navzoči so bili globoko ganjeni in pretreseni, a vendar veseli, zadovoljni: na čelu omizja so sedela tri zala, prikupna dekleta Greta, Mici in Anica, hčerke rudniškega električarja v Trbovljah, tovariša Mihe Mastnaka, pri svojem presrečnem očetu.

Sekretar Mestnega komiteja ZKS Trbovlje, tov. Dušan Povše, je nagovoril v izbranih besedah vse navzoče ter pozdravil in izrekel prisrčno dobrodošlico trem dekletom, ki so se po dolgih letih vrnila v svojo domovino, v naročje svojega ljubljene očeta. Tovariš Povše je povedal navzočim življenjsko povest te družine:

Tov. Miha Mastnak je bil leta 1942, ko je divjal po naši zemlji kruti okupator, uslužben na Senjskem rudniku. Zivel je tamkaj s svojo ženo, 8-letno hčerko Greto in 5-letno hčerko Mici. Tega leta ga je okupator izselil z njegovo družino iz Jugoslavije v nemško taborišče. Njegova žena je bila takrat noseča. V taborišču je rodila hčerko Anico, ki je stara danes 10 let, medtem ko je njeni sestri Mici danes 15 let, sestri Greti pa 18 let. Zena mu je v taborišču umrla. Okupator ga je ločil od preostalih mu treh hčerk; oddal so jih kmetom v okraju Krems na Nižjem Avstrijskem, ki je danes zaseden po četah Sovjetske zveze. Do leta 1944 je tov. Mastnak še imel zvezo s svojimi hčerkami, pozneje pa jo je izgubil. Tudi pismena zveza je bila pretrgana v prvih poveljskih letih. Po dolgem trudu in iskanju je tov. Mastnaku s pomočjo našega poslanstva na Dunaju uspelo dobiti spet pismeno zvezo s svojimi otroci; hčerka Greta je bila uslužbena v nekem gostinskem obratu okraja Krems na Nižjem Avstrijskem, njegova 15-letna hčerka Mici je bila zaposlena pri nekem kmetu. 10-letna hčerkica Anica pa je bila na kmetih in je obiskovala še osnovno šolo. Vsa tri dekleta po desetletnem izgnanstvu in odsotnosti iz svoje domovine ne znajo niti besedice slovensko. Trenutno govorijo samo nemško. Na srečo govori tov. Mastnak in njegova druga žena, s katero se je po-

ročil po vojni, tudi nemško, tako da se lahko oba pogovarjata z njegovimi hčerkami.

Tov. sekretar Povše je v svojem govoru dejal vsem trem hčerkam tovariša Mastnaka, da je bila naša zemlja pred vojno v rokah naših izemalcev — kapitalistov, danes pa, ko so se naše tri izganke spet vrnila v domovino, je naša ljubljena Jugoslavija svobodna. Vodi jo in upravljajo jo naši delovni ljudje, socialisti in komunisti. In v naši osvobodeni domovini naj bodo naša ljubljena tri dekleta, ki so se preteklo sredo vrnila v našo socialistično državo, prisrčno pozdravljena in dobrodošla. Naša socialistična domovina in oblast bosta gledali in skrbeli, da bodo te tri mladinke, ki sede v naši sredi, socialistično vzgojene, da bodo živele življenje socialističnih ljudi, vredno idealov, za katere je dalo v naši osvobodilni vojni življenje 1.700.000 naših najboljših sinov in hčera.

Tov. Dušan Povše je v svojem nagovoru poudaril, naj bo tov. Mastnak, ki je danes uslužben na rudniku Trbovlje-Hrastnik kot električar in je čislán in spoštovan mož ter uživa tudi kot resen človek in pošten komunist ugled pri vseh Trboveljčanih, glede vzgoje in bodočnosti svojih treh hčerk, pomirjen in brez skrbi; naša oblast, naše socialistične množične organizacije in naša Zveza komunistov se bo vsak

trenutek zavzela za družino tov. Mastnaka. Kadar bo potreboval pomoč, naj se obrne na našo ljudsko oblast, naše organizacije ali pa na Zvezo komunistov: vselej mu bodo radevolje priskočile na pomoč in mu ustregle, kjer koli bo to mogoče.

Tov. sekretar Povše je končno želel tov. Mihi Mastnaku, naj živi v krogu svoje družine in svojih treh hčerk, ki so se vrnila v svojo domovino, zadovoljno in srečno življenje, vredno idealnega in poštenega socialista in komunistu, kot je tov. Mastnak.

Za tovaršem sekretarjem Povšetom je izrekel tudi pet pionirjev in pionirk osnovne šole na Vodah, ki jih je pripeljala upraviteljica šole, tov. Zinka Rozinova, pred družino tov. Mastnaka, vsem trem mladinkam Greti, Mici in Anici v naši Titovi Jugoslaviji ob srečnem povratku v domovino prisrčno dobrodošlico. Mala pionirka je izročila hčerkam tov. Mastnaka lep šopek cvetlic.

Enako iskreno dobrodošlico je izrekla vsem trem dragim mladinkam, ki so po dolgih desetih letih danes v naši sredi, zastopnica mestne organizacije AFZ v Trbovljah, tov. Mara Naradova; v svojih prisrčnih besedah je tov. Naradova obljubila, da bo organizacija AFZ vodila skrb in brigo za družino tov. Mastnaka. Kadar koli (Nadaljevanje na 2. strani)

Srečni oče Miha Mastnak, poleg njega hčerka Mici, mala Anica, Greta in sedanja žena

Člani društev »SVOBODA« v Zasavju

in vsi ostali!

V NEDELJO, 30. NOVEMBRA. GREMO VSI V HRASTNIK S PRAPORI IN V ČIM VEČJEM ŠTEVILU NA ZAKLJUČNI DAN »TEDNA KULTURE« V POČASTITEV »DNEVA REPUBLIKE« ★ NA SLAVNOSTNEM ZAKLJUČKU BO GOVORIL PREDSEDNIK ZVEZE PROSVETNIH DRUŠTEV »SVOBODA« ZA SLOVENIJO TOVARIŠ MINISTER IVAN REGENT

NA SVIDENJE V HRASTNIKU!

V zadnjih dneh po svetu

EISENHOWER V AKCIJI

Novi predsednik ZDA Eisenhower je po kratkem oddihu po svoji izvolitvi takoj stopil v akcijo. Poročila svetovnih časnikov o njegovih prvih sestankih z ameriški in tujimi državniki kažejo obsejne morda novih smerne ameriške notranje in zunanje politike. Po sestanku s Trumanom, na katerem sta dosegli in novi predsednik obravnavala razna vprašanja zunanje politike, se je Eisenhower esel tudi z britanskim zunanjim ministrom Edenom kot prvim tujim državnikom. Sodi, da sta se Eden in Eisenhower razgovarjala o raznih problemih Evrope in Daljnega vzhoda, in je verjetno, da je britanski zunanji minister pripravil tudi možnost za sestanek Eisenhowerja s predsednikom britanske vlade Churchillom. Britanski premier bo razpravljal na tem sestanku o raznih vprašanjih, ki se bodo pojavila v naslednjih tednih o izmenjavi atomskih informacij med ZDA in Veliko Britanijo.

Medtem je Eisenhower tudi že začel z imenovanjem članov nove ameriške vlade; za zunanjega ministra je določil Johna Fosterja Dullesa, za obrambnega ministra Charlesa Wilsona, direktor družbe General Motors Company, za notranjega ministra pa guverner države Oregon, Douglas Mac Kay. Nekaj dni pozneje je novi predsednik ZDA določil še Georgea Humphreya, industrijskega, za bodočega finančnega ministra, Herberta Brownella pa za pravosodnega ministra. Komentarji glede teh imenovanj so zlasti v britanskih krogi zelo zanimivi; izražajo upanje, da bo republikanska vlada nadaljevala politiko tesnega sodelovanja z Evropo, akoravno je treba po mnenju nekaterih britanskih državnikov izključiti Britanije iz Pacifiškega sveta pripisovati v veliki meri Dullesovemu vplivu. Potovanje Eisenhowerja na Korejo stopa v ospredje; pripravljeni so že obsejni varnostni ukrepi, kot cenura vesti za čas obiska na Koreji ter prepoved objavljanja vesti o datumu in času Eisenhowerovega prihoda, bivanja in odhoda s Koreje.

PRELOŽITEV ZASEDANJA GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Politični komite Generalne skupščine OZN je mesec dni obravnavala prvo točko dnevnega reda, o korejskem vprašanju, ki ga do danes niso uspeli rešiti, ker se velesile ne morejo zediniti glede modalitet o repatriaciji ujetnikov. O ameriskem predlogu o resoluciji glede Koreje so razgovarjali brez uspeha, prav tako ni mnogo izgledov, da bi uspelo posredovanje Indije glede repatriacije ujetnikov, kjer zlasti nasprotuje SZ, ki trdi, da je ta posredovalni predlog prikriti manevar ameriške politike. Zadnje dni govorijo o možnosti, da bi sedanje zasedanje Generalne skupščine OZN končali 20. decembra in takoj sklicali novo zasedanje, čim bo prevzela dolžnosti nova ameriška vlada.

FRANKOVA ŠPANIJA V UNESCO

Na generalni konferenci UNESCO je bil v Parizu sprejet poročanje o 18 milijonov dolarjev. Poročanje, ki je bilo zelo ostra, kajti generalni direktor UNESCO je zahteval, naj se potrdi poročanje v znesku 20,4 milijona dolarjev. Glede na to, da so neke delegacije, med njimi britanska in francoska, podprle sprejem Francove Španije v UNESCO, so trije francoski delegati v tej organizaciji odstopili. Na plenumu jugoslovanske nacionalne komisije za UNESCO bodo proučili položaj, ki je nastal zaradi sprejema Francove Španije v UNESCO.

GRŠKO-JUGOSLOVANSKO SODELOVANJE

Novi grški zunanji minister Stefanopoulos je izjavil, da bo Grčija tudi po vladni spremembi sodelovala z Jugoslavijo in da je v interesu Grčije čim tesnejše sodelovanje obeh sosednjih držav, tako na političnem, gospodarskem in vojaškem področju.

PROCES PROTI SLANSKEMU V PRAGI

V Pragi se je začel proces proti bivšemu generalnemu sekretarju komunistične partije, češkoslovaške države Slanskemu. Obtožbe so, da je bil leta 1950 ameriški agent in delal za ameriške koristi ter s skupino zbranih fašistov pripravil zaroto proti sedanjemu režimu. Poleg Slanskega je na obtožni klopi še 15 oseb, ki so zavzemale v partiji in političnem življenju vidne položaje.

TEŽAVEN PREHRANBENI POLOŽAJ NA SVETU

Na zasedanju Organizacije združenih narodov za prehrano in kmetijstvo v Rimu so prišli do zaključka, da je prehranbeni položaj na svetu mnogo težji, kot ga navaja poročilo FAO; jugoslovanski delegat je v svojem poročilu opozoril na prepočasno izvajanje skupov organizacije, na potrebo večjih sredstev za izvedbo agrarne reforme, tehnično in finančno pomoč ter kreditne ugodnosti.

Vabilo odbornikov okrajnega ljudskega odbora v Trbovljah

Vabimo vas na 5. redno sejo Okrajnega ljudskega odbora Trbovlje, ki bo v petek, 28. novembra t. l., ob 8. uri dopoldne v dvorani Okrajnega ljudskega odbora Trbovlje z naslednjim dnevnim redom:

1. Izvolitev dveh overovateljev zapisnika.
2. Pregled sklepov IV. redne seje.
3. Gospodarsko-politično poročilo, poročevalec tov. Viktor Burkelj.
4. Analiza stanja v obrtništvu — poročevalec tov. Martin Gosak.
5. Razprava o poročilih.
6. Sprememba odloka o obveznem zatiranju plevelov.
7. Odprava odločbe o razglasitvi gospodarskih ustanov s samostojnim finansiranjem.
8. Potrditev odločb.
9. Potrditev statuta Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje.
10. Zaključna beseda predsednika tov. Viktorja Burkelja.

Morebitne spremembe ali dopolnitve dnevnega reda sporočite predsedniku OLO pismeno do pričetka seje.

Ker je to zadnja seja sedanjega Okrajnega ljudskega odbora, je dolžnost vsakega odbornika, da se seje zanesljivo udeleži, hkrati pa vas prosimo, da se pripravite na diskusijo, ki naj pokaže uspehe in napake v delu Okrajnega ljudskega odbora v minuli mandatni dobi.

Trbovlje, dne 18. novembra 1952.

Predsednik:
Viktor Burkelj s. r.

V okrajni zbor in v občinske ljudske odbore IZVOLIMO NAJBOLJŠE

Kandidati za volitve v okrajni ljudski zbor v Trbovljah

Volilna enota št. 1: Ivan Remškar, kmet — Brezje 2; Anton Strajhar, kmet — Jesenovo 20; Jože Pikelj, kmet — Doberljev 16.

Volilna enota št. 2: Maks Jakopič, uslužbenec OLO — Sv. Stefan 2; Drago Kozole, trg. pomočnik — Dol 2.

Volilna enota št. 3: Marijan Orožen, rudar — Turje 7; Peter Bastič, nam. — Brdce 4.

Volilna enota št. 4: Mirko Vrtačnik, kmet — Dole pri Litiji 2; Polde Pavlin, delavec — Dole pri Litiji 8; Alojz Skol, kmet — Sp. Jelenje 8; Marija Kramžar, gosp. — Sp. Jelenje 12.

Volilna enota št. 5: Franc Rotar, mizar — Hrastnik, Prapretno; Ferdo Zorčič, elektr. — Hrastnik, Log. 267; Just Kovač, gosp. — Hrastnik, Log.

Volilna enota št. 6: Miha Jerič, rudar — Podkurnice 71; Ivan Restar, nam. — Podkurnice 74.

Miha Jerič, rudar, kandidat v 6. volilni enoti

Volilna enota št. 7: Angela Rojnik, gospodinja — Hrastnik 127; Stane Ačkun, uslužbenec — Hrastnik 169; Franc Guzej, predelavec — Hrastnik, Studence 11.

Volilna enota št. 8: Stanko Brečko, trg. pom. — Hrastnik 163; Ana Henk, gospodinja — Hrastnik 183; Jakob Klemen, rudn. upok. — Brnica 230.

Volilna enota št. 9: Anton Velej, usl. — Zasavje Hrastnik; Edo Birsa, ing. usl. — Sv. Jurij 98.

Anton Velej, kandidat 9 volilne enote v Hrastniku

Priprave za volitve na Dolah pri Litiji

V soboto, 15. novembra je bila na Dolah konferenca za priprave na volitve. Udeležili so se vsi odborniki učiteljsko in zastopniki organizacij. Delegat z okraja je podal tehnična pojasnila o izvedbi volitev, nato pa poročal glede davkov; poudaril je da mora biti do 25. t. m. plačan prvi obrok davkov, do konca meseca decembra pa drugi.

Volilna enota št. 10: Ivan Matko, rud. paznik — Katarina 20; Anton Skočir, posestnik — Katarina 30.

Volilna enota št. 11: Jakob Fon, posestnik — Loke 14; Jože Stanič, usl. — Loke 18; Ivan Svagan, usl. — Račica 10.

Volilna enota št. 12: Ivan Pompe, kmet — Razbor 1; Anton Vresk, kmet — Razbor 27.

Volilna enota št. 13: Ivan Zajc, kmet — Zahrib 5; Franc Prašnikar, kmet — Zabava 7; Simon Grošelj, kmet — Kolovrat 9.

Volilna enota št. 14: Hinko Zupan, kmet — Laze 18; Jože Dolšek, kmet — Boravak 3; Franc Bravc, kmet — Pungert 3.

Volilna enota št. 15: Jonez Majcen, nam. — Polšnik 2; Ignac Zibret, cestar — Vel. Preska 6.

Volilna enota št. 16: Alojz Brodnik, stroj. mojster — Zidani most 1; Anton Lipovšek, ml., posestnik — Velike Sirje 5; Fani Bastelj, gospodinja — Zidani most 39.

Volilna enota št. 17: Anton Hudoklin, nam. — Radeče 58; Zora Polajner, nam. — Radeče 25; Ivan Sotlar, delavec — Bruska gora 9; Ferdo Laznik, drž. mojster — Radeče 81.

Volilna enota št. 18: Ivan Podlesnik, km. sin — Svibno 13; Lelija Zen, učitelj — Jagnjenica 41; Jože Slak, posestnik — Svibno 36.

Volilna enota št. 19: Ivan Suligoj, zidar — Vrhovo; Janez Martinšek, mali kmet — Vrhovo 26.

Volilna enota št. 20: Leopold Lovše, kmet — Tirna; Viljem Grošelj, kmet — Jarše.

Volilna enota št. 21: Leopold Ravnikar, železničar — Dobovec 15; Janez Jesenšek, kmet — Završe 2; Janez Hančič, kmet — Ključevca 9.

Volilna enota št. 22: Alojz Štrovs, upokojenec — Gabersko 32; Leopold Jerman, električar — Gabersko 12.

Volilna enota št. 23: Martin Zagar, učitelj — Šola Part. vrh; Marija Grčar, gospodinja — Loke 494; Alojz Zerko, kmet — Loke 37.

Volilna enota št. 24: Vili Skrinar, nameščenec — Trbovlje; Zinka Rozina, učiteljica — Trbovlje; Slavko Bartol, strugar — Trbovlje.

Živahna predvolilna dejavnost v Zagorju in okolici

Doslej so bile priprave za volitve v ljudske odbore v Zagorju in okolici kar zadovoljive. Izbiro kandidatov so opravili povsod brez motenj in z dobro udeležbo na zborih volivcev. Aktivni, ki so zadolženi za Zagorje in za ostale občine tega sektorja, pridno delajo ter imajo dosti uspeha, tako da smo lahko prepričani, da se bodo tudi volitve razvijale normalno in s polnim razumevanjem prebivalstva.

Od pričetka tedne dalje imajo v Zagorju posebne sestanke za članstvo terenskih odborov OF ter posebne za vsa ostala društva in množične organizacije. Ravno tako imajo sestanke tudi po vaseh v ostalih občinah zagorskega sektorja. Skoraj povsod sprejemajo tekmovalna v zvezi z volitvami ter obveže za bodoče delo. Vse organizacije, Fronta, društva in osnovne organizacije

Pošta Trbovlje bo dobila avtomatično telefonsko centralo

Prihodnje leto bodo vse večje pošte po Sloveniji dobile avtomatske telefonske centrale. Tako napravo bo dobila tudi pošta v Trbovljah. Zato je v načrtu, da v novozgrajenem trgovskem domu uredijo tudi primerno prostor za potrebe pošte, v katerem bodo montirali avtomatsko telefonsko centralo.

Vili Skrinjar, kandidat 24 volilne enote Trbovlje

Volilna enota št. 25: Janez Narad, nameščenec — Trbovlje II/183; Slava Gulič, prof. — Trbovlje; Milan Kožuh, nameščenec — Trbovlje.

Volilna enota št. 26: Ivan Zupančič, obratovodja — Trbovlje; Anton Alauf, strojnik — Trbovlje; Mici Kastelic, gospodinja — Trbovlje.

Volilna enota št. 27: Slavko Odlazek, delavec — Trbovlje; Andrej Knific, rudar — Trbovlje; Antonija Trampuš, gospodinja — Trbovlje.

Volilna enota št. 28: Dominik Kužnik, nameščenec — Trbovlje; Jože Levcevec, nameščenec — Trbovlje; Neža Očep, gospodinja — Trbovlje.

Volilna enota št. 29: Inž. Albert Ivančič, Trbovlje-Loke 95; Alojz Jesih, delavec — Trbovlje; Anica Conradi, uslužbenka — Trbovlje.

Volilna enota št. 30: Anton Alič, rudar — Trbovlje; Pavle Kovač, kovač — Trbovlje; Oskar Levcevec, mizar — Trbovlje.

Volilna enota št. 31: Martin Gosak, uslužb. — Trbovlje; Jernej Fiki, rudar — Trbovlje; Anton Zagoršek, rudar — Trbovlje-Retje.

Po desetih letih spet v domovini

(Nadaljevanje s 1. strani)

bo potrebno, naj se družina Mastnak obrne na našo žensko organizacijo. Vse bo storila za družino, kar bo v njeni moči.

Vsi navzoči so s ploskanjem in prijeten pozdrav prisrčno besede tov. sekretarja Povšeta, pionirjev in pionirk ter tov. Mare Naradove.

Ganljiv je bil sledeč prizor: naša mestna trgovska podjetja in trgovsko podjetje »Prekriša« v Trbovljah so se pobrigala za hčerke tov. Mastnaka. Obe ustanovi sta po svojih zastopnikih izročili vsem trem mladinkam razna praktična darila, med katerimi so tudi tri tople odeje, nadalje par zimskih čevljev za hčerko Greto in lepa usnjena aktovka za malo 10-letno Anico, ki jo bo potrebovala za šolo. Aktovka je bila polna šolskih potrebščin, ki jih je bila Anica silno vesela. Ob pregledovanju lepe aktovke in njene vsebine so se mali Anici smejale njene žive oči. Tudi 18-letna mladinka Greta je bila silno iznenadena nad pozornostjo naših trgovskih podjetij in nad njihovimi darili. Kar na jok ji je šlo od ginenosti in veselja.

Nato se je razvil ob pazljivi pogostitvi drage družine Mastnakove in ostalih udeležencev tega večera prisrčen razgovor. Tov. sekretar Dušan Povše je izročil tov. Mastnaku denarno darilo za prvo pomoč ob vrnitvi njegovih hčerk. Dejal je, da bo naša Mestna strojna mizarna v Trbovljah ob pomoči naših podjetij, ustanov in organizacij izdelala za hčerke tov. Mastnaka potrebno pohištvo, med njim seveda v prvi vrsti tri postelje in omare za obleko.

Zanimivo je bilo potovanje hčerk tovariša Mastnaka iz Niže Avstrije v Trbovlje; tov. Miha Mastnak je bil po nekem nesporazumu od našega poslanstva na Dunaju obveščen, da se bodo njegove hčerke vrstile v domovino preko Jesenic. Tov. Mastnak je odpotoval minulo sredo na Jesenice, da sprejme tamkaj svoje tri ljubljene hčerke. Kakal je na Jesenicah v sredo in četrtek na svoje otroke. Vse čakanje pri vlakih je bilo zaman. Otrok ni bilo. V četrtek pa je dobil od svoje žene na Jesenicah brzojavko, da so hčerke že doma v Trbovljah. Dekleta so pripotovala z brzojavkom preko Maribora popolnoma sama v sredo zvečer v Zidani most, tamkaj prebile noč med nepoznanimi ljudmi v čakalni železniški postaji.

Volilna enota št. 32: Vera Flebus, gospodinja — Trbovlje; Franc Smit, — Trbovlje-Retje; Poldo Dobnik, gospodinja — Trbovlje-Loke.

Volilna enota št. 33: Venci Miklavčič — Trbovlje-Bevško 106; Milka Toplikar, gospod. — Trbovlje-Retje; Viktor Kos, železničar — Trbovlje-Retje.

Volilna enota št. 34: Peter Kurik, kmet — Marko 12; Ferdinand Zorko, rudar — Ojstro 16; Franc Kurent, rudar — Katarina 31.

Volilna enota št. 35: Stanko Novak, kmet — Sv. Gotard 8; Jože Kušar, rudar — Učak 3; Matevž Premk, kmet, Zapleš 3.

Volilna enota št. 36: Jože Juvančič, nameščenec — Toplice 210; Rudolf Ule, mizar — Zagorje 129.

Volilna enota št. 37: Anica Pečar, gospodinja — Zagorje 172; Marta Blatnik, gospodinja — Zagorje 73.

Volilna enota št. 38: Viktor Kavčič, OK KPS, Trbovlje; Franc Jevšnik, nameščenec — Toplice 14.

Kovač Viktor, sekretar. ZKS okraja Trbovlje, kandidat 38 volilne enote v Zagorju

Volilna enota št. 39: Franc Požnel, ključavničar — Toplice 127; Tončka Roglič, gospodinja — Toplice 124.

Volilna enota št. 40: Anton Čebin, nameščenec — Ravenska vas 11; Jože Smigelj, upokojenec — Selo.

Volilna enota št. 41: Viktor Burkelj, predsedn. OLO — Trbovlje; Marija Goršek, uslužbenka — Loke 48.

Volilna enota št. 42: Ivan Kamnik, rudar — Loke 4; Fani Urankar, gospodinja — Colniše 28; Anton Senčar, nameščenec — Kisovec 55.

Volilna enota št. 43: Franc Razborsk, — Kotredež 9; Marija Stendler — Kotredež 13.

Volilna enota št. 44: Alojz Videnič, upravnik šole — Izlake; Jakob Grošelj — Podlipovica; Minka Prašnikar, članica KDZ — Izlake.

v četrtek zjutraj pa so prispela z vlakom v Trbovlje. Seveda ni nihče vedel za prihod teh treh potnic. S pomočjo šoferja in spremljevalca omnibusa v Trbovljah, ki sta se skrbno zavzela za hčerke tov. Mastnaka, ki izreka obema po tej poti zahvalo za njuno ljubeznivost in pozornost pristrčno zahvalo, so vendar prispeli domov; spremljevalec trbovlskega omnibusa je mlade potnice spremljal do stanovanja tov. Mastnaka nad rudniškim gasilskim domom.

Sodelavec našega lista je vprašal najstarejšo hčerko tov. Mastnaka, ki je z 18 leti že odraslo dekle, kako je živela v tujini in če je vedela in brala kaj o Jugoslaviji. Odgovorila je, da sploh ni imela prilike brati časnikov ter sploh ni vedela za eksistenco naše države. Spominjala se je, da je živela v svoji zgodnji mladosti kot majhna dekletce nekje na Balkanu s svojimi starši na nekem rudniku, vsi ostali spomini iz njene mladosti pa so zabrisani, megleni. Naš dopisnik je vprašal Greto, če se morda spominja na srbohrvatski jezik, ki ga je kot majhna šolarica govorila v šoli. Dejala je, da se na to medlo spominja, da pa danes ne zna besedice našega jezika, ki ga je govorila pred desetimi leti s svojimi starši. Upajmo, da se bomo s tem zalim dekletom prej ali slej pogovarjali v njenem materinem jeziku. Najprej se bo naučila slovensko seveda mala, 10-letna Anica, ki bo hodila v našo osnovno šolo; to dekletce je že v petek zvečer v družbi navezala razna poznanstva, zlasti pa s tov. Anico Kužnikovo, ki ji je pripovedovala o živalskem vrtu v Zagrebu, kar je mala Anica seveda radovedno in z velikim zanimanjem poslušala.

Bil je to prijeten, lep večer za vse, ki so se ga udeležili. Ostal bo vsem v neizbrisnem spominu, saj doživi človek tak dogodek silno redko v življenju, ali pa sploh nikoli.

Vsi trbovlski občani se veselimo s tov. Mihom Mastnakom, da je po dolgih desetih letih spet v krogu svojih treh ljubljank. Zelimu mu od srca srde in zadovoljstva v njegovi družini, v naši lepi slobodni domovini, ki gre po težkih, mračnih letih v nedavni preteklosti danes po trdi preizkušnji z življem in neutrudnim delom naših delovnih ljudi v svetlejšo bodočnost, ki je, če bomo nosili v srcu globoko vero v socialne ideale, bliže, kot mislimo.

Kaj prinaša predlog družbenega plana za leto 1953

Manj za investicije več za poljedelstvo, promet in družbeni standard

Predlog družbenega plana za prihodnje leto ima v pogledu investicijskih gradenj nekaj važnih značilnosti. Načrt teh gradenj je še v razpravi, vendar je v glavnih konturah že znan. Karakteristika naših gradenj v prihodnjem letu bo v glavnem sklanjanje in dograjevanje osnovnih objektov, montaža in oprema ter pričetek obratovanja.

Kaj bomo v glavnem gradili

Skoro po vseh naših republikah bomo gradili nove hidrocentrale. V Srbiji je predvidena gradnja nove vodne elektrarne Kokin Brod, ki bo izkoriščala vodno silo reke Une. To centralo bodo gradili 4 do 5 let ter bo spadala med naše velike hidroelektrarne. Letno bo dajala 400 milijonov kilovatnih ur. V Hrvatski je v načrtu gradnja velikega hidroenergetskega kombinata pri Splitu, v naši ožji domovini bomo pa nadaljevali z gradnjo hidrocentrale Vuhred, ki bo dajala letno 250 milijonov kilovatnih ur. V Črni gori izgrajujejo sistem hidroelektrarn na Gornji Zeti.

Nove proge Beograd-Bar in Knin-Zadar

Obseg del novih prog, ki jih bomo gradili prihodnje leto, je razviden iz razprav strokovnjakov in razpoložljivih materialnih sredstev. To velja za obe predvideni progi Beograd-Bar in Knin-Zadar. V glavnem se bodo za železnice določeni investicijski zneski porabili za potrebe že obstoječih prog ter za saniranje in obnovo predorov in železniških terenov.

Velike investicije v kmetijstvu

Investicijske zneske v kmetijstvu bomo uporabili v prvi vrsti za dela pri namakanju in za melioracije. Večja sredstva bodo potrebna za nakup novih kmetijskih strojev, za izgradnjo garaž za stroje in delavnice za popravilo strojev. Mnogo bo treba storiti v sadjarstvu in vinogradništvu; urediti bo treba večje številne drevesnice, nove sorte in plan-tažne sadovnjake, prav tako bo potrebna pomoč za zboljšanje vinogradništv. Važno mesto bo zavzemala nadalje pomoč živinorej, gozdarstvu in še drugim področjem kmetijstva. Posebno skrb bomo posvečali prihodnje leto razvoju gostinstva in turizma. Posebne važnosti bo prihodnje leto to, da bomo morali doseči v naših gradnjah večjo ekonomičnost. Tu ni mišljena rentabilnost objektov, pač pa cenenost njihove izgradnje. Pri gradnjah, o katerih odločajo delavski sveti in upravni odbori, bodo odločale o tem vprašanju te ustanove same.

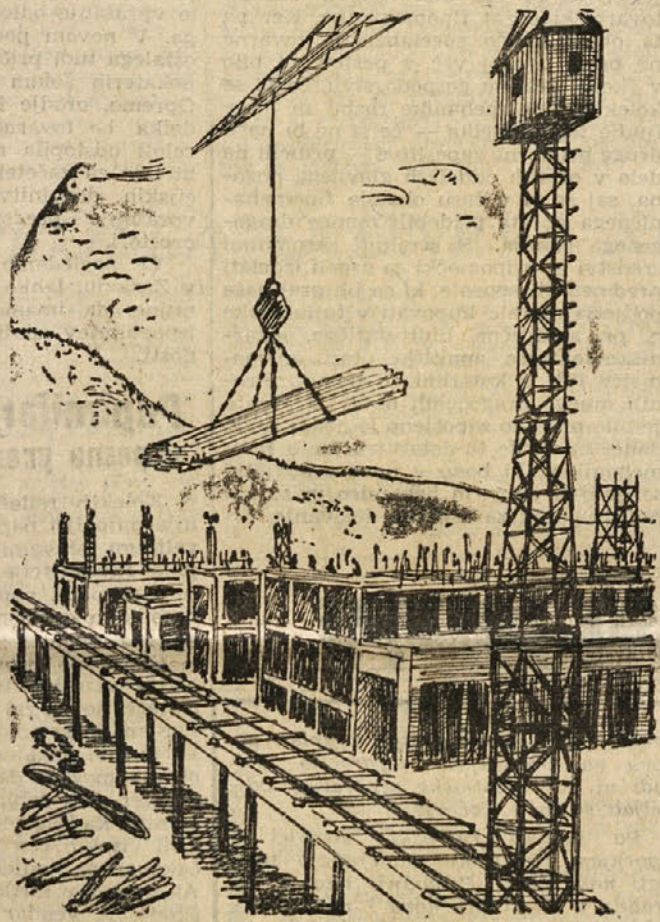
Glavni surovini tovarne: voda in zrak

Nekam čudno je slišati, da bi bili v neki tovarni glavni surovini voda in zrak. Gre namreč za izgradnjo velike tovarne za dušične spojine v Goraždah na levem bregu reke Drine. Ta tovarna bi morala biti zgrajena že davno, ven-

dar nam informbirojske države niso izročile za to tovarno naročene opreme, zaradi česar smo jo morali iskati drugod, kar je izgradnjo tovarne seveda zakasnilo. Kljub temu zadržku bo tovarna že prihodnje leto začela z obratovanjem. V njej bosta glavni surovini voda in zrak, čemer pride kot pomožno sredstvo edino še premog. S to sintezo bo mogoče izdelovati amonijak in dušik (različne dušikove spojine), ki jih potrebujemo za številna druga industrijska področja. Prodkute, ki jih bo izdelovala ta tovarna, smo morali doslej uvažati iz inozemstva.

Petdeset novih elektrarn v naši državi

Uporaba »belega premoga« stopa v naši državi vse bolj in bolj v ospredje. Našim prvim elektrarnam, ki smo jih imeli po osvoboditvi, so se sedaj pridružile nove, saj smo v letih po naši osvoboditvi zgradili 50 novih elektrarn. Če primerjamo današnjo proizvodnjo električne energije s predvojno, vidimo, da smo leta 1939 producirali v državi 1,1 milijarde kilovatnih ur, letos pa že 2,76 milijarde. Po izgradnji vseh elektrarn v Jugoslaviji bo proizvodnja električnega toka narasla na 4,78 milijarde kilovatnih ur.

Gradbišče v Goraždah

Bogastvo Jugoslavije je v zemlji

Še pred dvema letoma smo morali uvoziti okrog 320 tisoč ton jekla, surovega in starega železa ter jeklenih izdelkov, kar je predstavljalo za našo trgovino veliko breme, saj smo morali za uvoz teh izdelkov šteti 7 milijard dinarjev. V zadnjih letih pa se je v naši državi proizvodnja jekla znatno dvignila. Letos so že v glavnem dograjeni veliki tovarniški objekti v Zenici, Sisku, Guštanju, na Jesenicah, v Štork in Smederevu. Proizvodnja jekla je močno narasla, saj je dosegla že 454 tisoč ton letno in se bo še povečala.

Veliko denarja smo potrošili nadalje za uvoz koksa. Z dograditvijo koksarne v Lukovcu in Zenici pa se bomo osamosvojili tudi v tem pogledu. Seveda je s

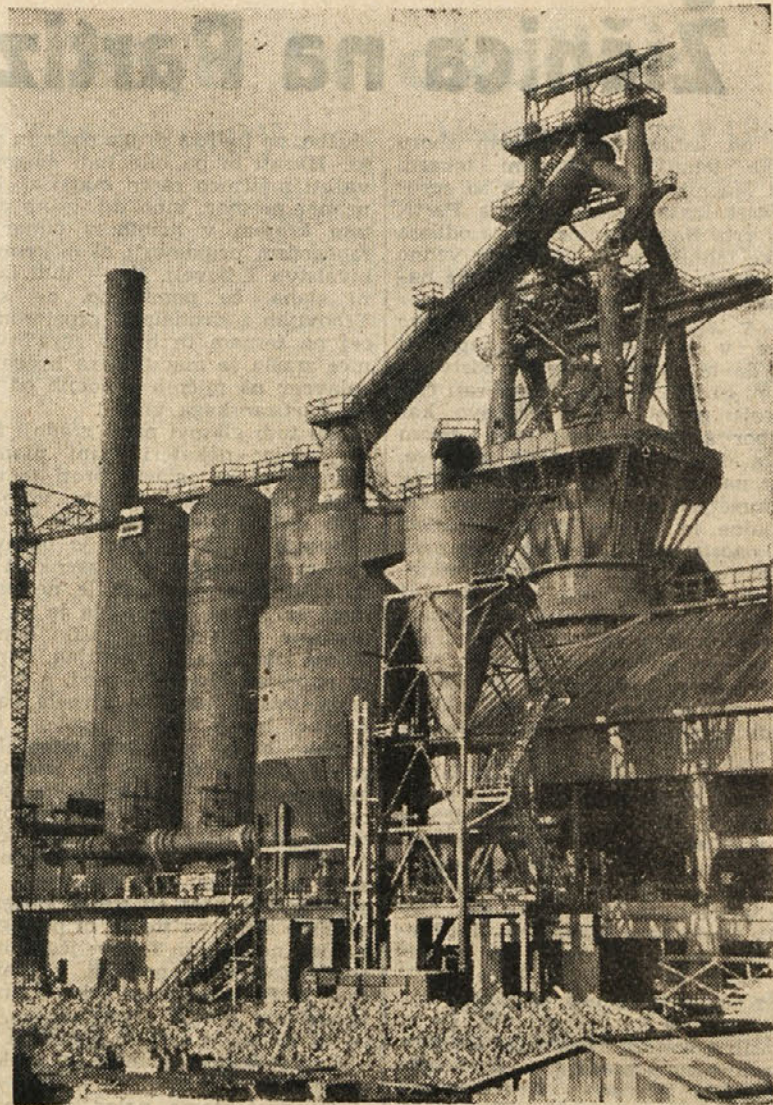
proizvodnjo domačega koksa potrebna razširitev premogovne industrije. Tako so prihodnje leto predvidena večja dela za povečanje naše železarske in premogovne industrije.

Jugoslavija je doslej največji evropski producent bakra in svinca. Z dograditvijo tovarne v Strnišču pri Ptujju pa se bomo uvrstili tudi med največje proizvajalce aluminija.

Majdanpek – veliko delo naše socialistične Jugoslavije

Odkritje wolframove rude v Homoljskih planinah pri Majdanpeku smemo šteti med največje uspehe naših geologov. Wolfram je dragocena ruda, ki se pridaja jeklu ter je neogibno potrebna »strateška ali politična kovina«. Amerikanci so jo vozili z letali iz Azije. Brez te kovine ni mogoča proizvodnja odpornih vrst jekla, torej tudi orožja. Potrebna je tudi za kovinske niti električnih žarnic. Konec leta 1950 so dobili naši strokovnjaki iz domače rude v šibeniški elektroželezarni prvi wolfram. V bližini rudnika Neresnica bomo pridobili vsako leto wolframove rude v vrednosti 600 milijonov dinarjev.

V bazenu okoli Majdanpeka in Bora imamo tudi možnost za pridobivanje zlata, zlasti ko bomo začeli z elektro-lizo bakrene rude. Pri tem postopku bomo pridobivali iz bakrene rude zlato.

Visoka peč v železarni v Zenici

V bratski republiki MAKEDONIJI

Naše bralce bo gotovo zanimalo, če bežno pregledamo tudi tja doli na naš jug – v bratsko republiko Makedonijo. Tja doli, kjer je bilo življenje do nedavnega še tako zelo primitivno: patriarhalno družinsko življenje, kjer si našel celo leseni plug, saj industrije tamkaj tako rekoč skoraj ni bilo. Življenje tamošnjih ljudi se je zelo razločevalo od našega, njihovi običaji pa so ostali še do danes.

Naštevane novih industrijskih objektov v Makedoniji, ki so skoro »zrasli« čez noč, je morda suhoparno, vendar nam pa mnogo pove, namreč, da bo ta naša, dosedaj po izgledu tako resna, a po rudah, zlasti pa po barvastih kovinah tako bogata dežela kaj kmalu dohitela ostale ter vzporedno korakala z našimi industrijsko razvitimi republikami.

V zadnjem obdobju, t. j. od leta 1948 do danes smo tamkaj za izgradnjo industrijskih objektov kakor tudi za napredek gospodarstva, zdravstva in splošen dvig kulturne ravni (razne šole, domove kulture, stanovanja itd.) investirali okrog 50 milijard dinarjev. Prednost je imela seveda industrija.

Od osvoboditve do leta 1949 smo tamkaj postavili za razvoj kovinske industrije, ki je do tedaj tamkaj skoro niti ni bilo, najpomembnejše tovarne (Zavodi »Titoc« in »Blagov« v Skoplju, »Brata Košutcevi« v Titovem Velesu, »Mitko« v Štipu itd.). V poslednjem času pa so tamkaj pospešili dela na izgradnji velikih kapacitet v tekstilni industriji, ki delno že obratuje. Ena od teh je tovarna umetnih tkanin v Tetovu. Še večjo zmogljivost pa bo imela predilnica bombaža v Štipu, kjer že montirajo stroje. S proizvodnjo te tovarne bomo prihra-

izvode v Prilepu, na separacijo azbesta v bližini Sv. Nikole, ki je pričela s proizvodnjo lanske leto in na velike priprave za izgradnjo bodočih objektov v industrijskem in rudarskem bazenu pri Kičevu.

Vzporedno s tem naglim tempom industrializacije pa teče tudi elektrifikacija Makedonije. Najobsežnejša so dela na izgradnji enega izmed največjih hidroenergetskih objektov v državi – Mavrovske hidrocentrale. Od leta 1948 dalje obratuje že več termo- in hidroelektrarn (v Madžarih pri Skoplju, v Bitolju in Zletovu). Lansko leto so začele obratovati hidrocentrale Zrnovka (Pri Kočanih), Pesočani (v bližini Ohri-

da) in Sapunčice (pri Bitolju). Skoro bodo zabrnele turbine v Došnici pri Demirkaziji. Poleg tega pa tečejo pripravljala dela za izgradnjo hidrocentral na Vardarju, Črni reki in Drini.

Med velikimi deli za razvoj poljedelstva naj omenimo melioracije na Strumškim polju, Povardarju in Pelagoniji.

To bi bil bežen pregled na gospodarski razvoj in velik vzpon te nekdanje nerazvite dežele, ki je toliko let ječala pod tujim jarmom. Če pa bi si hoteli ustvariti jasno sliko, kako so vplivale te velike spremembe na prebivalce Makedonije, bi pa potrebovali še toliko prostora. O tem pa ob drugi priložnosti.

VLASINA...

Vlasina – visoka raven, obdana od vseh strani s planinami s precej velikim jezerom v sredini, leži v oždnini Srbije nedaleč od bolgarske meje, 1200 metrov nad morjem.

Nekdanje »vlasinsko blato«, zaraslo z bujno jezersko travo, je bilo nekoč nevarna past za marsikatero tujeja popotnika; neki stari ded mi je pripovedoval, da je v tem blatu našlo smrt precejšnje število vojakov neke vojske – katere, mi ni vedel natančno povedati.

No, danes je to blato že lepo jezero z izčiščenim dnom, ki bo glavni vir vodne energije za štiri vlasinske hidrocentrale, ki bodo temelj za industrializacijo tega dela Srbije.

Kako bodo izgledale te centrale, ki bodo razpršene v kaskadah v ozki klisuri, počeni od jezera pa tja do reke Morave, dolgi 42 kilometrov in z 800 metrov višinske razlike?

»Vlasinsko blato« bo veliko akumulacijsko jezero s 45 milijoni kubičnih metrov vode. Največji izvor vode pa bo predstavljala tako imenovana »sistem Božice«; Božica je vododelnica, ki se izliva v Egejsko morje. Tu bodo izvirke ujeti v kanale in jih preko vododelnice v tunelu speljali v jezero. Ta sistem je zadostna garancija za preskrbo potrebne množine vode.

Toda voda jezera je še daleč od proge elektrarne. Jezero je lepo, prostorno, mirno. Ob njegovi obali manjkajo le še primerni nasadi, hoteli in podobno.

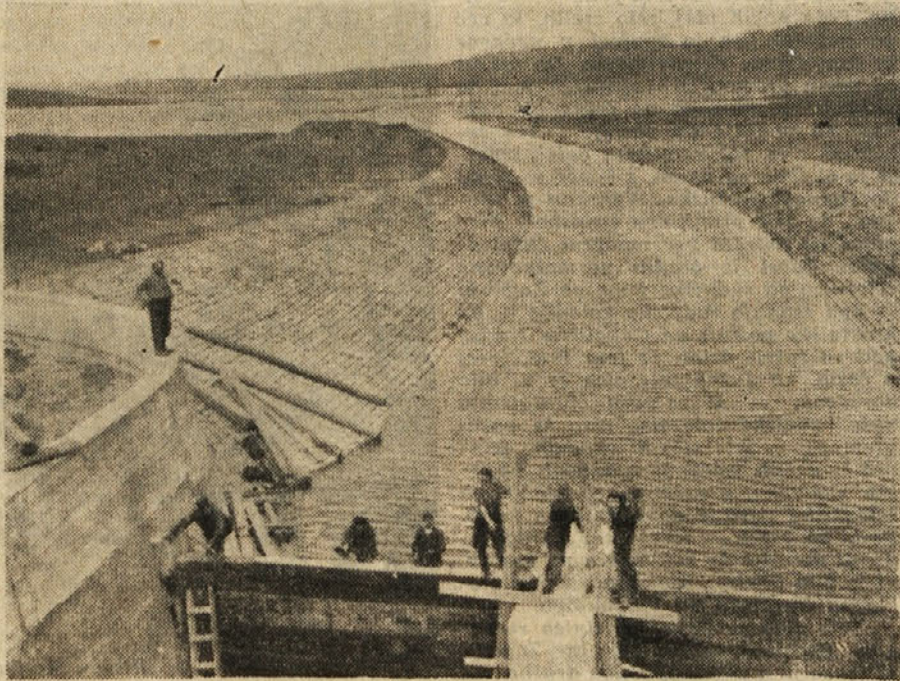
Iz jezera je najprej speljan krajši kanal, nato pa tunel v dolžini 1600 metrov, s presekom 2,15 metra. Vse predor je obzidan z najboljšim betonom, da se tudi pod pritiskom vode doseže čim manjši trenje. Iz tega tunela pride nato voda do podnjaku podobnega »vodostana«. Ta »vodostan« ima nalogo umiriti pritisk vode. Od tu gre voda v drug tunel, ki ima strmo, skoraj narpnično lego; višinska razlika predora znaša 280 metrov, zgrajen pa je pod kotom 60 stopinj. Tu bo imela voda 34 atmosfer pritiska. Iz Avstrije že prihajajo posebne jeklene cevi za vodo, ki bo po tem tunelu speljana v hidrocentralo I, ki svoje štiri turbine skriva v nedrhi Vlasinskega hribovja.

Do tu je gradnja celotne naprave najtežja, hkrati pa je zelo zanimiva. V ozki soleski reke Vrlepa bodo zgradili brano za hidrocentralo II, ki bo proga te vrste v Jugoslaviji; segala bo od hriba do hriba v višini 70 metrov, visoka 25 metrov, izdelana iz asfaltnega betona in nametnega kamenja ter bo služila za akumulacijsko jezero za drugo centralo (podobno brano ima Švedska na reki Nisi).

Tretja elektrarna bo pri Surdulici. Tudi semkaj bodo speljane delno s predorom skozi planino Vardenik, četrta centrala pa bo stala na samem bregu Morave. Vso pot bodo zbirali pritoke, da bo količina vode zadostna.

Izpeljava te ideje ni bila lahka, zlasti še, ker tu pravzaprav ni nobene velike reke, ne male z velikim padcem. A tudi ta del države je treba elektrificirati in industrializirati, vendar so naši strokovnjaki celotni zamisel za pridobivanje električne energije dobro izvedli. Prihodnje leto bosta že dajali električno silo dve centrali. Najtežje delo je skoro že opravljeno.

Izpod žuljavih rok naših delopnih ljudi rastejo giganti naše petletke. Preprosto orodje našega delavca bodo zamenjali stroji, z blatom ometane kolibe bomo prav tako nadomestili s prijetnimi, svetlimi in prostornimi stanovanjskimi hišicami. V njih ne bo brlela lešerba, marveč svetila sodobna električna luč.

Vlasinsko jezero z odločnim kanalom za hidrocentralo

nili državi letno 620 milijonov dinarjev, ki smo jih doslej potrebovali za uvoz raznih bombažnih tkanin. V Titovem Velesu že delno obratuje kombinat za svilen vlakna, ki je edini te vrste v Jugoslaviji.

Razen tega raste v Titovem Velesu velik kombinat za izdelavo porcelana, v bližini Skoplja pa tovarna stekla in cementa. Ne smemo seveda pozabiti na tovarno manganovih spojin v bližini Tetova, tovarno za betonske konstrukcije v Džorče Petrovu, izolacijske pro-

metrov vode. Jezero bo imelo svojo stalno vodo za rastlinski svet ob jezeru (zaradi zdrave lege in prijetne okolice je za bodočnost predvidena tudi uređitev letovišča) in za potrebe električnih central. Stalno potrebna količina vode o ta namen pa ne bi bila zagotovljena samo z jezerom po atmosferski poti (dež, sneg, majhno izhlapevanje vode zaradi velike nadmorske višine), temveč so z gradnjo kanalov speljani v jezero vsi pritoki z leve in desne strani; tudi mala reka Čemernica teče

Uspehi socialistične Jugoslavije

Statistika nam govori o suhih številkah, vendar nam govori čisto bolj živo od cele poplanske besede.

Kaj govore statistični podatki o tem, kaj smo naredili v povojnih letih?

Govore nam tole:

Od leta 1947–1951 je bilo na teritoriju LRS zgrajenih nad 10.000 družinskih in samskih stanovanj z več kot 650.000 m² površine (etažne). Zgrajene so bile hidrocentrale: HC Mariborski otok, HC Savica, v gradnji so: HC Vuhred, TE Soštanj, HC Medvode, HC Moste itd. Poleg tega pa še veliko manjših. S tem se bo proizvodnja električne energije povečala za več kot milijardo kWh.

Zgrajenih je bilo nad 400 km daljnovodov, ki povezujejo med seboj ves sistem central v Sloveniji ter z drugimi republikami.

Tovarne in podjetja so zgradila nad 80 DID-ov in jasli.

Dovršeni so velikanski objekti: Litostroji, Tovarna avtomobilov Maribor, Tovarna pohištva Nova Gorica, LEK Mengeš itd. Povečane so kapacitete železarn: Jesenice, Guštanj, Store; dovršujejo se tovarne Roto-papir Krško, Tovarna Strnišče, Tovarna gradbenih polizdelkov itd.

Proizvodnja keramike za gospodinjstvo se je povečala v primeri s predvojno dva-kratno.

Kuhinjske posode proizvajamo do 3% več kot pred vojno, obenem pa se je kvaliteta znatno izboljšala.

Bombažno blago zamenjuje vedno kvalitetnejše volneno blago, ki ga proizvajamo trikrat več kot pred vojno.

Pletenin in trikotajskih artiklov, izbranih vzorcev izdelamo dva in polkrat več kot leta 1939.

Naše tovarne nam dajejo 4-krat več sukanca kot v stari Jugoslaviji. Produkcija vseh vrst obutve je dva in polkrat večja od predvojne.

Trpežnost in kvaliteta čevljev se zboljšujeta.

Danes nam sveti elektrika v (skoraj) štirikrat večjem številu hiš kakor pred vojno.

Žičnica na Partizanski vrh

Ze na ustanovnem obnem zboru Ljudske tehnike v Strojni tovarni »Miha Marinko« v Trbovljah so sprožili misel izgradnje žičnice na Partizanski vrh. Na sejah upravnega odbora Ljudske tehnike se to vprašanje vedno iznova obnavlja in utrjuje ter išče način, kako to zamisel uresničiti.

Ze v začetku delovanja Ljudske tehnike v tej tovarni so napravili sklep, da bi pričeli zbirati sredstva, s katerimi bi bilo mogoče financirati čim popolnejši projekt za to napravo, kar je odbor s svojim marljivim delom tudi že dosegel. Zbrana so sredstva, kolikor naj bi stali vsi potrebni načrti, t. j. situacijski načrt, načrti pogonske, napeljalne in končne postaje žičnice, trasni načrti, načrti gondol za prevoz ljudi oziroma košev za prevoz materiala, skratka: vsi načrti do najbolj podrobnih delavniških risb s celokupnim gospodarskim računom žičnice. Ob vsem tem so upoštevali, da bodo projektanti napravili do dela le za malenkostno odškodnino, večji del pa bi opravili brezplačno kot člani Ljudske tehnike.

Ko pa se je odbor začel pečati z mislijo, da izdelata načrt, pa je slišal s terena o nameri graditve žičnice razne pozitivne, pa tudi negativne pripombe. Tako je n. pr. upravni odbor razpravljao o tem, naj bi žičnica potekala nekako v ravni črti od hiše mizarja Cestnika v Gabrskem do Partizanskega vrha, ob čemer pa ni za vrgel misli, da bi bil mogoče boljši predlog, situirati žičnico od Gabrskega v ravni črti na Partizanski vrh. Pa so se oglašili nekateri izven Ljudske tehnike te tovarne s predlogom: študirajte in situirajte žičnico s Pravičevega hriba v centru Trbovelj naravnost na Partizanski vrh s postajališčem na Kleku, kar naj bi bilo v gospodarskem pogledu vse boljše, češ: zajeli bi s Klekom dve izletniški točki, omogočili bi pa s tem tudi prebivalcem nad Trbovljami hiter in lačen prihod v

službo, pa tudi za druge posle in opravke. Hkrati bi pa bilo tudi mogoče dovažati z žičnico razen material, kot na primer premog, vino itd. težko dostopnim krajem v hribih, s čimer bi v mnogem pripomogli okoliskemu prebivalstvu Trbovelj. No — tudi ta ideja ni slaba, če pomislimo, da smo v Trbovljah z zazidalnim prostorom precej na tesnem in bi po zgraditvi žičnice zrasla še marsikatera hišica naših delavcev na mičnih pobočjih od Kleka do Partizanskega vrha.

Pa tudi glasovi proti gradnji žičnice se čujejo; nekateri člani planinskih društev so se oglašili proti temu načrtu, češ: pokvarili boste idilo naše tako mične izletniške točke — Partizanskega vrha. Odbor je obravnaval tudi te pomisleke, a je zaenkrat prišel do zaključka, da temu le ne bo tako hudo sprčo okoliščine, da je na Partizanskem vrhu že Počitniški dom sindikata rudarjev v Trbovljah, kamor je že napeljan električni vod, s čimer je ta izletniška točka že utrpela na svoji naravni lepoti. Vse te ugovore in pomisleke bi pa vsekakor odtehtal silen porast dotoka turistov oz. izletnikov s pomočjo žičnice, kar bi močno poživilo tujski promet v Trbovljah in gostinski obrat na Partizanskem vrhu, kjer bi Počitniški dom v svojem sedanjem obsegu postal za sprejem vseh gostov prav gotovo prej ali slej pretesen. Pomislimo samo na to, da bi po izgradnji žičnice neštevilni Trboveljčani in tudi ostali Zasavčani pohiteli v planinsko ozračje Partizanskega vrha, kamor jih je sedanja pot le preutrudljiva. Kako pa bi se razvil smuški šport na odličnih smučiščih te planine, si lahko mislimo.

Če pretehtamo poleg ostalih samo spredaj navedene misli in pripombe glede izvršitve omenjenega projekta, vidimo, da ne kaže obravnavati tega vprašanja samo v ozkem krogu nekaterih ljudi, pač pa je potrebno, da damo ta predmet v obravnavo široki javnosti.

Namen tega članka je torej, izprožiti široko, premišljeno razpravo vprašanja, ki naj bi rodila dobre in pametne zaključke. Poleg posameznikov naj se k predmetu oglašijo tudi naša društva, nadalje Ljudski odbor mestne občine in Okrajni ljudski odbor v Trbovljah, ki bi bila poklicana, da po tej javni anketi projekt gradnje te železnice ob zdravem gospodarskem računu tudi izvedeta.

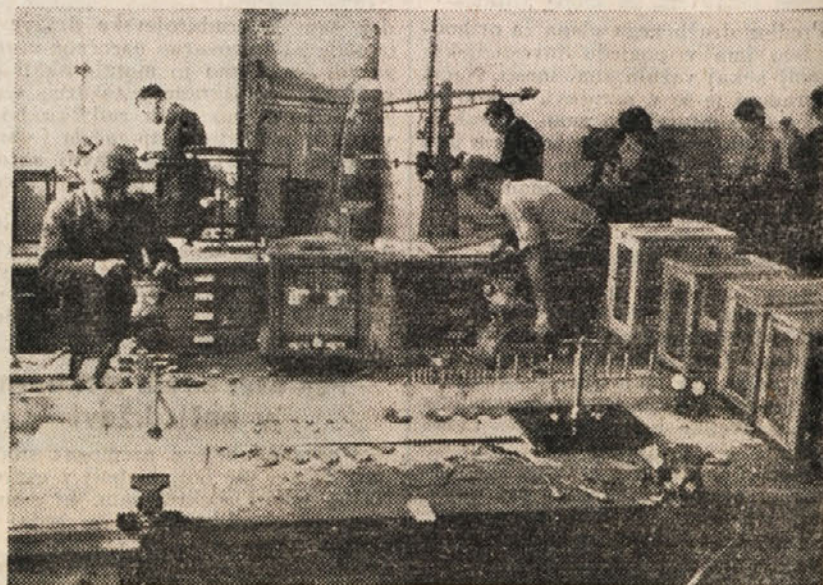
Za olajšanje te javne razprave navedimo še nekaj natančnejših podatkov, kako naj bi približno izgledala žičnica na Partizanski vrh. Zgrajena naj bi bila za prevoz ljudi v gondolah iz doline navzgor na Partizanski vrh in od tam navzdol v dolino. Zaenkrat naj bi bile v vsaki smeri do največ tri take gondole, vsaka za 6 do 12 ljudi. Prevoz ljudi bi se vršil ob točno določenem času, ki bi ustrezal čim večjemu prometu. V preostalem času pa bi se prevažal po žičnici razni material po naročilu posameznih interesentov po čim nižji tarifi. Postrežba na žičnici naj bi bila kolikor mogoče enostavna in cenejša, ob vsem tem pa seveda popolnoma zanesljiva. Žičnica naj bi bila zgrajena samo iz doma izdelanih delov in materiala z izjemo samih vrvi ob prispevku primernih denarnih in materialnih deležev v trboveljskem okraju delujočih podjetij, potreben les za žičnico pa bi pripravili naši okoliški kmetje. Strojno vodstvo te gradnje naj bi prevzela Ljudska tehnika Strojne tovarne »Miha Marinko« v Trbovljah, skrb za zbiranje potrebnih finančnih sredstev pa bi prevzela OLO in MLO Trbovlje. Kovinske dele žičnice bi izdelala Strojna tovarna »Miha Marinko«, električni in signalni del žičnice pa Elektroobrat rudnika Trbovlje-Hrastnik.

Ker je projekt izgradnje žičnice na Partizanski vrh uresničljiv ob kolikaj dobri volji naših ustanov, podjetij, organizacij društev in posameznikov, prinesel bi pa Trbovljam v tujskoprometnem pogledu prav gotovo lepe koristi, prosimo vse pristojne ustanove, podjetja, organizacije, društva in posameznike za dobre in koristne predloge ter za široko razpravo, da bi Ljudska tehnika Strojne tovarne »Miha Marinko« zamogla delo dobro in pravilno zastaviti. Morda ne bi bilo napačno, da uprava naše mestne občine ali pa sindikalna podružnica rudarjev v Trbovljah skliče poseben javen sestanek, na katerem bi se obravnavalo to vprašanje ter pripravili ustrezni sklepi in predlogi. Vse predloge je pošiljati na uredništvo našega lista ali pa neposredno na Ljudsko tehniko Strojne tovarne »Miha Marinko« v Trbovljah.

PODJETJE, KI BI NAM PRIHRANIL DEVIZE

V zadnji številki »Zasavskega vestnika« smo čitali poročilo o prvih uspehih novega mestnega strojnega mizarjskega podjetja v Trbovljah, ki se je osnovalo iz bivšega stranskega obrata Strojne tovarne »Miha Marinko«; mi-

Novo podjetje bo imelo velike možnosti dohodkov v izvrševanju finomehanskih remontov, hkrati pa bo imelo tudi oddelek za galvaniziranje. Kolektiv bi si osvojil v svoji produkciji poleg raznih analitičnih in special-

Pogled v delavnico za finomehaniko

slim, da je vredno in potrebno omeniti pohvalno prizadevanje kolektiva in vodstva tovarne »Miha Marinko«, da osnujejo in opremijo še eno novo podjetje, ki bi mu bila osnova sedanja tovarniški obrat finomehanike. Ker pa ta obrat sprčo specializacije tovarne ne pride v njej več v poštev, bi bilo v škodo našemu gospodarstvu, če bi se kolektiv fine mehanike razbil in bi se ljudje tega oddelka — če si ne bi našli druge primerne zaposlitve — priučili na delo v ostalih oddelkih glavnega pogona, saj so si v času obstoja finomehanskega obrata pridobili mnogo dragocene znanja. S svojimi skromnimi sredstvi in pripomočki so uspeli izdelati predmete in aparate, ki so jih prej naša podjetja morala kupovati v tujini, tako n. pr. analitične, hidrostatične, lekarske tehnike, analitiške uteži, anemometre itd., s katerimi so nam prihranili mnogo dragocenih deviz. V obratu je bilo prvotno zaposleno le nekaj ljudi, danes imajo že 16 dobro izurjenih finomehnikov, ki bodo v novem podjetju sestavljali jedro in hrbenico in so zanesljiv porok za uspešno delovanje.

nih tehnic in naprav še nekaj artiklov za široko potrošnjo in polne serijske proizvodnje, da bi imeli zanesljiv odjem v večjih količinah — finomehanika pa ima mnogo teh možnosti, vendar je to vprašanje odločitve kolektiva samega. V novem podjetju bi mogli poleg ostalega tudi priti s serijsko izdelavo nekaterih solam tako potrebnih ušil. Opremo, orodje in zaloge surovin oddelka bo tovarna »Miha Marinko« v celoti odstopila novemu podjetju, kar bi bilo za začetek ob manjših investicijskih dopolnitvah zadostno. Pereče vprašanje predstavljajo le poslovni prostori.

Če pogledamo na razvoj industrije v Zasavju, lahko rečemo, da je skoraj nujno, da imamo takšno podjetje za izpolnitev ostalih industrijskih dejavnosti.

Papirničarji v Radečah uspešno premagujejo težave

Kolektiv radeške papirnice, ki izdeluje najboljši papir v državi, se bori z velikimi težavami zaradi visoko odmerjene akumulacije, sprčo česar seveda tudi naročila papirja niso takšna, kot bi bilo to potrebno za dosedanj obseg te tovarne.

Skozi vse letošnje leto se je ta kolektiv vztrajno bori za proizvodnjo. Dosegel jo je, žal pa ne v asortimentu, kar mu je zmanjšalo dohodek. Medtem ko je bilo nekaterim podjetjem našega okraja mogoče deliti med svoje osebe dosežen čisti dobiček že po dvakrat, papirnica Radeče tega ni zmogla, ker zaradi visokih cen papirja ni imela pričakovane odjema svojih izdelkov. Akoravno je imelo podjetje zaradi tega škodo, je vendar znižala ceno svojim proizvodom za približno 10 odstotkov, pri čemer pa je bilo vendar mogoče ves čas izplačati delavcem njihove plače stoodstojno; zadnja dva meseca pa kljub vsem naporom ni uspelo doseči predpisane akumulacije, zaradi česar je kolektiv te tovarne dobil le 90 odstotkov svojih plač.

Značilno je, da je istovrstni, kakor v radeški papirnici izdelani papir v drugih republikah cenejši, to pa zaradi tega, ker akumulacija ni po vseh papirnicah enaka. Tako znaša ta pribitek v radeški tovarni 2907%, za specialni papir pa celo 3301%.

Da pa so nastale težave v prodaji, so pa krive v veliki meri tudi govorice, ki so se pojavile na trgu, da se bo papir pocenil, kar je povzročilo padec naročil. Z znižanjem cen se je položaj v podjetju nekoliko izboljšal, vendar še ne v celoti. Radeška tovarna je poiskala še druge vire za izhod iz krize. Letošnje leto je začela izdelovati nekatere nove vrste papirja, tako n. pr. filterški papir za profilarne maske in podobno. Novi izdelki so sicer nekoliko izboljšali finančni položaj podjetja, vendar je resnica, da je predpisana akumulacija za to tovarno vsekakor previsoka.

Poudariti je treba, da je kolektiv te tovarne kljub vsem težavam vendar oddal 15% svojega dobička za komunalno dejavnost, kar da okrog 2 milijona dinarjev. Papirničarji v Radečah ne bodo klonili ter bodo — kakor dosedaj — pokazali, da znajo vse težave vztrajno premagovati.

Volitve v svet proizvajalcev

V Zagorju so že izbrali kandidate za svet proizvajalcev. Sindikalna podružnica rudarjev je imela predhodno posvetovanje s sindikalnim aktivom, kjer so postavili stvarne predloge za kandidate. Nato so to vprašanje obravnavali na zborovanju delovnih kolektivov ter prenesli predloge na delavski svet rudnika. Ta je na svojem zasedanju prenesel predloge za posamezne kandidate ter z malimi izjemami potrdil kandidatno listo, ki jo je postavila sindikalna organizacija. Izbrali so 12 kandidatov ter tričlanski volilni odbor. Med kandidati je tudi neka delavka.

Tudi za ostala podjetja v Zagorju so sindikalne podružnice organizirale podobna zborovanja delovnih kolektivov oz. članov delavskih svetov ter izbrali tri kandidate, od katerih bo v svet proizvajalcev izvoljen samo eden.

Pridobitve socialistične revolucije

Vsem je borba za zboljšanje gromotnega položaja delovnega ljudstva pod nekdajnim predvornim protiljudskimi režimi še dobro v spominu. Na eni strani smo imeli velikanjska bogastva, na drugi strani pa revščino. Bogat je bil tisti, ki je lastnik proizvodnih sredstev, revščina pa tisti, ki je ustvarjal bogastvo lastniku teh sredstev. Za vsako paro se je bilo treba boriti, posluževati se stražnikov, med njimi celo gladovnih, žrtvovati smo morali naše najboljša borce, ki so bili pahnjeni v brezposelnost, ječe in mučenja — kapitalisti in njihovi prilizniki pa so se smejali in uživali nad revščino delovnega človeka. Vprašamo se: ali res ni bilo mogoče zboljšati položaja delavca? Vsekakor je bilo to mogoče; kljub vsem gospodarskim krizam, ki so nastopale v intervalih približno sedem let, je bilo še vedno dovolj denarja. To nam lahko pove današnja računica: dovolj jasno in zanesljivo.

Poglejmo nekdajne cene proizvodov, višino delavskih plač tedanja produkcije itd. in napravimo primerjavo z današnjim stanjem. Primerjajmo spet, koliko so tedaj vložili v mehanizacijo naših industrijskih podjetij, koliko denarnih sredstev so dali nekdo za dvig družbenega standarda (gradnja stanovanj) in kako je danes. Vprašajmo se nadalje, kakšno so bile takrat delavske pokojnine. Res je sicer, da to vprašanje trenutno še ni za vse urejeno, bo pa v najkrajšem času. Vprašajmo se prav tako, kdo je imel tedaj plačan letni dopust? Ali ga je imel naš delovni človek, ki je ustvarjal in kopičil bogastva, ali tisti, ki je pil kri delavca?

Kdo si je lahko pred vojno privoščil letni dopust? Duhovnik, Kmetelj, Kaštelj, Rozgaški Slatini, Bledu, Bohinju itd. in kdo danes? Na vse to je treba pomisliti in odgovor ne bo težak. Pa še nismo povedali vsega, kajti najvažnejše je danes, da delavci sami upravljajo svoja podjetja. Ne upravljajo jih samo s krampom in lopato, marveč jih vodijo v resnici, danes lahko sami gospodarijo in razpolagajo z ustvarjenimi finančnimi sredstvi svojega podjetja.

Ko je pred dvema letoma izšel v naši državi revolucionarni zakon, ki v svetu nima primerljivega, da se upravljanje naših industrijskih in drugih gospodarskih podjetij in razpolaganje s svojimi sredstvi prenese v roke tistih, ki v svojem trdem vsakdanjem delu ustvarjajo vse naše materialne in druge dobrine, je bilo v naših delovnih kolektivih mnogo ljudi, ki so videli v tem revolucionarnem aktu našega državnega vodstva in Partije nekakšno potegavščino. Šeš da je vse to le pesek v oči, z našim denarjem pa bodo drugi barantali.

Danes, mislim, ni več delavca, ki bi se to dejal, saj sam lahko vidi, kako od naših delovnih kolektivov izvoljeni delavski sveti in upravni odbori z ustvarjenimi finančnimi sredstvi svojih podjetij gospodarijo in razpolagajo. Vsekakor naš delovni človek ima priložnost videti in vedeti, kakšne vrste denarja so določene za izplačilo delavskih plač, koliko denarja je predvideno za investicije in mehanizacijo podjetja, kakšne vrste grede za plačane letne dopuste, koliko je potrebno za obdržanje izdatke, kakšen dobiček je podjetje ustvarilo in kako se je ta dobiček razdelil. Tako n. pr. lahko vidimo, da trboveljski rudnik ustvarjenega čistega dobička ni razdelil v celoti med delavce, pač pa je šel določen del tega prebitka v rezervni fond, da se iz njega lahko krije primanjkljaj v plačnem fondu, kadar podjetje oziroma njegov delovni kolektiv iz kakršnega koli vzroka ne bi mogel doseči planirane produkcije. V tem primeru bi bil razumljivo ogrožen redni plačni fond podjetja.

Prav v teh dneh so naša podjetja iz svojega fonda za prosto razpolaganje določila prispevke našim občinskim ljudskim odborom za komunalno dejavnost. Iz tega sklada so dala naša podjetja občinskim odborom 15% ostali znesek pa ostane v podjetju za gradnjo novih stanovanjskih hiš, torej za dvig družbenega standarda.

Občinski ljudski odbor bo smel razpolagati s tem prispevkom samo v tisti namen, ki so ga določili proizvajalci-delavci. Po oddelkih naših mestnih ljudskih občin sedaj že obravnavajo vprašanje, kaj je v občini najbolj potrebno; ali vodovod ali cesta, ali stanovanjske zgradbe. Nedvomno je potrebno eno kot drugo in da proti takim gradnjam ne bo nihče ugovarjal. Marsikdo pa bo mogoče ugovarjal naslednji misli oziroma predlogu: ni važno morda samo to, kako se razdeli fond za prosto razpolaganje in v kakšne namene bodo ta denarna sredstva uporabljena. Priporočljivo bi bilo, da se del ustvarjenega dobička, ki je predviden za razdelitev med člani delovnega kolektiva, odstopi za komunalno dejavnost ali pa za nakup avtobusov, ki jih nekatera podjetja že imajo za izlete članov kolektiva in njihovih svojcev. Za sprejetje takega predloga bo treba seveda še precej političnega dela.

Po vsem nakazanim nam je jasno, kakšna sredstva se danes ustvarjajo in kako se uporabljajo. Ta sredstva so se ustvarjala tudi nekoč v stari Jugoslaviji, delavci pa ni dobili od njih drugega kot miloščino, le drob-

tinico od velikega kosa. In v tem je iskati vzrok zakaj se privatni lastniki proizvodnih sredstev tako bojijo socialistične revolucije, kajti s tistim trenutkom so jim vzete vse možnosti za nadaljnje izkoriščanje delovnih množic in za lastno bogatenje na račun delavca-proizvajalca. Naša dolžnost je, da se povečamo naše ustvarjalnost in da se na vsakem koraku borimo proti sovražniku, ki bi hotel zavirati naš razvoj ter izpodkopati ali pa podcenjevati veličino in pridobitve naše narodnoosvobodilne vojne in izgradnje socializma.

100 LET HRASTNIŠKE RUDNIŠKE ŽELEZNICE

Letos poteče sto let, odkar je začela obratovati hrastniška rudniška železnica. To je bila prva normalnotirna industrijska železnica v Sloveniji. Takrat je bila lastnik hrastni. rudnika »Tržaška rudniška delniška družba«. To je ustanovil leta 1846 ekscelenca pl. Bruck, ki je kupil rudnik istega leta od Slovence Ljubljana Lutzarja. Podjetni in prebrisan tržaški bogataš Revolza, Mandolfo, Schiff in Wahlheim — vsi Zidje — in njim na čelu Bruck, so kmalu spoznali važnost premoga v naših dolinah in so rudnik kupili od Lutzarja za malenkostnih 30.000 goldinarjev.

Hrastniškanom je tedaj zasijala nova zvezda. Novi gospodarji so se kmalu lotili moderne organizacije hrastniškega rudnika. Za upravnik je bil postavljen — gotovo po Bruckovem predlogu — teoretično in praktično prilično podkovan rudar, zagrižen Prus Wehrhan. Ta človek je užival polno zaupanje svojih oblastidajalcev. Pošten in neutrujen v svojih poslih je Wehrhan gospodaril po Hrastniku prav samovoljno. Poln novih idej, zelo zrelih, še več pa ne zrelih, se je spuščal v nevarne in vratolomne eksperimente. Do takrat so vozili premog iz hrastniških jam do nakladišča premoga na čolne ob Savi oziroma pozneje do postaje Južna železnice 3 in pol kilometra daleč kmetje iz okolice na voze, s čimer so prišli do stalnega zaslužka. Wehrhan je spoznal, da tak primitiven transport premoga ne ustreza več moderni eksploataciji. Začel je graditi normalnotirno železnico od rudniške jame na Žuganju — nad sedanjo rudniško kolonijo — do hrastniške postaje na Cukališču. Na tej poti so začeli delati že leta 1848, torej v časih, ko Južna železnica še ni bila dovršena. — V začetku obratovanja naše rudniške železnice niso še vozili premoga v železniških vagonih, temveč v večjih železnih rudniških vozčkih »katrah«, prazne pa so vlačili od železniške postaje do rudnika s konji. Polni so sami — torej brez uprege — drčali navzdol do nakladišča na postaji, ki je bilo tamkaj, kjer gradi danes steklarina kurilnico za lokomotivo.

Leta 1874 je postala lastnica rudnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje »Trboveljska premogokopna družba« na Dunaju. Novi gospodarji so leta 1875 dali pripeljati prve 10-tonske vagonne Južne železnice do rudnika z lokomotivo, ki so jo kupili že okrog leta 1860. — Te vagonne so na rudniku napolnili s premogom in odvažali na postajo. Tedaj so opustili še omenjeno nakladišče premoga v bližini hrastniške postaje. — Za časa gradnje hrastniške rudniške proge so seveda zgradili tudi železniški most pri Rücklovih apnenicah, ki je danes že na pol doslužil (glej sliko). Vse je še razpokan od pritiska naravnega plazu in deloma tudi zrahljan od miniranja za časa okupacije po naših pogumnih parti-

zanih. Zato čez ta most ne sme več voziti lokomotiva. Od bližnjih apnenic kemične tovarne spravljajo čez most z apnom napolnjene vagonne »samotečnice«, kjer jih čaka na kraju mosta lokomotiva, da jih odpelje na hrastniško postajo.

Na naši rudniški železnici je bilo za časa njenega stoletnega obratovanja več nesreč. Največja je bila 1. avgusta 1861, ko je padel vlak preko 15 metrov visokega Rücklovskega mostu v potok Boben. Ob tej priliki je obležal kurjač Kordon na mestu mrtev, medtem ko je strojevodja Bauerheim ozdravel, dasiravno je bil hudo opečen in težko ranjen. Pod tem mostom je našel tudi smrt nadučitelj Franc Taufer z Dola, ker je prekasno skočil z drvečnega vlaka, ko se je ponoči vozil z hrastniške postaje. — Večkrat so vozili tudi brez lokomotive premog z vagoni navzdol na postajo in so večših ti vozovi zaviračem ušli, zlasti pa

hrastniškega in ojsrškega rudnika porovu na trboveljsko separacijo. Saj tudi ni več hrastniške separacije, odpeljali so jo v Kočevje.

Po sedanji rudniški železnici v Zgornjem Hrastniku nameravajo speljati novo cesto. Prihodnje leto se bo gradila v Hrastniku nova 7 metrov široka tlakovana cesta. Kredit za to gradnjo je že zagotovljen. Ta cesta je trasirana takole: od hrastniške postaje do osnovne šole bi držala nova cesta po stari. Samo na več krajih jo bo treba razširiti. Zaradi tega bo treba podreti delno mizarjske delavnice steklarne in dve stari pritlični stanovanjski hiši kemične tovarne. Nova cesta bo nato držala preko dvorišča osnovne šole čez potok Boben mimo Majdičeve žage, skozi desni obok Rücklovskega mostu preko potokov Brnice in Bobna mimo hiše Marka Dolanca na staro cesto. Nasproti gimnazije bi se začela cesta polagoma dvigati

Riklov most v Hrastniku

ob vlažnem vremenu. Pri tem »begu« vagonov sta si nekajkrat rešila življenje vlakovodja Jaka Kaušek in njegov sin Fric (oba že pokojna) na ta način, da sta poskakala z ušlega drvečnega vlaka. Zadnja večja nesreča je bila leta 1948, ko se je prevrnil vagon s premogom na stanovanjsko hišo kemične tovarne, kjer se je smrtno ponesrečila mlada mati, učiteljica Mira Kolbe. V bodče ne bo več takih nesreč, ker nameravajo to železnico od njeni stoletni popolnoma odstraniti. Rudnik je ne uporablja več, to pa zaradi tega, česar se loti naša ljudska oblast, se zanesljivo izvede.

Zagorski rudarji bodo dobili novo kopalnico

Dne 29. novembra letos bodo slovesno odprli novo kopalnico za obrat Kotredž rudnika Zagorje. Delovni kolektiv bo s to kopalnico mnogo pridobil, saj bo to ena izmed najdobitnejših kopalnic v naši državi in na Balkanu sploh. Na zidanje nove kopalnice so začeli misliti že takoj po osvoboditvi, kajti stara kopalnica je pretesna, ne-higijska, prav tako ni v njej mogoče vzdrževati čistote. Od leta 1945 se je znatno povečalo tudi število delavcev, tako da mnogi niso našli prostora v kopalnici, doma pa tudi nimajo prilike, da bi se zadostno očistili in umili. Zato bodo delavci v novi kopalnici našli to, kar so že vsa leta od osvoboditve tako zelo pogrešali: udobne, dovolj velike umivalne prostore, kjer bo čistoča in higiena.

Kopalnica se poleg raznih drugih oddelkov deli v »belo« in v »črno« oblačilnico. Rudarji in drugi delavci bodo prihajali na delo praznično oblečeni, odložili bodo obleke v »beli« oblačilnici, nato bodo šli v »črno«, kjer se bodo preoblekli v delovno obleko, nato pa odšli v lepo, zračno in toplo čakalnico. Pri prihodu s dela bo delavec odložil delovno obleko v »črni« oblačilnici, potem bo smuknil v umivalnico pod prho, kjer se bo lahko temeljito okopal, v »beli« oblačilnici pa spet preoblekel v praznično obleko ter odšel umiti in svež domov.

V vsaki oblačilnici je 1300 obešalnikov za obleke, v umivalnici pa 68 prh za umivanje. Zenske imajo posebno oblačilnico in umivalnico. V kopalnici je še posebej prostora za obešanje, oddelek za tehnično osebje itd. Obiskovalci privlačijo tudi sodobno urejen oddelek za svetilke. Vse prostore grejejo s toplo vodo. Rudarji se umivajo s termalno vodo, ki prihaja iz jame v poseben rezervoar. Odtod gre del vode v posebne kotle, kjer se še bolj segreje.

Kopalnico so začeli graditi leta 1948. Gradbeni dela je prevzelo gradbeno podjetje »Beton«. Graditev te največje in lahko rečemo tudi najlepše stavbe v Zagorju je zahtevala mnogo truda in poštvalnosti od delovnega kolektiva in tehničnega osebja ter gradbenega podjetja in rudnika Zagorje. Zlasti težavna so bila dela pri postavitvi temeljev, ker se je bilo treba boriti s podtalno vodo, saj je stavba tik ob potoku Medija, deloma pa nad njim. Delovni kolektiv je premagal tudi te težave in uspešno končal to stavbo. Pri tem zasluži posebno priznanje tehnični vodja in upravnik gradbenega podjetja »Beton« v Zagorju, tov. Franc Zernec, ki je s svojo vztrajnostjo mnogo pripomogel k dovitosti tega objekta. Pri notranji ureditvi kopalnice so se izkazali nadalje učenci kovinarske šole, ki so napravili obešalnike za oblačilnici in druge dele notranje opreme.

Delovni kolektiv rudnika Zagorje, zlasti pa delovni kolektiv obrata Kotredž, vidi v tej stavbi sad svojega naporega dela, vidi pa v njej tudi prizadevanje ljudske oblasti, ki se trudi, da nudi delavcu kolikor mogoče več ugodnosti in boljše pogoje za njegovo zdravje ter človeku dostojno življenje. Sedaj ve ruder, za kaj se uporablja dobiček iz njegovega dela. Ta dobiček ne odhaja več v tužino, kakor nekdanj, ko je gospodarila Trboveljska premogokopna družba. Danes, ko gospodari rudnik od delavcev izvoljeni delavski svet in upravni odbor, gre ta dobiček v prid ljudski skupnosti, od tega pa ostane dober del za neposredne potrebe delovnega kolektiva. Zato bodo rudarji in delavci tudi v bodoče delali poštvalno in ustvarjali potrebna sredstva, da se zgradijo še drugi objekti, ki so potrebni za dvig življenjske ravni delovnega človeka, zlasti pa dobra in sodobna stanovanja, šole itd.

Novice iz Litije in okolice

IZ DELOVANJA NAŠIH UMETNIKOV

Litijski rojak, akademski slikar Rudolf Marčič, ki slavi letos 70-letnico svojega rojstva in živi v Lovranu ob Jadranu, je eden najboljših jugoslovanskih marinaristov, to je slikarjev, ki uporabljajo motive z našega Jadrana. O umetniških izdelkih litijskega krajana govorijo razstava, ki jo je priredila te dni ljubljanska založba Mladinska knjiga v svoji trgovini z umetninami v pasazi nebotičnika. Slikar Rudolf Marčič je pripravil za razstavo 30 svojih slik, večinoma v olju, ki prikazujejo zanimive motive iz Lovrana, pa tudi drugih krajev našega Jadrana. Vmes so tudi tihožitja, tako ribiči pri lovu, ribiči, ki suše mreže i. dr. Nad vse je značilna njegova velika stenska slika, ki prikazuje razpenjeno morje. Nič drugega kakor morski val, ki se dviga sredi nevihte. Ko strmiš v to sliko dveh elementov — morja in neba, kar doumeš dinamiko morskega vala in čakaš, kdaj se bo premaknil, tako živo ga je prikazal naš mojster Marčič.

Razstavo ogledujejo številni obiskovalci in dajejo glasbene priznanja umetninam. Tako je pisec teh vrst bil priča, ko si je Marčičeve slike ogledovala družba pasantov, med njimi tudi tovariš

Edi Zorko, bivši upravnik sindikalnega doma »Udarnik« iz Lovrana, zdaj ekonom v Begunjah na Gorenjskem, ki je tolmačil ostalim gledalcem vse motive iz Lovrana in njih značilnosti.

Našemu staremu mojstru, litijskemu krajanu Marčiču iskreno čestitamo k njegovi priložnostni razstavi v ljubljanski Mladinski knjigi. Vse slike dokazujejo, da naš rojak mojstrsko obvlada čopič. Za slike je precejšnje zanimanje in jih je nekaj že prodanih, kar je zgovoren dokaz, da je ta Marčičeva razstava uspešna.

Litijska akademska slikarica Mira Pregljeva je izdelala v zadnjem času velik portret partizanske aktivistke. To sliko je poklonila sekciji žena OF v Litiji, ki so njeno mojstrstvo odnesle kot dar na nedavni kongres AFŽ v Ljubljani. Predsednica AFŽ tov. Angelca Oepkova se je za dar litijskih žena pristočno zahvalila in sporočila priznanje in zahvalo tudi avtorici lepe slike, Miti Pregljevi, ki je izdelala sliko kot ženskemu kongresu brezplačno.

Litijski rojak profesor Stane Kolone pa je izdelal v zadnjem času uspel kip maršala Tita, za Trbovlje pa dokončava kip pisatelja Franceta Levstika.

100 let življenja in spominov Kozarjeve mame

To dni bodo domači proslavili v Kresniških poljanah pri Jernici stoletnico Ane Nagodetove, ki je bila rojena v Hotedršici na Notranjskem. Zdal živi čistita starka pri svoji hčerki Mucki Rozinovi. Stara žena je kljub visokim letom še zmeraj pri zadovoljivem zdravju in svežega duha. Kozarjevi so trdna rodovina, saj je tudi brat našega ljubilantke, Franc, dočkal te dni že 96. leto.

Stoletnica Ana Nagodetova ima razen hčerke Mucke, ki ji gospodinja, še dva otroka in sicer sina Toneta, ki je tesarski mojster in Ivanka, oboje v Gerardu v državi Ohio v ZDA. Lansko leto jo je prišel sin Tone obiskat, ter je bil vesel, da je mati tako trdnega zdravlja. Materi pa ni šlo v glavo, da je ta imenitni gospod iz Amerike

njen sin, zato ga je ob srečanju kar vikala. Saj za tudi ni videla več desetletij. Ko se je sin Tone lansko leto poslavil, je obljubil, da bo prišel letošnje leto na proslavo stoletnice in bo mater s svojim avtom še popeljal po Sloveniji. Z obiskom pa ni bilo nič, ker je Tone v zadnjem času zbolel. Zato pa je prišla namesto brata Toneta iz Amerike hčerka naše jubilarke Ivanka. Ganiljivo je bilo srečanje stare mamke s hčerko Ivanka, ki se nista videli polnih 52 let. Ivanka je namreč odšla v tuji svet že leta 1900 in vse do sedaj ni prišla domov. Mati in hči sta si po več kakor pol stoletnem razstanku imeli mnogo povedati.

Ko se je hčerka Ivanka poslavljala od matere, je za trdnjo obljubila, da bo prihodnje leto prišla na obisk v domovino oboje bratov Tonetov. Tako matere nima vsakdo, ki bo svojo starost zapisala kar s tremi števkami. V Ameriki so — je dejala pred odhodom Ivanka — navajeni na rekorde, da bi pa kdo šel obiskat tako daleč svojo mater, ki šteje 101 leto, pa so le redki. Zatorej bo Ivanka drugo leto res prišla z bratom in takrat bodo to srečanje slovesno proslavili. V našem Zasavju so stoletniki redki, kakor pomnilno, je doživel doslej največjo starost stara mati učiteljice Sakotnikove na Savi, ki je dočakala 102 leti. Takrat — bilo je pred drugo svetovno vojno — so poročali o njej vsi domači, pa tudi tuji listi. Še malo pred smrtjo je dejala stara savska žena, da posedli najraje pri oknu in gleda v večerno sonce. Vsi drugi znanci in prijatelji iz mladih let so ji že umrli, edini prijatelj ji je sonce...

Pomembna pridobitev Jablaniške doline

Gasilci Jablaniške doline so znani kot zelo zavedni in disciplinirani člani. Zadnje dneve beleži ta gasilska četa pomembno pridobitev. Odbor je nabavil gasilski avto, ki je eden najlepših v vsem našem okolju. Odbor je znal pritegniti k nabirali akciji tudi kmečke gospodinjice, ki so darovali les, gasilci pa so za izkupiček kupili avto. Vozilo bo na razpolago za gasilske in reševalne namene. Podjetna gasilska četa v Jablaniški dolini naj služi vsem okoliškim gasilskim četam za vzgled.

Komunalna dejavnost mesta Zagorje

V času predvolilne kampanje v Zagorju opazamo povečano dejavnost v komunalni dejavnosti. Na vseh 10 mestnih občin so na podlagi predlogov na zborih volivcev podrobno obravnavali razna komunalna vprašanja. Načrta ljudskega odbora ni lahka, da bi vsaj v mali meri zadostili zahtevam, ki so jih postavljali volivci. Tukaj navajamo samo najvažnejša: gradnja gimnazije, ureditev kanalizacije, nadaljevanje in zaključek del na Zdravstvenem domu, gradnja novih gasilskih domov v Zagorju in Izlakah, popravilo opornih zdov in stah, ureditev spodnjeja dela struge potoka Kodreče (poglobljevanje struge in zaštita bregov), ureditev občinske ceste in poti, dokončana izdelava generalnega regulacijskega načrta, ureditev sejmšča, popravilo tržnice v Toplicah in postavitev nove v Zagorju, odkup zemljišča za gradnjo individualnih stanovanjskih zgradb, odkup zemljišča v nastajajočem novem predelu naselja, gradnja stanovanjskih zgradb, gradnja pekarnice, gradnja javnih stranišč, ureditev že obstoječih javnih nasadov ter ureditev novih, gradnja javnega kopališča, nadaljevanje gradnje športnega stadiona, gradnja Kulturnega doma, asfaltiranje ali tlakovanje republiške ceste skozi Zagorje, razširitev javne razsvetljave, ureditev otroških vrtcev v Zagorju, Lokah, Toplicah, Izlakah in Kotredžu, ureditev Topliške šole, ureditev javne tehnične, gradnja in ureditev prostora za letni kino, prestavitev klavnice in skladišča Mestnega magazina iz območja Zdravstvenega doma, gradnja Doma onemoglih itd.

Kakor vidimo, bo treba še mnogo dela, če hočemo vse probleme rešiti v doglednem času. Seveda je vse odvisno od prispevkov, ki jih bodo dala podjetja. V splošnem so se že sporazumeli, da bodo podjetja v svrhu komunalne dejavnosti odvajala najmanj 15% iz fonda za prosto razpolaganje. Manjša podjetja bodo oddajala te prispevke, pač po skali iz centra Trbovelj, kjer jih odvajajo tudi do 80%. Glavni delež bo seveda moral dati rudnik Zagorje, čeprav ima tudi ta svoj lastni perspektivni plan, zlasti glede gradnje stanovanjskih hiš.

Vsa ta vprašanja so obravnavali na seji ljudskega odbora ter sklenili, da bodo prvenstveno delali za rešitev najvažnejših vprašanj, ki jih je komisija za sestavo perspektivnega plana smatrala za najnujnejša. Med njimi je nadaljevanje gradnje vodovodnega omrežja, novo zajetje vode v Šemniku ter gradnja potrebnih rezervoarjev, nadalje tlakovanje ceste od Košenove do Grčarja ter

Tečaj Rdečega križa v Trbovljah

Mestni odbor RK v Trbovljah je začel prejšnje nedelje s tečajem za vzgojo ženske mladine. Obiskuje ga 26 deklet in to po večini iz okolice Trbovelj. Mlada dekleta v starosti pod 18 let bodo imela na tem tečaju okrog 70 ur teoretičnega in praktičnega pouka. Predavalci bodo naši zdravniki, medicinske sestredice, babice in predstavniki PLZ. Na tečaju bodo predavatelji obravnavali predvsem vprašanja splošne higijene, prvo pomoč, nego dojenčkov, hišno protiletaiško zaščito in še druga praktična vprašanja. Tečaj je vsako nedeljo dopoldne na vodenski šoli v Trbovljah. Zeleti je, da se prijavijo za ta tečaj in obisk predavanj tudi mladinke iz centra Trbovelj, saj se bodo na teh predavanjih marsikaj naučile, akoravne je bil tečaj prvotno namenjen samo za kmečke mladino.

Ljudska univerza v Litiji

Ljudska univerza v Litiji skrbi za primerna predavanja. V letošnji sezoni so člani Ljudske univerze sprožili predlog, da bi uvedli v teku zime tečaj za pouk tujih jezikov, kar je v našem kraju novost.

Do sedaj prosijo za uvedbo francoskega in nemškega tečaja, nekateri pa bi si želeli tudi tečaj za angleški jezik. Vsi zainteresirani, ki bi želeli obiskovati jezikovne tečaje litijske Ljudske univerze, naj se prijavijo na litijski gimnazij, kjer bodo dobili potrebna pojasnila.

Ljudska univerza v Litiji bo priredila v partizanskem tednu predavanje zgodovinarja na ljubljanski univerzi dr. Metoda Mikuža, ki bo govoril v torek 9. dec. t. l. ob 19. uri o razvoju narodnoosvobodilnega gibanja. Dr. Metod Mikuz je imel v prejšnjih predavateljskih sezonah že več predavanj pred litijsko publiko in bi ga radi slišali tudi v začetku letošnje predavateljske sezone.

Uredimo in razsvetlimo pota v Litiji

Na dosedanjih zborih volivcev in množičnih sestankih v Litiji so zborovalci iz naših raznovrstne predloge, ki bi pripomogli k napredku Litije in okolice. Tako je sprožil tov. Jelen, ki stanuje nad pokopališčem, predlog, da bi litijska mestna občina že vendar enkrat uredila pot, ki drži od litijske cerkve do pokopališča. Ta pot služi za najbližjo zvezo prebivalcem okrog pokopališča, poslužujejo pa se jo tudi prebivalci smatnega, Zavrniškega in pokopališke doline za pot do litijske postaje. Ta, do sedaj zanemarjena pot je namreč bližnjica za ves južni predel in bi bilo res prav, če bi jo že enkrat uredili in nasuli. Sedaj je ponekod izglodana, da je za vse tiste, ki se je poslužujejo v večernih ali jutranjih urah, res neprimerna. To pot bi bilo treba v interesu javnosti tudi bolj razsvetliti. Pameniti predlog tov. Jelenja je bil upravljen in bi ga bilo treba čim prej izvesti.

Litijske žene predlagajo skupen grob za padle partizane

Na litijskem pokopališču je deset grobov, kjer so pokopani padli partizani. V nekaterih grobovih je celo po več žrtvic iz časov narodnoosvobodilne vojne. Litijske žene bodo v partizanskem tednu, ki bo od 7. do 14. decembra, organizirale na pokopališču komemoracijo. Ta je določena za četrtek 11. decembra popoldne ob 16. uri. Na sestanku naših žena je bil sprožen predlog, naj bi vse partizanske žrtve prekopali in položili v skupen grob na sredini pokopališča. Tako bi dali našim padlim borcem zaslužen priznanje. Na skupni grob pa naj bi postavila Zveza borcev ob pomoči drugih množičnih organizacij spomenik s primernim besedilom, ki naj bi povedal znanemcem, s kolikimi žrtvami in ob kako težkih pogojih je bila priborjena naša svoboda. Ta predlog sekcije žena OF bi bilo treba čim prej izvesti. Zdal ob partizanskem tednu in prvem občinskem prazniku NOB mesta Litije bi bil ta prekop najbolj primeren. Ker so naše žene agiline organizatorke, bodo ta svojo načrt gotovo tudi izvedle.

Trije kuharski tečaji v Litiji

Sekcija žena OF v Litiji je med najbolj marljivimi množičnimi organizacijami OF. V začetku jeseni so priredile tečaj za vkuhanje, k je nad vse lepo uspel. Na pobudo iz vrst naših žena je odbor sekcije prišel s pripravi za vpis v kuharski tečaj. Nekateri malodušneži so bili pred razmislenjem, da se tečaj zaradi pomanjkanja prijavitelj ne bo mogel vseliti. Vpis je dokazal ravno nasprotno. V kuharski tečaj se je vpisalo kar 57 tečajnic. Zato so morali namesto enega uvesti kar tri tečaje. Tako je ustrezno našim mladim gospodinjicam. Nekateri obiskujejo popoldanski tečaj od 3. do 6. ure, druge pa večernega od 7. do 10 ure.

Tečaj je v vili dr. Ukmarja, kjer je namreč otroški vrtec in ga vodi tov. Marta Kastelčeva, ki je uspešno vodila tudi že tečaj za vkuhanje. Tečaji bodo trajali šest tednov, na koncu bodo priredile tečajnice kulinarčno razstavo.

Vi boste odločili kakšen bo naš list!

Bralce našega lista prosimo, da nam sporoče, kako so zadovoljni z našim tednikom, kaj se vam zdi, da je v njem preveč in kaj premalo. Kaj bi še radi brali itd.

Ker hoče naše uredništvo ugoditi željam vseh naročnikov, razpisuje nagradno anketo, da bi zvedelo mnenje svojih naročnikov in čitateljev. Zato vas naprošamo, da nam najpozneje do 15. decembra odgovorite na tale vprašanja:

1. Kako ste zadovoljni z obliko, vsebino in načinom pisanja našega tednika. Ali vam ugaia ime lista in glava.
2. Katere stvari berete najraje, katere samo prelistate in katerih sploh ne čitate, ker vas ne zanimajo.
3. Kaj bi radi brali, pa je doslej bilo v našem listu premalo ali pa nič. O čem naj bi »Zasavski vestnik« več pisal kot doslej.
4. Ali ste bili zadovoljni z dosedanjimi podlistki in kakšnih si želite.
5. Ali poznajo »Zasavski vestnik« v vaši okolici, kaj pravijo o njem vaša družina, vaši znanci in prijatelji, ali poznajo »Zasavski vestnik« vaši znanci in inozemstva, ali ga prejemaajo vaši sinovi, bratje in prijatelji, ki služijo v JLA.
6. Kako bi po vašem mnenju dvignili število naročnikov v vašem kraju, ustanovi ali podjetju, in odgovorite nam, če ste pripravljeni širiti naš list proti proviziji 10%.
7. Uredništvo sporoča vsem bralcem in naročnikom »Zasavskega vestnika«, da namerava v prihodnjem letu, pričenši z Novim letom 1953, povečati obseg lista, tako da bo »Zasavski vestnik« izhajal vsak teden v povečanem obsegu. Cena lista se pravzaprav ne bo povečala, saj je bila dosedaj na 4 straneh 5 din, na 6 straneh pa 6 din. Na boljšem bodo stalni naročniki, ki jim bo ostala cena lista ista kot doslej, medtem ko bo v prodaji v kolportaži stala posamezna številka 6 dinarjev. Zato ne odlašajte z naročilom in postanite in ostanite stalni naročnik našega lokalnega lista.
8. Najboljše odgovore in predloge bomo nagradili in sicer 1. nagrade 1000 din, 3 nagrade po 200 din in pet nagrad po 100 din.

Odgovore in predloge pošljite na naslov »Uredništvo Zasavskega vestnika v Trbovljah«.

Nekulturno vedenje pri kulturnih in drugih prireditvah

Pri raznih prireditvah v Zagorju opažamo, da nekemu delu občinstva še mnogo manjka, da bi ga lahko imenovali kulturnega. Obilni dima, ki se dvigajo proti stropu dvorane, sredi gledališke predstave ali kakršne koli prireditve, dokazujejo, da kadile nimajo nobenega obzira za nastopajočimi igralci ali pevci, kakor tudi z govorniki, ali pa tistimi, ki deklamirajo. Meni jim ni znano ali pa ne pomislijo, da je ravno dim zelo škodljiv pljučam pevecv in igralcev, ker morajo pri izvajanju svojega programa globoko dihati ter pri tem vdihavati slab zrak in škodljive pline. To velja tudi za nastopajoče fizikulkne pri izvajanju telovadnih točk. Kadile nadalje ne pomislijo, kako škodujejo s svojim kajenjem pljučam otrok, ki prisostvujejo tem ali onim prireditvam. Na žalost pa vidimo pri raznih predstavah in prireditvah kaditi ravno tiste, ki bi bili najbolj poklicani, da preprečijo kajenje, ali pa dajo drugim dober zgled.

Druga neotesanost, ki se opaža pri množičnih prireditvah, je nemir, ki ga z glas-

nim govorjenjem, cepetanjem nog itd. povzroča največ mladi ljudje na galeriji, pa tudi starejši čestokrat niso nič boljše. Le kako neki je pri sreč govorniku ali igralcu, če ga moti polglasno govorjenje poslušalcev! Imeti mora zares dobre živce, da zdrži na odru.

Končno pa lahko rečemo tudi to, da so za tak nered in slabo disciplino krivi pač sami prireditelji, ki ne postavljajo reditljev. Pri vsaki predstavi, igri, zborovanju in drugih prireditvah bi posebni reditlji morali paziti na red v dvorani in brezobzirno odstraniti vsakogar, kdor bi hotel s svojo nedisciplino motiti mirni potek prireditve.

Opraviiti bo treba nadalje že ukoreninjenemu zamenjavi predstavljen prireditelj, kar moti na eni strani ostale pravdočasno došle obiskovalce, na drugi pa govornika ali nastopajočo osebo. Vsaka predstava ali kakšna druga prireditev naj bi se začela točno ob določenem uri. Po njej naj bi ne puščali nikogar več v dvorano. Zakasneli obiskovalci naj že končno vidijo, da uspeh prireditve ni odvisen ravno od njihove milosti. Pri tem ne bi smeli gledati zaradi majhne udeležbe ob napovedani uri na slab finančni ali pa moralni uspeh. Ljudi je treba vzgajati, da bodo redni in točni. Točnost in disciplina sta lepi čednosti, ki ju ne smemo podcenjevati.

ZASAVSKI VESTNIK
JE NAJPRILJUBLJENEJSI
TEDNIK V ZASAVJU

V PROSLAVO DNEVA REPUBLIKE

Železniško naselje Zidani most je imelo pred vojno razgibano kulturno življenje. Železniško prosvetno društvo »Svoboda« je bilo v letih po prvi svetovni vojni gotovo eno najboljših. Pa tudi potem, ko je nasilni nazijski režim tedanje vladajoče buržoaznega razreda ta društva zatrl, ni prenehalo kulturno življenje: živela je dalje, dokler ga ni pretrgal okupator s svojo krvavo roko.

V narodnoosvobodilni vojni je to naselje mnogo trpelo, saj je bilo uničeno skoro vse razen postaje. Tudi edini kulturni dom so teletske bombe zbrisale z zemlje kakor tudi šole.

Po vojni je bila prva skrb prebivalstva, obnoviti porušene domove in si zagotoviti primerna stanovanja. Toda vzporedno se je tudi pokazala potreba in želja po novem kulturnem domu, zlasti nujno pa je bilo vprašanje šole. To so delovni kolektivi dobro razumeli in takoj z veliko vneto in poštvalnostjo šli na delo. Vzporedno z obnovo stanovanjskih hiš je rasla iz ruševin tudi zgradba Zadržnega doma, ki so jo postavili skoraj sami železničarji. Vendar pa stavba ni dograjena, ker se je delo denarnima ustavilo; zmanjkalo je namreč denarnih sredstev. Je pač tako, da je poleg dela, ki ga lahko opravijo kolektivi sami, potreben tudi denar, ki pa ga le-ti ne zmorejo in ga tudi ni bilo mogoče nikjer dobiti. Delo in zato počivalo — po nedozidanih prostorih pa je svobodno pihal veter.

Vendar pa četudi je delo tukaj počivalo, je pa bilo bolj živahno pri gradnji šole, na kateri so še bolj zainteresirane vse plasti ljudstva, pa tudi oblast, ki tu nekako mora priskočiti na pomoč. Pohvaliti je tudi naše železničarje, ki so pri tej gradnji pridno pomagali.

Kulturno življenje se pa pod takimi okoliščinami nikakor ni moglo razvijati, životalo je in spalo v nemirnem miru. Toda naši delovni ljudje se dobro zavedajo, da je kultura človeku potrebna kot kruh in da je uspešno, živahno kulturno delo eden glavnih činiteljev v izgradnji socializma. Zato so se delovni kolektivi odločili, da si na vsak način ustvarijo kulturni dom, v katerem bo možno vsestransko kulturno delo. V ta namen je OLO Trbovlje odkupil nedograjeno stavbo Zadržnega doma. Ustajenjen je bil poseben iniciativni odbor, ki ga je postavil krajevni odbor sindikatov in ki je šel takoj na delo. Na pomoč so prišlele vse množične organizacije in vsa podjetja, zlasti pa mestna občina Radeče. Mnogo denarnih sredstev so zbrali nadalje železničarji sami z zbiranjem in prodajo starega železa, pri čemer se je najbolj odlikoval kolektiv kulturne židni mosti. Iniciativni odbor in delovni kolektivi so zadali nalogo, da v proslavo Dneva republike do 29. nov. t. l. skončajo in usposobijo

Predvolilno tekmovanje USTANOVITEV STRELSKE DRUŽINE V ZAGORJU

V zvezi z bližnjimi volitvami se je počivilo tudi delo v množičnih organizacijah in društvih. Pred dnevi so postavili iniciativni odbor za obnovo strelske družine. Še predlansko leto je ta družina v Zagorju dobro delala. Ko pa je nekaj vodilnih funkcionarjev odšlo k vojakom, se za to družino ni nihče več zanimal in je razpadla. Za njeno ponovno poživitev sta dala pobudo upokojeni major JLA tov. Tone Okrogar in inž. Emil Kohn. Mestni komite ZKS je pomagal pri ustanovitvi iniciativnega odbora, ki mu nudi še naprej potrebno pomoč. Ta odbor se je takoj lotil dela: preskrbel je potrebne načrte za novo strelišče, na kar so začeli z delom na terenu. Računajo, da bodo strelišče odprli ta teden.

Mladina, zlasti pa obvezniki predvojaške vzgoje kažejo veliko zanimanje za strelski šport, ki jim bo gotovo v korist praktični vojaški vzgoji. Za ustanovitev te družine so vneti nadalje tudi lovci, ki že sedaj pridno pomagajo pri urejevanju strelišča. Ker je ureditev strelišča osnovni pogoj za uspeh te ustanove, se seveda temu cilju posveča največja briga. Ko bo vse urejeno, se bodo lotili organizacijskega vprašanja, zlasti pa vključitev mladine v strelsko družino. Prepričani smo, da bo ta družina žela lepe uspehe, zlasti ker jo vodijo ljudje, ki so navdušeni za ta šport. Gotovo bo tudi ljudska oblast podprla to prizadevanje moralno in materialno.

Razpis za določitev imena za novodograjeno stavbo, dosedANJI Sindikalni dom v Trbovljah

V smislu sklepa, sprejetega na IX. seji Ljudskega odbora mestne občine Trbovlje, je v načrtu preimenovanje novodograjene stavbe, dosedanjega Sindikalnega doma v Trbovljah, ker to ime ne ustreza več namenu stavbe, to pa iz razloga, ker se bo ta objekt preuredil v moderni gostinski obrat — hotel z restavracijo, kavarno in tujskimi sobami ter imajo zaradi tega vsi prebivalci pravico predlagati ime, ki ga smatrajo za primernega kot ime za to stavbo.

Predlagatelj imena, ki ga bo Ljudski odbor mestne občine Trbovlje pripoznal kot najprimernejšega za omenjeno stavbo, bo prejel nagrado v znesku 1000 din.

Ljudski odbor mestne občine Trbovlje, tajništvo (soba št. 7), bo sprejemal predloge za preimenovanje navedene zgradbe do vključno 10. decembra 1952.

Prebivalci, ki bodo predlagali ime za preimenovanje bivšega Sindikalnega doma v Trbovljah, morajo svoj predlog podpisati jasno in razločno s celim imenom in priimkom.

LO mestne občine
Trbovlje
Predsednik:
Slaoko Borštnar.

Pionirjem ob Dnevu republike

Iznajditelji in iznajdbe

Benjamin Franklin je bil rojen leta 1706 blizu Bostona (U. S. A.). Izučil se je za črkostavca. V prostem času pa se je bavil z različnimi električnimi poskusi in tako iznašel leta 1753 strelovod.

Jurij Stephenson, oče železnice, je zagledal luč sveta leta 1779 v Angliji. Bil je sin borgega rudarja in je v mladostnih letih trpel mnogo pomanjkanja.

Izumil je leta 1814 lokomotivo, ki jo je kasneje še zelo izpopolnil.

Iznajditelj brzojava je ameriški slikar Samuel Morse, rojen leta 1791 v Charlestownu (U. S. A.). Bavil se je mnogo z električnimi poskusi in izdelal leta 1835 prvi brzojavni aparat, ki je s pomočjo električnega toka sestavljal besede iz črtic in pik (Morsejeva abeceda).

Jean Foucault, francoski fizik, rojen leta 1819, je izumil pisalni stroj. Najbrž ga je napotil do te iznajdbe krč, ki ga je opiral pri pisanju. Ker pa ni znal izkoristiti svojega izuma, je ostal pozabljen, dokler se niso mnogo let po njegovi smrti drugi lotili izkoriščanja te važne iznajdbe.

Iznajditelj fotografije je francoski slikar Louis Daguerre, rojen leta 1789 v Normandiji. Njegov izum svetločutnih plošč (daguerotipija) je omogočil lahek, hiter in cenen način izdelovanja in razmnoževanja slik v poljubnem številu. Slika na plošči kaže spetle dele predmeta temne, in obratno. Šele s prenosom na fotografski papir dobimo pravilno osvetljeno sliko.

Karel Drais, rojen leta 1784 v Nemčiji, je bil po poklicu gozdarski uradnik. Leta 1817 je zgradil prvi bicikel, ki je po njem dobil ime drežina. Pedalov pa to kolo še ni imelo, marveč se je moral vozač odganjati z nogami od tal.

Filip Reis, rojen je leta 1834 v Nemčiji, po poklicu učitelj, je iznašel telefon. Pokazal ga je v javnosti prvič leta 1861. Kakor navadno vsi veliki iznajditelji, se je moral tudi Reis dolgo boriti, preden je dosegel svojemu izumu zasluženo priznanje.

Viljem Röntgen, rojen leta 1845 v Nemčiji, je bil pseuđilski profesor. Ko je leta 1896 iznašel skrivnostne, vse prodirajoče električne žarke, je zaslovelo njegovo ime po vsem svetu. Röntgenovi žarki so v današnjem zdravstvu, zlasti za notranje telesne preiskave neizmerno važni.

Sneguljčica in sedem palčkoo na odru mladinskega gledališča »Svobode-center«

Skrivnostni tovor

»Želite, da Vam opišem najstrašnejšo pustolovščino, ki sem jo doživel?« vpraša kapetan Longstream družbo, v kateri je sedel, in zgrabi čašo z grogom, ki se je dimila pred njim. Junaško jo izprazni ter si zasnuče brke.

»Ej, marsikaj doživi človek, če se trideset let klati po vseh morjih! Ampak najstrašnejšo pustolovščino sem doživel kot mlad mornar, in čeravno je od tedaj preteklo že trideset let, se vendar še z isto grozo spominjam onega dogodka, kot da se je zgodil včeraj.

V Kolumbu (na Cejlonu) sem se preselil z velike motorne ladje, ker mi

služba tam ni bila všeč. Nekaj dni sem brez posla pohajkoval po mestu, nato pa sem sprejel zanoslitev na jadrnici, ki se je natovorjena z rižem vračala v Evropo.

Komaj sem stopil na krov, bi se bil že najrajši vrnil na kopno. Moštvo je bilo namreč sestavljeno iz vseh možgih narodnosti, a meni ti ljudje niso bili niti najmanj pogodi. Posebno dva Portugalcia naravnost zlobnih obrazov.

Ladja je odplula in prvi dnevi so potekali v popolnem miru. Ugoden veter je gnal jadrnico vzdolž obale, ker smo nameravali pristati v Bombayu. Vreme je bilo izredno lepo in sonce je žgalo s tropsko vročino. Zato sem ponoči raje ostajal na krovu nego v dušljivi kabini. V rešilnem čolnu, ki je tam visel, sem namestil svoje ležišče. Pripravil sem si ga iz starih jader.

Ne vem ali zaradi enoličnega pozibavanja ladje ali zaradi velike utrujenosti, sem neke noči trdno zaspal, pa se spet nenadoma zbudil iz sna: zbudili so me pritajeni glasovi.

Južno zvezdno nebo je blestelo v polnem sijaju. Oprežno sem dvignil glavo in opazil v temi dve temni človeški postavi. Dve osebi sta se, noslonjeni na ograjo, razgovarjali v moji neposredni bližini. Spoznal sem ju takoj po glasu — bila sta onadva Portugalcia.

»Pa odkod imata ključ?« je prvi sepetaje vprašal tovariša.

Ta se je samo našmehnil.

»Izposodil sem si ga od kapetana.«

»Kaj? On ti ga je posodil?« mu je začudeno vpadel prvi v besedo.

»Sema! On vendar o tem nič ne ve. Ključ so viseli v njegovi kabini in jaz sem si jih tam izposodil.«

»Samo da bi ničesar ne opazil!«

»Ne boj se! Tisti moj zaboj je odrejen v Hamburg in razen njega v oni shrambi ni spravljena ničesar. Kaj naj bi kapetan tam potem iskal?«

Drugi se je nato pomiril.

Nekaj časa sta molčala, pa se je spet oglasil prvi.

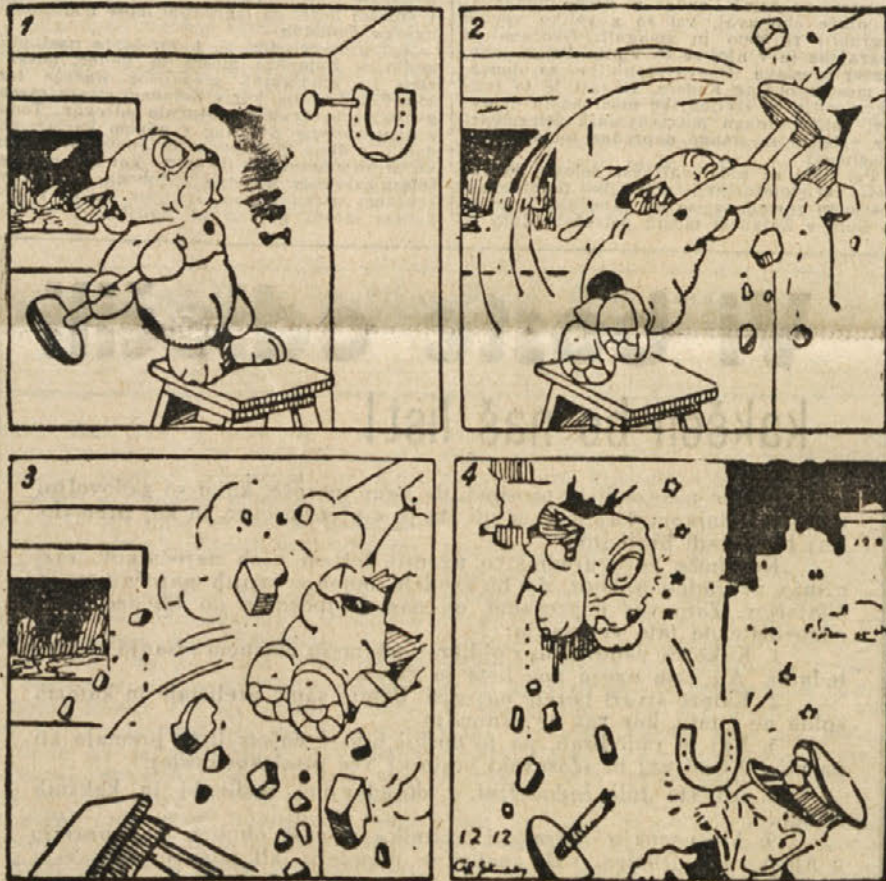
»Ko bi le slutil, kaj se skriva v onem zaboju?«

»Za vraga! To bova kmalu izvedela. V Kolumbu sta ga prinesla na ladjo dva Indijca in kapetan sam ga je zaklenil. Pa midva bova že izvedela za tajnost tega modrega starca! Obala ni daleč... Zaboj v čoln, potem pa — naj naju lovi, če ga je volja! Skoraj se bo daniilo. Pojdva!«

Spustila sta se doli v temni trehuh jadrnice.

Dovolj sem čul. Narahlo sem se spustil iz svojega skrivališča na krov (Nadaljevanje na 7. strani)

ZGODBA BREZ BESED

»Zgodba brez besed.« Pionirji in pionirke! Vzemite v roke svinčnik ali pero in napišite kratko zgodbo k tej sliki. Najboljše odgovore bomo objavili, od njih bomo tri nagradili z lepimi knjigami. Odgovore pošljite na naslov »Zasavskega vestnika« najkasneje do 1. decembra 1952. Torej na delo!

ČE SE ZEMLJA TRESE

Najstrašnejše in najgrozovitejše, kar so človeške oči kdaj videle in človeške duše doživele, so potresne katastrofe in bruhanje ognjenikov. Vsa poročila oči-videcev, ki so se nam ohranila o takšnih strahotnih trenutkih, pričajo, kako strahansko so ti pojavi vedno dejstvomali na ljudi in živali. Do blaznosti stopnjevan obup in strah, ki jemlje človeka besedo in razum — groza in pek-lenski strah, za katerima daleč zaostajajo celo pripovedovanja Danteja Allighierija. Celo živali, ki jim pravimo, da so brezumna bitja, zgrabi tak strah, da hlipajo od obupa in tulijo od groze.

Kakšne gigantske sile delujejo v takšnih trenutkih in pretresajo zemljo in vse, kar živi, do mozga, tega si človek prav niti misliti ne more. In dostikrat se zgodi, da niso prizadeti samo nekateri kraji, ki jih takšne katastrofe razpokljejo in porušijo, ampak segajo potresne grozote večkrat na ozemlja, ki obsegajo na tisoče in tisoče kvadratnih kilometrov. Leta 1897 na primer je zajela potresna katastrofa v pokrajini reke Brahmaputra v Britski Indiji več kot 4.500.000 km². Ko je bil nekaj let pozneje leta 1905 zopet nov potres v prav istih krajih, je bil obseg potresa celo še precej večji.

Ne glede na silno materialno škodo je izgubilo ob grozovitem potresu v

južni Italiji leta 526 življenje nič manj ko 120.000 ljudi; katastrofa na Siciliji leta 1693 je zahtevala več kot 60.000 žrtev, medtem ko je potres leta 1703 uničil na japonskih otokih 100.000 življenj. Mesinska katastrofa leta 1908 je pokončila 77.500 ljudi. To je skoraj še enkrat toliko, kolikor so imeli Nemci mrtvih v vojni leta 1870/71.

Posledica potresa je dostikrat ta, da se ponekod zemlja močno usede. Pri potresu v Bengaliji leta 1762 je požrlo morje več ko 100 km² ozemlja, pri potresni katastrofi leta 1819 v ozemlju reke Indus se je pogreznil kos zemlje, dolg okoli 360 km.

Eden izmed najstrašnejših popisov, kar se nam jih je o potresih ohranilo, je poročilo o grozni katastrofi, ki je doletela leta 1662 Jamaico. Tam je zapisano: »Bila je to strašna igra prirode, ko se je naredilo, kakor bi trenil, na stotine razpok v zemlji, ki so se potem spet zaprle in nato vnovič odprle. Ljudje pa so se pogrezali v te razpoke. Ko so se te razpoke spet odprle, je zaglalo žrtve, strašno razmrcvarjene, v velikanskem loku spet iz zemlje, da je bilo videti, kakor bi letelo kamenje po zraku. Od devet tisoč ljudi jih je ostalo živih komaj pet sto. Tudi večino hiš je požrlo zevajoče zemeljsko brezno kakor kakšna krvoločna pošast...«

Polje je zavrnilo v pesmi poetja, v pesmi družinske sreče ptic. S pesmijo pa je šla po polju s plazečim, tihim korakom smrt. Skrijane se je v živi pesmi dvigal v sinjino — sinjina je pela — v razoru pa je prav tisti hip bolesto kriknila samica — ob pesmi škrijana jo je trdo prijel plažca se drobna živalca, trošč med petje in cvetje smrt.

Zdaj se je stisnila v razor — rjave živalce nisi prepoznal od grude — pa spet švignila čez cvetočo trato. Pred svojo luknjico je miška pazila na nevarnost, pa urno zbežala pred zlim duhom polja. Zaman! Drobna vitka roparica je šla za njo, v smrtnem strahu se je miška zatekla v najgloblji rov svojega stanovanja, tam pa so jo končali drobni, ostri zobje brez boja.

Spet je smuknila rjava živalca iz ozkega rova. Komaj vidno se je zamajala travica, vsa pretkana z rožami, in že je brzela vitka roparica naprej. V žitu je zašumelo. Urno se je postavila mala vitka zver na zadnje nožice in malo okroglo uho je nezaupno, vestno prisluskovalo. Na mah je zmanjkalo; pritisnila se je k tlom, da ni bilo videti njenih belih prsi in trebuh. Bila je sama drobna grudica, le očke so se ji živo, zločinsko svetile. Spet se je zamajalo zrelo žito, prišel je lep poljski jereb, za njim vsa družinica. Prožen, kratek skok, perotke so trdo zafrotale, vsa jata je kriknila in odletela v žito, drobni roparici v ozkem gobčku pa je trepetala mlada jerebica.

Napol obrano jo je mali ropar pustil na poljskem kolovozu in izginil, kot bi požrla zemlja — malega zlo-deja.

Velike, tolste sive podgane so se lagodno izprehajale ob izlivu kanala med umazanijo, kamenjem in odpadki. Paglavci so jih z brega obmetavali s kamenjem, z bližnjega mostu so pa vse skupaj gledali ljudje in se radovali nad lepim početjem nadebudne mladine.

Naveličali so se »mladci« brezuspešnega dela, pa jo ucvrli rajši za mladim ščenotom, ki se je priključilo po česti iz prelepe periferije, podgane pa so šle nazaj na svoje delo.

Kar je velika, lepo rejena podgana z bleščočim kožuhom zavilila in urno izginila. Izginile so tudi druge; ena je bila prepozna. Vsa zmedena ni našla nobenega pripravnega mesta ali skrivališča in je stekla ob skalah po blatu. Za njo se je potegnila drobna, rjava znanca s polja. Prestrašena podgana je že hotela skočiti v vodo, ko ji je skočila preganjalca za vrat. Drobni curek krvi je briznil v mlakužasto vodo, podgana pa je omahnila. Prav kot prime nos zajca čez sredo hrbta, je prišla drobna žival svoj plen in ga odnesla. Za dobro ped je bila dolga vitka roparica, repak ji je bil za dobro tretjino života, glavica majhna, skoro okrogla, očke temne, blesteče, ušesa okroglo izpodrezana, kožušček kostanjevo rjav zgoraj, prsi in trebuh pa bleščeče bel, rep rjav, konica, čepak na koncu črn. Preganjalka in huda sovražnica podgan je bila velika podlasica, pravijo ji tudi hermelin.

Na jesen se je naveličala polja ali kaj, priključila se je v mesto, pa tam ob kanalih strašila zarod podgan. Za-

man so skušale ubežati pred vitko, komaj dva prsta debelo roparico, pred njo niso bile varne ne v svojih rovih ne na suhem ne v vodi. Podlasica jim je bila vedno za petami, zaman so jim bili ostri dletasti zobje, mala vitka živalca imela preostre zobe, preurne noge in preprožno truplo.

Vso jesen se je potepala ob smrdečih kanalih, podganam v strah in pogubo, bistrim opazovalcem v veselje, vsem pametnim ljudem pa v korist.

Polja so osamela, ptice so odšle, cvetice odevetele. Po jasad in tokavah se je veter lovil z velimi listi, jazbec in jež sta si urejala postelje, polhi so že spali.

Od Kamniških planin je potegnil mrzel veter; zajec, ki se je zbudil, je napravil mozička, se umil, pa povihal nos — sneg mu je dišal. Ne samo dišal, pripravljen je bil nanj. Toplo suknjico je dobil, zlepa mu ne bo mogel mraz do živga, poleg tega ima pa lož tako lepo zavarovan proti vetru in toplo postlano. Umil se je, pa počasi odskakljal po kolovozu na pašo. Kar je odskočil, pa jo pobrisal med grmovjem v grapo — kolovoz je križala mala, vitka bela živalca, podlasica je bila, ki si je že prikrojila zimsko suknjico. Z njo se zajec ni hotel srečati, čeprav je bila tako majhna, navidez nedolžna radovednica.

Naša znanca se je naveličala svojega najljubšega plena, tolstih podgan, preenolično ji je teklo življenje, pa jo je mahnila spet preko polja. Zdaj je presenetila miško, ki se ji še

ni mudilo v zimsko stanovanje, ujela iznenada letošnjega strnada, ki se ji ni znal pravočasno umakniti, se spretno skril pred sivo senco, ki jo je iz zraka nevarno oplazila, umaknila se je ostrim krempljem kragulja, odkritega sovražnika vitke roparice, pa jo zavila v gozd.

Cez stezo je koracal velik rogač. Kaj neki ga je zmotilo, da je še kolovratil okoli, pa se srečal s podlasico? Oprl se je na zadek, trdno ob stal, pa tipal s kleščami po zraku kot slepec s palico. Ni mu ostalo za tipanje dosti časa, kmalu sta bila z zobmi skupaj, trdi oklep hrošča je zahreščal. Tudi hrošči so podlasici dobrodošli. Vsako živo bitje, ki lazi, je pripravljen plen mali vitki roparici.

V gozdu je bila že trda tema, ko se je drobni nepridiprav v lahnem teku obrnil na polje, pa utonil v ozkem rovu. Morda je šla roparica po opravi, morda k počitku.

Stari zajec, ki se je na večer umi-vaje spomnil snega, je imel prav. Ko se je pod jutro vračal po ovinkih domov, se je ponujal sneg. Počasi, pa vztrajno, kot mora biti vsako delo, je pričelo nebo sipati bele kosme, vedno gostejši so bili drobni roji; pošteno je začelo snežiti. Ves dan, vso noč brez presledka, tiho, tiho je padal, gozd je umrl, vse je bilo tiho.

Nobena žival ni ponoči vstala, ni si šla iskat hrane, sleherni je ždel v toplem stanovanju in čakala lepšega vremena.

Verice so pospale po gnezdih, vhode so si zadelale z mahom, niso

hotele imeti prepaha, miške so šle s krtom globoko pod zemljo, kamor so si nanosile zaloge za zimo.

Naša bela znanca je prespala sneženi dan v bormem mišjem gnezdecu, kjer ji je morala dati stara poljska miš stanovanje; za stanarino pa ji je vzel beli vrag življenje.

Pa so se raztrgali oblaki, pod noč je bilo in na brezmadežno belino je posvetila luna. Nekaj ur je bilo vse mrtvo; kmalu pa so živali zapisale in zarisale svoja pota v beli mehki sneg. Zajec se je dvignil z loža, lisica je šla na lov, čuk se je spreletaval živahneje, mali beli ropar pa je skoro nevidno švignil iz stanovanja in šel preko polja. Izdajala ga je le v snegu črna konica repa.

Ob starem kozolecu je stal na preži lovec — tudi njega je izvabila čarobna mesečna noč, ni se mu dalo spati, šel je ven, da bi videl, kaj delajo živalce.

Kmalu je priskakljal naš stari zajec, počasi, preudarno, z izbuljenimi očmi. Od kozolca je bil še kot veverica velik, ko je nenadoma divje zavikal in planil v divji beg. Lovec je začuden gledal, kje se bo pokazal preganalec ubogega zajca. Sele ko je pridrvel blizu, je videl, da mu jezdi na hrbtu beli ropar — hermelin.

»Beli jezdec!« je polglasno zamrmral, dvignil puško k licu in sprožil. Zajec je obležal, hermelin pa se je poglaval v sneg proti gozdu. Se enkrat je odmeval strel od bregov, pa švinčeno zrno se je preveč razpršilo, izpuščilo je drobno hermelinovo telesce; odbrzelo je novim pustolovčinam na-proti.

BELI JEZDEC

Problemi odrasle mladine na osnovni šoli

Svet za prosveto in kulturo pri Okrajnem ljudskem odboru v Trbovljah je pretekli četrtek sklical širšo konferenco vseh šolskih upraviteljev našega okraja, direktorje naših gimnazij in rudarsko-industrijskih šol, zastopnike množičnih organizacij, predsestnike naših »Svobod« in »Partizan«, predstavnik trgovske in obrtne zbornice in še druge. Tega posvetovanja so se udeležili polnoštevilno upravitelji naših osnovnih šol in še nekateri, manjkali so pa predvsem zastopniki »Svobode« in »Partizana«, ki po izgledu niso smatrali za potrebno, da pošljejo na to konferenco svoje delegate.

Glavna točka tega sestanka je bilo vprašanje vzgoje mladine v šoli in izven nje. Predsednik Sveta za kulturo in prosveto pri OLO Trbovlje, tov. Dominik Kužnik, je podčrtal važnost tega posvetovanja, nakar je podal besedo načelniku Sveta, tov. Mirku Skalinu.

Tov. Skalin je govoril o razvoju in zgodovini pedagogike ter poudaril vlogo v današnji socialistični stvarnosti. Naglasil je škodljive posledice okupacije za naše učiteljstvo in mladino ter podčrtal in opisal lik današnjega socialističnega vzgojitelja. Opozoril je na vse premajhno ofenzivnost nekaterih naših učiteljev proti sovražnikom socializma ter navedel kot primer šolo na naših Trojanah. Tu je neka učiteljica, ki ne bi hotela vzbujati videza nelojalnosti proti naši šolski oblasti in njeni vzgojni liniji — ter tako na kolikor mogoče lep in izmikajoč način zavzela kolikor mogoče pasivno, nevtrarno stališče, češ: nisem jaz kriva, če ni na šoli verouka — jaz si v tem pogledu umijem roke. Na drugi strani pa je prav ta vzgojiteljica otrok v povezavi s tamkajšnjim župnikom in z njim dogovorjena poslala temu gospodu pošto ali pa mu sama povedala, kdaj so pač otroci prosti; otrokom reče celo prav lepo, naj bodo pridni in naj gredo k verouku — kdor pa ne bo šel, bo pa dobil v drugih predmetih slabši red.

Tako je v tem okraju. Tukaj se pojavlja vprašanje ne samo vzgoje otrok v šoli, ampak njihove vzgoje doma, saj je vzgajanje in učenje otroka tesno povezano s šolo in domom. Navedimo drug primer: v našem okraju se je pred kratkim zgodilo, da je šel nek šolski otrok pri Zidanem mostu pod vlak. Spet nek drugi 9-leten fantek je odšel z doma in se ni vrnil; prav gotovo je imel otrok doma slabo vzgojo, kar ga je odvrnilo od doma. Tu je treba v zvezi z vzgojo mladine poudariti važnost poznanja bližnjih razmer v naših številnih družinah in s tem v zvezi omeniti plančevanje naših ljudi, saj gre v našem okraju 14 do 15 % vseh zaslužkov

Skrivnostni tovor

(Nadaljevanje s 6. strani)

in oprezno sem sledil dvojici. Zlezla sta doli v skladišče.

Bi šel za njima? Če me opazita — sem izgubljen! Moral sem biti pripravljen na vse. Zaklati človeka je njima malenkost!

Vedel sem, kam gresta, ker sem tudi jaz prisostvoval vrkrcanju tajinstvenega zaboja. Pa mi je šinila v glavo srečna misel, da bi skozi malo okence od zunaj opazoval njuno početje. Vzpel sem se do okenca ter skilil v oni mali prostor, razsvetljen s slabo lučjo.

In tedaj — videl sem, kako je oni drugi, ki je stal za njim, držeč svetilko bliskoma potegnil svoj nož ter ga zasedil tovarišu v hrbet...

V ubijalčevih očeh je vzplamtel ogenj poželenja; z grobim sunkom je odrinil mrliča. Zdaj je bil on edini gospodar skrivnostnega tovara!

S težavo se mi je posrečilo, da sem zadržal krič groze. Ubijalec je urno dvignil pokrov zaboja. — Kaj je neki zagledal? Zlato. Dragocen nakit? Čemu je tako ostrmel?

V naslednjem trenutku se je odigraval pred mojimi očmi nepozaben prizor: pohlepnih Portugalcev je stal kot okamenjen — iz odkritega zaboja pa je šinil ogromen pisan udav in bliskoma se je ovil okoli mornarja, ki ni več utegnil pobegniti. Lačna žival, ki že osemnajst dni ni jedla, je zdrobila Portugalčevega telo in ga neverjetno hitro goltala...

Bil je ta udav dolg osem metrov, namenjen v živalski vrt »Hegenbeck« v Hamburgu. Krasen primer.

Zakričal sem in stekel h kapetanu ter mu drhteč od groze opisal svoj doživljaj.

Nekaj ur kasneje smo brez vsakega napora lahko ujeli kačo, ki je, odebelela od strašnega zalagaja, mirno počivala v kotu.

naših delovnih ljudi za alkoholne pijače. Letošnje leto smo do meseca septembra v trboveljskem okraju spili 1 milijon 180 tisoč litrov vina in 42 tisoč litrov žganja, pri čemer pa ni všteto to, kar se spiije po kmetih in izven maloprodajne gostinske mreže. Vprašamo se lahko: ali ne poženemo po grlu preveč alkohola in da dostikrat ravno zaradi tega trpi družina, zlasti pa otroci, ker v takšnih okoliščinah pač mora šepati vzgoja otrok v družini? Vprašajmo se!

Pravilno je bilo rečeno v diskusiji, da je celotna vzgoja otroka odvisna v 90 odstotkih od družine, ostalih 10 % pa od šole.

V našem okraju imamo Društva prijateljev mladine, ki bi morala odigrati važno vlogo pri vzgoji otrok; prav žalostno je, da ravno v Trbovljah te ustanove še nimamo, akoravno so dani zanje vsi pogoji.

Važen činitelj pri vzgajanju šolske mladine je nadalje nedvomno materialna oskrba naših šol. Kljub veliki vsoti, ki smo jo že dali v ta namen, je znesek še vedno premajhen, da bi zadostili vsem potrebam. Tukaj nam statistika pove, da izdamo v okraju Trbovlje na enega osnovnošolskega otroka letno 1410 din, za učenca v gimnaziji pa 4243 dinarjev.

Vse premajhno pažnjo posvečamo nadalje telesnovzgojnemu delu šolske mladine; doslej smo se lotevali tega vprašanja le kampanjsko, priložnostno, potrebno pa je, da to delo vršimo stalno in sistematično.

V delu naših Svetov za prosveto v okviru naših občinskih ljudskih odborov je tudi važno, da so ti delavni in da se ljudski odbori za to delo zanimajo. Tega pa ni povsod. Diskusija je pokazala, da imamo tudi v mestni občini Hrastnik tak svet, da pa ta ni sklical doslej niti ene seje, predsednik sveta pa se za to delo sploh ne zanima.

Nekaj podobnega imamo na Dolu pri Hrastniku; tudi v tej občini jim je reševanje šolskih vprašanj od drugih problemih kar nekam odveč. Naj n. pr. v ilustracijo tamkajšnjih razmer povežmo, da številni pristojni činitelji tega kraja šolskih prostorov od znotraj sploh še videli niso.

Prav značilno je med drugim, da je na primer na konferenci, na katero so bili povabljeni tudi zastopniki naših telovadnih ali pa kulturnih društev ter množičnih organizacij, zastopal vse manjkajoče povabljenke čisto po domače in enostavno kar šolski upravitelj. Povsem jasno in razumljivo je, da je reševanje vprašanja vzgoje otrok našemu prosvetnemu kadru oteženo, če ne celo nemogoče, ako so nekateri ljudje mišljenja, naj bo povsod samo učitelj, vsi drugi se pa lepo umaknejo.

Važno vprašanje je bilo splošno glede šolskih prostorov v Toplicah pri Zagorju. Tamkaj so ti prostori premajhni, pretesni, kajti v tej šolski zgradbi gostuje tudi tamkajšnja nižja gimnazija. Samo letošnje leto je bilo zgolj v gimnaziji 130 otrok več kot lani, za prihodnje leto pa je na vidiku še več učencev. Tukaj je treba vzeti v poštev to, da ima Zagorje glede na svojo okoliščino najširši šolski okoliš, zato je tamkaj zahteva staršev, ki so jo postavili na zadnjem roditeljskem sestanku, da se odpošlje na odločilna mesta prošnja za izgradnjo novih šolskih prostorov, upravičena. Tudi vprašanje je nadalje pereče tudi v Hrastniku; tudi tukaj je takojšnja gradnja novega šolskega poslopja nujno potrebna. Mestni občinski odbor v Hrastniku si je zadal nalogo gradnje nove šole za prihodnje leto. Prav tako se je gimnazija v Trbovljah nekoliko razširila, vendar bodo tudi v tem kraju prostori za dijake prej ali slej premajhni, zlasti če pomislimo, da je na tem učnem zavodu okrog 600 dijakov.

Neko posebno vprašanje se poraja v naših industrijskih centrih: starši pošiljajo svoje otroke po izvršitvi osnovne šole v gimnazijo še potem, ko so že zadostili predpisani osnovnošolski obveznosti; to delajo prvič iz razloga, da si zagotovijo otroško doklado, drugič pa zaradi tega, ker čestokrat čakajo za otroka na učno mesto. Take šolske mladine je v naših gimnazijah veliko, pa najsi so to Trbovlje, Zagorje, Hrastnik ali pa Radeče. Ti otroci so po navadi slabi učenci, ki samo kvarijo ostale marljive dijake. Zanimiv primer se je dogodil ravno v Radečah; tamkaj je vodstvo gimnazije pravočasno opozorilo starše, da bodo njihovi otroci odpušteni iz šole, če se bodo slabo učili. Nekateri starši so vzeli to vprašanje resno v roko, drugim pa je bil ta opomin deveta briga. Tako je bila hčerka nekdanjega župana iz predvojnne Jugoslavije od-

puščena iz gimnazije in še dve drugi učenki. To je napravilo pri očetu seveda hudo kri. Kaj je napravil? Odpotoval je v Ljubljano, od koder je prinesel potrdilo, da mora ravnateljstvo gimnazije to dijakinjo vzeti nazaj v šolo, kar se pa seveda kljub temu ni zgodilo.

Podrobno so na tej konferenci proučevali vprašanje vajencev in njihove vzgoje. Medtem ko je v industrijskih podjetjih ugotovljeno, da njihovi učenci dobivajo pripadajočo jim vajeniško plačo, je na drugi strani kontrola pri zasebnih mojstrih dognala, da njihovi vajenci ne dobivajo povsod te odškodnine v redu. Tukaj je predsednik obrtne zbornice obljubil, da bo ta ustanova to vprašanje rešila, prosil je le, da bi ji pač vsi pomagali in jo na take primere opozarjali.

Zanimivo je, da so v zadnjem času roditeljski sestanki na našiholah bolj

Uspešen roditeljski sestanek

Takšnega roditeljskega sestanka, kot je bil sestanek na državni nižji gimnaziji pretekli teden, v Zagorju ne pomnimo. Navzočih je bilo okrog 300 staršev. Sestanek so obiskali tudi predstavniki ljudskih oblasti in množičnih organizacij. Ta velika udeležba je dokaz, da se je zanimanje staršev za šolska vprašanja in za uspeh njihovih otrok od lanskega leta precej izboljšalo.

Sestanek je profsorski zbor skrbno pripravil, kar smo videli iz poročil profesorjev. Zlasti je bil zanimiv referat ravnatelja gimnazije prof. Janka Kumerja, ki je govoril o vzgoji kulturnega vedenja. Ta govor je marsikateremu očetu ali materi odprl oči, zakaj je otrok tako neobčljiv, surov, neolikan, zakaj preklinja in kvanta; otroci so pač takšni, kakršni so njihovi starši in okolica, v kateri se gibljejo in živijo. Zato

Starši ne nadzorujejo svojih otrok, kako izvršujejo domače naloge, kako se učijo, prav tako jim ne dajo pri tem dovolj pomoči. Tudi pomanjkanje prostorov za učilnice dela težave. Zato so morali pouk razdeliti na dopoldanski in popoldanski. Za učence, ki imajo pouk popoldne, je neugodno, ker hodijo že v mraku iz šole. Nujno bo treba misliti na zidanje novega poslopja za gimnazijo, ki je kljub velikemu številu dijakov še vedno gost topliške šole.

Na roditeljskem sestanku so govorili tudi o delu pionirske organizacije. Prof. Klanjšek je poročal o delu organizacije v preteklem letu. Letos namerava ta organizacija prirediti šahovski brzo-turnir, izlet v planinske predele in bolj sodelovati pri telovadbi v društvu »Partizan«. Na tem sestanku so izvolili dopolnilno v pionirski svet dva predstavnika staršev.

V diskusiji so med drugim ugotovili, da bo prihodnje leto na gimnaziji okrog 600 dijakov ter dosežani prostori ne bodo več ustrezali takšnemu prirastku. Za uspešen pouk je nujno, da učni prostori ustrezajo tudi v zdravstvenem in vzgojnem pogledu, kar pa bo mogoče doseči samo z novo zgradbo za gimnazijo. Če se se bo za 5. razred priglasilo vsaj 30 dijakov, bo nižja gimnazija lahko postala popolna gimnazija.

V zvezi z moralno vzgojo je prof. Žnidar pripomnil, da se vzgoja otroka prične že pred njegovim rojstvom. Kulturno okolje oblikuje naše kulturno življenje, tako n. pr. delo v društvih »Svoboda«, primerne kino predstave itd. Močan je tudi vpliv gospodarske sredine, kot n. pr. upravljanje rudnika in ostalih podjetij, cest, delavnic, stanovanj, šol itd. Zato je zahteva po novi šolski stavbi upravičena. Šola mora biti duhovni hram, kjer se dijaki priučijo umskih in kulturnih navad v občevarstvu z učitelji. Napačno je mnenje, da je za knapa vse dobro. To mnenje je ostanek bivše kapitalistične družbe. Danes je delo dobilo svojo zasluženost. Vsak fizičen ali pa umski delavec sta nujno potrebna na svojem področju. Kulturno vedenje je v enaki meri potrebno fizičnemu kot umskemu delavcu.

Starši so se nadalje pomenili tudi o bližnjih volitvah; v ljudske odbore in v svete proizvajalcev bodo zares prišli ljudje, ki bodo sposobni uresničiti zahteve in potrebe ljudskih množic.

Na sestanku so grajali topliško telovadnico, ki ne ustreza več higienskim in vzgojnim pogojem. Starši so nadalje obsojali izdajanje raznih pustolovskih romanov ter poudarjali, da bi bilo najprej potrebno tiskati dovolj šolskih knjig, ki jih šolska mladina nujno potrebuje. Šolske knjige naj bi bile učenecem na razpolago takoj v začetku šolskega leta, ne pa šele v marcu, kakor lansko leto, in najbrž tudi letos. Tudi cena knjig je previsoka.

Starši in učiteljski zbor so s sestanka poslali Svetu za kulturo in prosveto pri vladi LRS ter Svetu pri okrajnem in mestnem občinskem odboru resolucijo, v kateri med drugim zahtevajo gradnjo nove gimnazije.

Rudniki v Zasavju bodo svoj finančni plan dosegli

Svet za gospodarstvo pri OLO Trbovlje je pred kratkim obravnaval vprašanje izpolnitve planskih nalog rudnika Trbovlje-Hrastnik in rudnika Zagorje. Oba premogovnika bosta svoj letošnji finančni načrt dosegla stodontno, proizvodnega pa ne v celoti; tako bo rudnik v Zagorju izpolnil zadano si produkcijsko nalogo s 97%, rudnik Trbovlje-Hrastnik pa po izgledih s 97-98 odstotki.

Mošio iz Istre, iz razstave fotokluba v Hrastniku o počastitvi »Dneva republike«

obiskani kot prej in da se starši sedaj v večji meri zanimajo za učne uspehe svojih otrok, vendar pa na teh sestankih ni opaziti moških, kakor da jim je učenje in vzgoja njihovih otrok postranska stvar. Prav zaradi navedenih in še drugih vprašanj bi Društvo prijateljev mladine lahko odigralo veliko vlogo pri vzgoji osnovni šoli odrasle mladine.

Odprto je še tudi vprašanje Glasbene šole v Hrastniku; to vprašanje se že rešuje nekaj časa ter je letošnje leto ostalo v tem kraju preko 30 otrok brez glasbenega pouka, akoravno bi radi obiskovali to šolo. Načelnik Sveta za prosveto je obljubil, da bo odločitev o tem vprašanju pospešil, vendar je glede tega mnogo odvisno od samih krajevnih činiteljev.

Ob zaključku konference so vsi zbrani napravili sklep, da bodo po vseholah predelali gradivo VI. kongresa ZKJ, prav tako so sklenili, da bodo čim boljše pripravili sektorske konference, na katerih bodo obravnavali vprašanje vzgoje naše mladine. Obljubili so nadalje, da bodo o važnih problemih pisali v prihodnje v naših časnikih, prav tako pa so se obvezali, da bodo dostojno proslavili letošnji 29. november, pionirski praznik, in dan naše JLA, 22. december — enako pa se bodo začeli pripravljati na slovesno proslavo Novoletne jelke.

Gostje v Jesenic v Trbovljah

V soboto so prispeli v Trbovlje člani jeseniške »Svobode« z mešanim, moškim in ženskim zborom ter gorenjsko folklorno skupino. Gostje, ki jih je bilo po številu čez 130, so pripotovali v Trbovlje z vlakom ob 15. uri, na kar so nadaljevali pot do Vod z rudniško šarabanko. Pred upravnim poslopjem rudnika je drage goste čakala rudarska godba »Svobode-center« ter moški zbor »Zarja« in mešani zbor »Slavček«, ki oba prav tako sodelujeta v okviru »Svobode-center Trbovlje«.

Sprejemu Gorenjčanov je prisostvovalo okrog 500 ljudi. Predsednik mestne ljudske občine Trbovlje, tov. Slavko Borštnar, je pozdravil goste v imenu trboveljskega prebivalstva ter jim želel pristrčno dobrodoščilo in obilo uspeha. V pozdrav gostov je še poprej zaigrala godba na pihala, nato pa je »Zarja« zapela pesem »Na srečo«, »Slavčki« pa »Mi smo rudarji«. Zastopnik jeseniške »Svobode« se je zahvalil za prisrčen sprejem in želel, da bi do takšnih medsebojnih nastopov med rudarskim centrom in Jesenicami prišlo še večkrat.

Gostje so zvečer v Delavskem domu priredili lepo uspehi koncert v nabito polni dvorani. Občinstvu je zlasti ugal nastop recitacijskega zbora »Naš pohod«, ki ga je spremljal pevski zbor. Užgali so seveda tudi gorenjski plesi.

Bil je lep kulturni večer, ki bo ostal Trboveljčanom v prijetnem spominu. Dragim jeseniškim gostom kličemo: »Še večkrat na veselo svidenje!«

Mestno trgovsko podjetje v Trbovljah

VAM NUDI v svojih poslovalnicah pri Germu, v rudniškem magazinu, »Na njivi« (Paš), v Trbovljah na trgu (Podlesnik), v Petelinovi vasi (Radej) in pri Požunu različno tekstilno blago, galanterijo, pohištvo in ostale predmete

v poslovalnici pri Zdolšku: železnino, gradbeni material, kuriyo, steklo, porcelan in barve

v poslovalnici »Na njivi«: vse vrste moških oblek, otroških oblek in plaščev

POZORI

Pri nakupu v vseh poslovalnicah našega podjetja bo meseca decembra dobil vsak nakupovalec, ki bo kupil blaga v vrednosti nad 500 din, posebno označeni blagajniški listek, s katerim se bo lahko udeležil nagradnega žrebanja

IZZREBANIH BO 21 DOBITKOV V VREDNOSTI 175.000 DIN!

1 dobitnik kompletna kuhinjska oprava
10 dobitkov po 3 m volnenega moškega blaga (kamgarn)
10 dobitkov po 3 m volnenega blaga (milkano)

V vseh poslovalnicah imamo stalno na zalogi prehranbene predmete in predmete za gospodinjstvo. Opozarjamo na stalno zalogo kvalitetnih mesnih izdelkov. — Trudimo se za čim cenejši nakup in prodajo po najnižjih cenah!

OBIŠČITE NAS IN NE POZABITE NA NAGRADE!

TRGOVSKO PODJETJE

UMETNINA

LJUBLJANA. RESLJEVA CESTA

Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI ČESTITA DELOVNEMU LJUDSTVU V ZASAVJU K PRAZNIKU DNEVA REPUBLIKE!

Naši čitatelji pišejo

Z občnih zborov naše ljudske prosvete

Ljudska prosvetna društva našega okraja že pregledujejo svoje delo v letošnjem letu, hkrati pa pripravljajo načrt kulturnoprosvetnega dela za bližnjo prihodnost. Med prvimi, ki so že imeli občni zbor svojega kulturnoprosvetnega društva, so bili na Dolah pri Litiji in na Trojanah.

Vsakdo naj postane član kulturnega društva

Na občnem zboru KUD »Venčeslav Taufer« na Dolah pri Litiji so se prav lepo pogovorili o bodočem delu, igrali so pa seveda nekatere starejše člane, ki nečesto pomagati pri delu z izgovorom, da sta kultura in prosveta samo za mlade ljudi. Ker so na Dolah nekateri starejši občani tega mišljenja, tamkajšnji Prosvetni dom se vedno ne služi v celoti svojemu namenu, ker je treba v njem še marsikaj napraviti. Na Dolah je bila pač najdelavnejša igralska dru-

žba vseh pomembnejših državnih praznikov kulturnoprosvetne prireditve, prav tako bo gledališka skupina uprizorila v tej sezoni dve igri. Pozdraviti moramo tudi sklep tega občnega zbora, da bodo ob spominskih dnevih naših pomembnih pisateljev in pesnikov prirejali za članstvo poučna predavanja. Vsi se hočejo z vsemi silami boriti, da bo Prosvetni dom na Dolah do meseca junija prihodnjega leta v celoti obnovljen.

Na Trojanah so imeli 12 dramskih prireditev

Akoravno imajo naša kulturnoprosvetna društva na vasi največkrat samo dramske sekcije, lahko rečemo, da vendar povsod pokazali vztrajnost pri delu, kar smemo trditvi tudi za IZUD »Oton Zupančič« na Trojanah. Na občnem zboru, ki so ga imeli pred kratkim,

mi so si pripravili nekaj denarja, ki so ga uporabili za ureditev gledališke dvorane, katero so prebelili, uredili klopi, prav tako sobo za igranje in podobno. Prihodnje leto nameravajo imeti — kakor smo že omenili — še več prireditev, prav tako hočejo pritegniti h kulturnoprosvetnemu delu še več mladine.

V novi odbor so bili izvoljeni vsi stari odborniki razen Tončke Cukjati, v novem odboru pa sta poleg prejšnjih odbornikov še Ivanka Lehar in Vilko Prašnikar. Občni zbor je potekel pristožno in domače; vsi člani so se razšli v zadovoljnim razpoloženju s sklepom, da bodo v prihodnje še bolj poprijeli za delo.

Več sodelovanja je treba

Znano je bilo v naprej, da bodo v Hrastniku 16. novembra t. l. odkrili spomenik padlim borcem NOV. Več ti sočlavlja množica je prisostvovala tej lepi slovesnosti, pogrešali pa smo bivše borce iz sosednih Trbovelj. Sicer moramo reči, da so se slavnosti udeležili politični in nekateri sindikalni funkcionarji od tamkaj, vendar pa so manjkali številni trboveljski borci, kar meče na reverki center Trbovelj nekam čudno luč. Mnogo hrastniških in trboveljskih borcev se je borilo ramo ob ramo v brigadah, številni od njih so jim padli pred očmi; marsikateri je poslušal

poslednje želje in pozdrave umirajočih junakov za njihove najdražje domače. Bili so si tedaj tovariši, znanci in prijatelji. Borba za osvoboditev je danes že za nami, ne bi pa smeli biti spomin na vse tiste, ki so darovali življenje za to, kar danes imamo in uživamo, pozabljen.

Vprašujemo se, koliko je bilo po trboveljskih sindikalnih aktivih dela, koliko so povedali kolektivom o tem, da bo v Hrastniku odkrit spomenik? Najbrž jim niti niso povedali niso, da bo uprava rudnika dala na razpolago prevozna sredstva.

Leto velja za trboveljsko godbo in pevska društva. Komemoracija bi imela prav gotovo vse drugo sliko, če bi sodelovala še trboveljska društva. Vendar pa smo se Hrastničani polnoštevilno odzvali in počastili spomin naših padlih. Fovemo pa, da hrastniški borci ne bomo pozabili na trboveljske junake, ki so dali življenje za svobodo in našo boljšo prihodnost.

Umetniška razstava v Trbovljah v počastitev Dneva republike

Društvo upodabljalnih umetnikov LRS v Ljubljani bo priredilo v počastitev letošnjega Dneva republike v Trbovljah veliko umetniško razstavo. Ta prireditev bo v prostorih rudniške restavracije v Trbovljah v dneh od 27. do 30. novembra t. l. na kateri bo razstavilo 15 najboljših slovenskih upodabljalnih umetnikov svoje slike. Dolžnost vseh Trboveljčanov in ostalih Zasavčanov je, da si to razstavo ogledajo v kar največjem številu, da se seznajajo z umetninami in deli naših umetnikov, prav tako pa toplo priporočamo vsem večjim podjetjem in ustanovam našega okraja, da si po svojih možnostih najhvalje po izbiri te razstavljene slike, zlasti za svoje konferenčne sobe in dvorane ter ostale reprezentančne prostore. Z nakupi teh umetnin bodo naša podjetja in ustanove dvignila izgled in vrednost svojih poslovnih prostorov, na drugi strani pa podprli naše umetnike.

V Gradišču bi radi gradili novo cesto

Gradišče je, poldrugo uro oddaljena, vas od Dol pri Litiji. Do nje presegajoce je Kiro spjal pod OTO Trbovelj, sedaj pa je priključen občinskemu ljudskemu odboru Dol pri Litiji v sestavi OLO Trbovelj. Ime vasi spominja na nekdanje »Gradišče« iz časov Kelto, ker leži kraj na hričku, od koder je lep razgled po Mirni dolini. Sredi vasi stoji okrog 400 let stara lipa, ki je po debelini ne obseja pet mož. Sosedna vas, oddaljena pet minut od Gradišča, je Prelesje, ki ima tudi lepo lego in se leži razgled po dolini. V obeh vaseh so dobro situirani kmetje.

Oba kraja pa nimata nikakršne prometne poti z glavno cesto Radce-Dole. Iz tega razloga tamkajšnja poslopja še niso popolnoma obnovljena. Do obeh vasi ni mogoče navoziti potrebnega gradbenega materiala, kakor opeko in cement. Tamkajšnja zasila pot, ki mora iti v grapo, koder teče potok Reka, in spet navzgor, sploh ni za kolovoz, marveč je komaj za dobro poštop. Prevoz z živino je oteženo in živina zelo trpi. Po takni poti mora hoditi šolska mladina v šolo na Dole. Da pri tem trpi šolski pouk, zlasti ob slabem vremenu in v zimi, si lahko mislimo. Obveščamo javnost o tem stanju, da bi prisločila na pomoč tem krajem, ki so v NOV toliko trpeli. Z dostojno potjo bi se dvignil gospodarski in kulturni napredek vasi. Ljudje so pripravljeni prispevati po svojih močeh. Občinski ljudski odbor v Dolah že tudi razpravlja o tem. Morda bi se okrajni ljudski odbor kaj prispeval za dvig vasi. Na Gradišču bi bila potrebna tudi samostojna šola. Ljudje bi bili voljni jo zgraditi s pomočjo ostalih. Zasilnih prostorov za šolo pa tudi ni mogoče najti.

Z dobro prometno potjo se bo lahko vse izboljšalo. Dvignilo se bo gospodarstvo in mogoče bo zgraditi šolo. S. S.

Okrajno gradbeno podjetje v Trbovljah je svoje delo dobro opravilo

Letošnja gradbena sezona se je poživila šele v drugi polovici leta. Skončavajo se številne stanovanjske zgradbe in drugi objekti. Veliko gradenj je imelo letos Okrajno gradbeno podjetje v Trbovljah, ki se razvija vedno bolj v veliko podjetje, ki izvršuje tudi večje naloge, kot so to gradnje tovarn in podobno. Število delavcev stalno narašča, zato je bilo vodstvo podjetja v skrbih, kako jih zaposliti preko zime; kakor izgleda, mu bo to uspelo.

V letošnjem letu je to podjetje napravilo oba prizidka na trboveljski gimnaziji — severnega in desnega — tako da je šolski pouk tudi že v novih prostorih. Prav tako je kolektiv tega podjetja že meseca marca dogradil okrajno avtomobilsko garažo, v kateri je sedaj tudi mehanična delavnica, katere sedaj upravlja mestno prevoznisko podjetje.

Okrajno gradbeno podjetje v Trbovljah je dajalo nadalje zaključila v Hrastniku in Radečah. Prav tako gradilo njegovi delavci nove tovarniške objekte v Kemični tovarni in Hrastniku. V steklarni zidajo zaključila in stanovanjske hiše za Savo; od treh hiš bosta dve še letos pod streho, tako

da bo mogoče zaposliti delavce tudi preko zime.

Sindikalni dom v Zgornjih Trbovljah, ki ga preureja kolektiv tega podjetja, bo tudi v kratkem zgotovljen, manjka pa še v njem ureditev restavracije.

Ena izmed večjih gradenj, ki bo ob lepem vremenu tudi že letos pod streho, je »Dom Svobode-Zasavje«, ki ga zidajo v Spodnjih Trbovljah pri Sušniku.

Za prihodnje leto stoji pred Okrajnim gradbenim podjetjem velike naloge; verjetno je, da bo moralo povečati število delavcev, da bo kos naročilom, ki ga čakajo samo v Trbovljah. V centru Trbovelj bodo gradili nove velike Delavski dom, nadalje Trboveljski dom, prav tako pa tudi večje število stanovanjskih hiš. Težave pa ima podjetje z delovno silo, to pa zlasti zaradi pomanjkanja stanovanj, vendar tudi to vprašanje sproti še kolikor toliko zadovoljivo rešuje.

Vse večji razmah industrije gradbenega materiala v Radečah

Industrija gradbenega materiala v Radečah je delovala poprej v sestavi Cementarne v Trbovljah, pred meseci pa se je osamosvojila in postala samostojna. To podjetje zaposluje danes okrog 60 delavcev, ki delajo v dveh obratih in sicer v obratu »Izolita« v Radečah, ki izdeluje lahke gradbene plošče, in v obratu v Zidanem mostu, kjer žeje apno ter izdelujejo cement.

Doseganje delo uprave in kolektiva tega industrijskega podjetja je pokazalo zadovoljiv uspeh. Vodstvo podjetja si prizadeva, kako bi svoj tovarniški obrat razširilo in povečalo ter začelo z izdelavo še drugega gradbenega materiala. Skupni napor celotnega kolektiva so rodili sadove; možno bo odstraniti sklep delavskega sveta tega podjetja, t. j. razširiti tovarno, za kar je tovarni že zagotovljen potreben prostor. Ta obrat namerava izdelovati tudi samostojno opeko in še druge cementne proizvode. Načrt podjetja bo mogoče izvesti, zlasti če, ker je med kolektivom in upravo okraja povezava, za kar se posebno zavzema neutrudni direktor, tov. Mile Pešič, ki je a svoje marljivosti in prizadevanjem dvignil tovarno na zadovoljivo gospodarsko višino.

OGLASI V ZASAVSKEM VESTNIKU IMAJO ZANESLJIV USPEHI

Prizor iz igre »Mačeha in pastorka« v izvedbi mladinskega gledališča Svobode II v Hrastniku

žina, ki je imela štiri prireditve. Pevski zbor, ki so ga ustanovili, ni vadil; želi si kupiti harmonij v ta namen.

Na tem zboru so mnogo razpravljali o kulturnoprosvetnem delu; pravilen je bil zaključek teh razgovorov, da bi moral biti vsakdo član kulturnoprosvetnega društva. Sklenili so, da bodo imeli

so sklenili, da bodo skušali svoj Prosvetni dom čim lepše urediti, zato bodo imeli prihodnje leto še več kulturnoprosvetnih prireditev. Preteklo leto je bilo na Trojanah 6 dramskih uprizoritev; trikrat so gostovali izven svojega kraja, šest sosednih društev pa je prišlo v goste na Trojanane. S temi prireditva-

Na Dolu pri Hrastniku pripravljajo Noveletno jelko

»Društvo prijateljev mladine« na Dolu pri Hrastniku deluje od meseca oktobra t. l. Pobudo in veselje do dela za mladino je dalo lanskoletno taborjenje pionirjev na Kalu; starši so obiskali svoje otroke v lepo urejenem taborišču. Sedaj pravijo, da bodo tudi oni prirejali otrokom takšno veselje, če že sami niso imeli v svoji mladosti možnosti za taka prijetna doživetja. Zato je društvo že v začetku pokazalo veliko veselje in navdušenost do te vrste dela.

Društvene sestanke obiskujejo stoodstotno. Na zadnji seji so napravili načrt za Noveletno jelko in si razdelili delo; začeli so že z zbiranjem prostovoljnih prispevkov za obdaritev otrok. Člani društva so se že povezali z upravnimi odbori podjetij ter pridno zbirajo denar in ostalo. Poleg tega bodo od 26. do 30. decembra organizirali vsako popoldnevo prireditev za otroke. Zato bodo na poseben način okrasili šolske hodnike in druge prostore, v katerih bodo pripravili zimске motive (ozen) v gozdu in razne dekoracije gozda pozimi. Na ta način bodo v otroci obudili veselje do življenja, ki jim ga nudi zimska narava. V takem okolju bodo priredili ugankarske ure, pevski zbor jim bo pel, vaški orkester bo igral vesela glasbena dela, priredili bodo lutkovne igre in podobno.

Zadnji dan bo zaključna prireditev v dvorani KZ na Dolu. Šolska mladina bo uprizorila igrice »Noveletna jelka«.

Društvo prijateljev mladine je začelo

ALI SI ŽE DOPISNIK ZASAVSKEGA VESTNIKA?

EARL BIGGERS:

Skrivnost

EVIE DURAND

»Če ga je morda kdo našel, ne vem. Toda meni ni nihče nicesar povedal.« je odgovoril Kirk in zmigoval z rameni.

»Gospod Chan, ali vi morda vodite preiskavo v tej stvari?« je vprašal Beatem.

»To je stvar tukajšnje policije. Jaz sem tujec, enako kot vi.«

»Vem, vendar sem mislil, če ste odložili pot, se mi je vsilil sklep...«

»Če morem biti koristen, storim to zmerom zelo rad.« je izjavil Chan in si zraven mislil, da mož Beatemovega kova ni spremljal zamen kretanj Charleja Chana.

»Kako pa je s pripravami za vašo novo odpravo, polkovnik?« je vprašal Kirk.

»Beatem so je namršili.«

»Ne ravno najbolje. Prav o tem bi rad govoril z vami. Vaša babica mi je ponudila denarno pomoč, jaz pa še omahujem, ali naj bi jo vzel. Znesek je zelo visok.«

»Kolikšen?«

»Sam imam del potrebnega denarja. Toda manjka mi še petdeset tisoč dolarjev.«

»Oho! Vi ste kakor sod brez dna... Sicer pa je to stvar, ki se tiče le moje babice. Saj gre za njen denar.«

»Drago mi je, da slišim to iz vaših ust. Hal sem se, da bodo člani družine mislili, češ ta človek zlorablja naklonjenost, ki jo do njegovega dela kaže gospa Kirk. Sicer pa mi je ona sama ponudila ta denar. Lahko vam dam eno čisto besedo.«

»Verjamem, popolnoma verjamem, da to moja babica zares zanima.«

»S stališča znanosti bodo uspehi precej važni.« je nadaljeval Beatem. »Ime gospo Dawson se bo proslavilo. Bom že poskrbel, da bo nanjo odpadel zasluženi delež slave.«

»Kakšna odprava pa bo to prav za prav?« je vprašal Kirk.

»Tako je: ob priliki svojega zadnjega potovanja s tozi puščavo Gobi sem imel to srečo, da sem našel na razvaline nekega

mesta iz prvega stoletja po Kristusu. Tedaj sem si ugotovil samo površno ogledati te razvaline. Pač na sem odnesel nekatere zanimive kamne, na katerih so bili vklesani datumi iz sedmega stoletja pred Kristusom. Odkril sem tudi nekaj starih spomenikov in napisov, ki so velikega zgodovinskega pomena. Sedaj bi se spet rad vrnil tja in se vrnil na temeljito odkopavanje in raziskovanje tega kraja. Možno bo, da bodo nemiri na Kitajskem ovirali to moje delo. Toda na Kitajskem so takšni nemiri že desetletja na dnevnem redu. Že dolgo čakam, da bi izpeljal svoj načrt. Na lep način ga bom tudi izvedel. Zmeraj do konca izpeljem tisto, česar se lotim.«

»Niti najmanj vas ne zavidam.« je odgovoril Kirk. »Če je človek videl eno puščavo, potem pozna tudi vse druge. To je moje mnenje o puščavah. Seve, da vam želim čimveč uspehov.«

»Hvala, zelo ste ljubeznivi.« je rekel Beatem in vstal. »Mislim, da bom odšel že čez nekaj dni. Rad bi videl, da bi bil še pred mojim odhodom prijet morilec sirga Frederika. Meni je bil ta veliki detektiv nenavadno simpatičen.«

»Tudi on vas je nenavadno visoko cenil, polkovnik.«

»Sir Frederik? Glej, glej!«

»Da, v njegovi prijazi smo našli skoraj vse knjige, ki ste jih napisali.«

Polkovnik je položil svojo cigareto na pepelnik.

»To mi je nenavadno ljubo. Če tudi vi sodelujete pri lovu na morilec, gospod Chan, vam želim mnogo uspeha.«

Polkovnik se je odpravil, toda mali detektiv ga je ostro spremljal z očmi.

»Tudi me spominja na snežne pušče.«

»Tista?« je rekel Kirk. »Hladen je kot te pušče. Izvenjski takrat, kadar govori o svojem mrtvem mestu. To je edino, kar ga nekoliko razvili. To je čuden človek.«

»Nenavadno hladnokrven. Čudim se le temu, da mu je žal za sinom Frederikom. Ali pa se morda za tem obznavanjem ne skriva kakšno veselje.«

»Odsila sta do garderobe, da bi vzela plašč in torbo, ki jo je pustil tam Barry Kirk.«

Ko sta stopila na ulico, je Kirk pogledal Chana.

»Ta hip mislim na letopis Cosmopolitan Cluba. Ali se mislite, da ta letopis kaj pomeni?«

»Še vedno mislim, nikakor pa ne morem doznati, kaj pomeni. Kaže, da pod tem naslovom moja domisljiva ne deluje povsem dobro.« je odgovoril Chan.

Kirk je odšel k svojememu odvorniku, Chan pa se je vrnil v vilo, da bi tam pričakal naslednjega čne, za katerega je upal, da mu bo prinesel več novih poslovanj.

Ta dan, v torek popoldne, je gospodična Morrow prispela prva na sestanek. Okrog pol štirih se je pripeljala v Kirkov nehotični. Vreme je bilo slabo. Vekel je veter in padal dež. Mladenka je bila navdušena. Kirk ji je pomagal sredi plašč.

»Kaže, da ste danes silno dobre volje in polni energije.«

»Vso pot sem prehodila peš. Čutila sem, da se vse preveč razburjam in da takšna ne bi mogla mirno sedeti v lakslju. Pomislite le, čež nekaj minut bom morda prisostvovali sestanku med majorjem Durandom in njegovo ženo!«

»Ali to pomeni, da je major že prispel?« je vprašal Chan.

»Da... On in nadzornik Duff sta tukaj že pol ure. Njun vlak je imel nekaj zamude. Nadzornik Flannery ju je sprejel na postaji. Malo prej mi je telefoniral, da bo vsak trenutek tu. Kot vsak resničen Anglež major sploh ni hotel nikamor na obisk prej, preden ni odšel v hotel in se tam okopal.«

»Popolnoma razumljivo po tako napornem potovanju!« je dejal Kirk. »Zdi se mi, da ima danes mala Jenny Jerome — Mary Lantley službo v dvigalu.«

»Da. Videla sem jo, ko sem stopala po stopnicah. Bog ve, kakšnemu razburjivemu prizoru bom prisostvovala, če je ona zares prava Eva Durand.«

»Eva Durand?«

»Hva, durand mora biti Eva Durand! Mar Chan ni stavlil nanjo!«

»O nobeni stvari ne smete biti preveč

prepričani.« je rekel Kitajec. »Pogostokrat se mi je pripetilo, da sem se zmotil.«

Kirk je odprl drva od kamina in pogledal k peči naslanjajo, da bi se mogla ogreje.

»Brž ko prideta, bomo popili čaj. Angleži ne morejo nobenega dela začeti prej, preden ne popijejo skodelice čaja.«

Kirk se je usedel na stol zraven naslanjaja, na katerem je sedela gospodična Morrow, in začel svoj sosed govoriti o vsem mogočem in nemogočem. Ta čas je stisnil, kako je za njima Chan nervozno stopal sem in tja po sobi.

»Uredite se, Charles! Videti ste, kakor da bi bili v čakalnici gozdnarstva.«

»Ta vtis tudi zares imam. Čez nekaj minut bom vrnil na mizo svoj adut. Če bom zgubil, me nihče več ne bo mogel rešiti pred Flanneryjevim zasmevanjem.«

Bila je štiri ure popoldne in megla je že padala na mesto, ko se je nenadoma začel zaslišati zvonec. Kirk sam je šel odprati vrata. Vstopil je Flannery v družbi mladega Angeza, moža, ki je bil kosat in širokopleč.

Samo dva moža. Kirk je čeznjo pogledal na stopnice, toda tretjega ni bilo od nikoder.

»Dobro dan.« je rekel Flannery. »Čez eno minuto vam bom to poljasnil. Gospodična Morrow, dovolite, da vam predstavim nadzornika Duffa iz Scotland Yarde.«

Mladenka jima je stopila nasproti a smehljajem na ustnicah.

»Drago mi je.« je spregovorila.

»Ocaran sem.« je izjavil Duff z močnim glasom.

Ta mladi poletist je bil videti kakor kmet. Po svojem rodu je to tudi bil in večino svoje mladosti je prebil na neki kmetiji v Yorkshireu.

»Nadzornik in jaz sva odšla a postaje v mojo pisarno.« je poljasnil Flannery. »Hotel sem mu pokazati vse akte o tej zgodbi. Major pa je odšel v hotel, da bi se nekoliko osvobodil... Prišel bo vsak hip. Gospod Kirk, pozabili sem vam predstaviti svojega tovariša iz Scotland Yarde, nadzornika Duffa. Gospod nadzornik, to je Charles Chan, vaš tovariš iz Honolulu.«

Chan se je globoko priklonil in dejal:

»Ta trenutek si bom na za zmerom vtisnil v svoj spomin.«

»Ah... hm... čisto je zmedeno začel Duff. »Nadzornik Flannery mi je o vašem tovarišu Chan, se pripravoval. Oba izva-jujeva isti pokle na različnih zemljepisnih dolčinah in širinah.«

»Da, zelo daleč drug od drugega.« je pripomnil Chan.

»Dobro bi bilo, če se major ne bi arečal a tisto mlado osebo v dvigalu prej, preden mu mi ne pripravimo srečanja z njo.« je predlagal Flannery. »Potrebno bi bilo, da za nekdo sprejme na vhodnih vratih in da ga popelje v kakšno drugo dvigalo.«

»Z zadovoljstvom prevzamem to dolžnost.« je odvrnil Chan.

»Ne, videl sem ga že na postaji in bo boljše, če ga počakam jaz.« je odgovoril Flannery. »Sicer pa moram nekaj naročiti svojim možem, ki pazijo na dekle. Ko sem vstopal sem opazil nekoga od njih pred hišo. Oprostite, gospod nadzornik, takoj bom nazaj.«

Flannery je odšel.

Kirk je ponudil angleškemu detektivu naslanjaj.

»Popili bomo čaj. Brž ko bo prispel major.« je rekel.

»Vi ste nenavadno ljubeznivi.« je odgovoril Duff.

»Ali ste že pregledali vse akte o tej zgodbi skupaj z nadzornikom Flanneryjem?« je vprašala gospodična Morrow.

»Da, vse do kraja. Strašna zaloigra! Vsi smo nenavadno visoko cenili in ljubili sirga Frederika. Lahko vam trdim, da Scotland Yard ne sprejme z lahkoto izgnat taknega člana. Ne bomo mirovali prej, dokler ne bomo imeli v rokah zločinca. In pri tem delu, gospod Chan, a hvalenostjo sprejemamo vašo pomoč, če se nam le ponudi.«

Chan se je priklonil.

»Pridružujem svoje skromne sposobnosti vaši veliki moči.«

»Upam, da pod nadzornik, da nam prinese pota jasnila v tej stvari.« je rekla Morrow.

Duff je odinjal:

»Stranujem se svojega neznanja, gospodična, kateri izmed mojih starejših tovarišev bi znal morda lepše pomagati, toda žalihog sem trenutno jaz edini član Scotland Yarde, ki se nahaja v Ameriki. Razumim me, da sem še nekoliko premlad.«

»To sem že opazil.« je odvrnila mladenka z lahkim nasmehom.

ANIMIVOSTI

Moskva - simbol sovjetskega »socializma«

Pismo iz prestolnice najbolj rejenih birokratov

Kakor osako veliko mesto, tudi Moskva naredi močan vtis na svoje obiskovalce z blestajočo razsvetljavo, visokimi stolpami, širokimi ulicami, polnimi vseh vrst avtomobilov. Toda ta bleščajoči vtis zelo naglo zbledi in že nekaj dni po bivanju v Moskvi, ko se človek pripravi na zunanje lice, Moskva deluje ravno obratno. Vrsta malenkosti, se tako močno vtisne v spomin, da se hitro prežene iz spomina vse, ali skoro vse, kar je prve dni delovalo veličastno.

Razkošje in beda

Rdeči trg, Ulica Gorkega, Metro, novi nebotičniki — to je tisto, kar skušajo Sovjeti vsakomur pokazati. Toda to ne bi bilo nič potrebno, kajti vsak tujec si že sam od sebe ogleda le stvari. Toda potem? Tedaj je pričena delovati nanj druga stran Moskve, njena mračna stran, njena prava slika. Vrste se podzemna stanovanja, mračne kleti, lesne, kriuljaste ulice, kolibe, zbite iz stare pločevine in starih desk — pojavljajo se pijanci, berači in bedno oblečeni ljudje, prazni trgi itd.

Rdeči trg deluje s spojo veličino in z zgradbami, ki ga obkrožajo. Živoredeči zidovi in visoke kupole Kremlja, mali, skromni in prav tako monumentalni muzej Lenina, zgrajen iz sivga marmornja, Leninov muzej iz temnoredne opeke in na nasprotni strani cerkev Vasilija Blaženega s svojimi zanimivimi zvoniki.

Stari zidovi Kremlja skrivajo pred opazovalčevimi očmi njegovo notranjost. Pred kratkim je bil tam kongres — zborovanje birokratov. Deset dni so bila vhodna vrata Kremlja odprta, da so sprejemala »elito« ter jo skrila za mogočnim zidom, podvojene straže pa so pazile, da ne bi pogledal noter nihče od nepoklicanih in da ne bi skrunili svetlih tal, na katerih živi glavni svetnik — Stalin. V teh dneh je bil dolnji del trga zalpan s avtomobili. Tisti, ki so hodili skozi glavna kremeljska vrata, so bili skoraj vsi ali v generalskih uniformah ali pa krznenih odnosa in usnjenih plaščih, nihče ne brez trehube. To je tudi razumljivo — to so bili delegati, delegati kongresa birokratov. Visoko zidovje Kremlja jim je prišlo ravno prav, da jih je skrilo pred očmi delavcev, ki se nikakor nečejo prepričati, da že grade komunizem.

Naslednji dan so bili že psi časopisni polni slovesnih izjav, ki so bile dane na kongresu, o genialnem voditelju, polne krasnih besed o blaginji množic; nobenega razburjenja, nobenih moleni — vse je šlo kakor po olju.

naravnost v komunizem. In ko je v kongresni dvorani vse gmelno od vzkljop podilelu, je na oni strani zidov teklo ono drugo, mračno — stvarno žiljenje.

»Pravda« je predraga

Ulica Hercena je velika ulica v središču Moskve. Po njej vozijo trolejbusi, stotine avtomobilov, hodi na tisoče pešcev. Na središču stoji velika oglasna deska, na kateri so nalepljeni časopisi, ki že objavljajo vesti iz kongresne dvorane. Tovarniški delavec Sergej stanuje v tej ulici v mračnem in vlažnem podzemskem stanovanju. Nima pol rublja, da bi kupil »Pravdo«, zanj je to predraga, kajti za isti denar naj kupi kos kruha ali krumpir za otroke. Zato si ogre spoj zbledeli bombažni suknjič in obuje stare gumijaste čevlje, ter gre pred desko, stoji na dežju in bere ter nikakor ne more verjeti, da je prihod v komunizem že tu, da je to že golova stvar. Toda Sergejev, Pjotrov in Vasilijev je mnogo, zelo mnogo.

»Stanovanja« v kletih

Kleti so spremenjene v stanovanja, kjer je v oknih namesto stekel lepenka, namesto zaves pa časopisi, streha stare zgradbe pa je pokrita s pločevino in trhljivi deskami. Ko širijo ulice in jih doigajo, se hiše vplavljajo in se prilijčejo spremenjajo v kleti, dneva sloboda izginja, toda ljudje še naprej stanujejo tam in morajo biti celo zadovoljni, da so dobili vsaj to.

Po Moskvi grade visoke stavbe, cele bloke, ki zapirajo razgled. Stanovalec v kletih se vrti v glavi, ko gleda nad seboj te stavbe, ki naj bi pokazale nečisto stalinske epohe. Toda ta stalinska epoha deluje mnogo močnejše s spojo stvarnostjo, s svojimi reznimi, razmajanimi, na pol porušeni hišami, polnimi stanovanj, ki ne zaslepijejo oči s svojimi bliščem, pač pa s svojo bedo silijo solze v oči.

Birokrat prvi, delavec zadnji

Dobiti stanovanje v Moskvi je problem. Lahko je to za birokrate, za predstavnike nižjega sloja, ki so naseljeni v vseh novih in boljše ohranjenih stanovah Moskve, toda to, kar dobi običajen državljan, delavec, to se ne bi smelo imenovati stanovanje, ker tudi ni. Stanovanja običajnih državljanov so kletni prostori ali pa kak kofček v mračni sobici. Treba se je le zvečer sprčiti po ulicah Moskve in skozi stare zaves pogledati v ta stanovanja. Tu je sobica,

velika nekaj kvadratnih metrov, v njej stoji postelja, miza, mali štedilnik, po stenah pa so obešene obleke. Sredi sobe mali v umivalni skledi kopa otroka. To je vse, kar ima delavska družina v stalinskem »komunizmu«. A kaj bodo šle rekle delavske družine iz kletnih »stanovanj« v Ulici Čajkovskega, eni največjih moskovskih ulic, ko bodo brale, ali pa ko jim bo propagandist v tovarni govoril o tem, kako prehajajo v komunizem? Nedaleč od nove peč kot desetnadstropne stavbe v Ulici Čajkovskega stanuje v kletnih »stanovanjih« stavbe štev. 15 več družin. V malem prostoru so kar trije štedilniki, kar pomeni, da v tej kuhinji kuha najmanj trije družin. O kopalnicah in drugih potrebnih prostorih v teh kletnih prostorih ni niti govora. Takih »stanovanj« ni težko najti. Lahko jih dobite tudi v središču Moskve, čim dlje pa greste proti predmestju, tembolj postajajo običajna in preladujoča. Delavska predmestja so ona druga stran Moskve. Nizke, prilijčne hišice iz pločevine in desk, od katerih je večina tik pred porušenjem, rečna, blatna dvorišča, brez poti in dohoda, dvoriščne zgradbe — da jih tako imenujemo — to je boljše rečeno, nekaj trhljih desk, pribitih druga poleg druge. To je vse, kar je ostalo delavcu od tega, kar ustvarja, plem, ko so se napolnili trebuhi birokratov, ki iz Kremja označajo prehod v komunizem.

»M«

Velika osvetljena črka »M« osvetljuje vhod na postaji Metroja. S celo reko ljudi smo se spustili po premikajočih se stopnicah na postajo Majakovskega, veliko, zelo razsvetljeno prostrano avlo. S ploščicami obložena tla se svetlikajo; na stebrih in visokih obokih blešči strop pes v reliefih in ornamentih, tu so kipi iz mavca in marmornate klopi. Vse razsvetlje s stolinami lestencev in reflektorjev, vse te postaje podzemne železnice spominjajo na kako nočno restoracijo. Z ene in druge strani v obeh smereh vozijo podzemski tramvaji, osaka od postaj podzemne železnice je drugače urejena, nič ni enakega s predhodno, vendar pa je ponos isto razkošje, ki so ga dosegli s sredstvi, ki jih proizvajajo delavski razred in katera si v drastičnih merami prisvajajo in brezdušno trošijo za razkošne stebre in kupole novih zgradb, delavske množice pa pušajo v bedi, kajti čim stopite iz podzemne železnice zapet na ulico, se pred vami pojavijo zapuščene hiše z delavskimi stanovanji brez kuhinj, brez kopalnic, z blatnimi dvorišči.

Metro je ono, kar hočejo Stalin in njegovi pajdaši pokazati, rečno žiljenje delavcev v Moskvi pa je ono, kar se samo kaže in hitro požene iz spomina vse, kar je pri prvem srečanju z Moskvo tujec opazil.

(Po primorskem dnevniku.)

Velikost amazonskega veletoka

Amazonski veletok v južni Ameriki je največja reka na svetu. Dolžino in širino te reke si je težko predstavljati. Amazonski veletok ima dolžino 4800 kilometrov in je torej za celih 2000 kilometrov daljši kot Donava. Ima 90 stranskih rek, ki se vanj izlivajo, in so tudi že te same po sebi velike reke, saj je njegova stranska reka Rio Negro »samo« 30 kilometrov široka. Amazonski veletok je pri svojem izlivu v Atlantski ocean cela vodna pušava, ki ima velikansko širino 250 kilometrov. Če hoče hitro moderno letalo preleteti z enega brega na drug breg te reke, potrebuje cele pol ure!

Ob deževnem vremenu pa postane širina tega veletoka naravnost strahotna: takrat naraste ta širina na 500 kilometrov — to se pravi, da lahko položijo v to reko celo Avstrijo, pa bosta oba njena najdaljša konca ravno dosegla oba bregova te velikanske reke.

loga za misel, da se vaša žena danes nahaja v tej hiši.

Durand je naredil korak nazaj in žalostno odsklinal. »Da bi le bilo to, kar govorite resnično! Vi tega ne morete razumeti. Petnajsti let... saj sem izgubil že vsako upanje. Tolikokrat sem se razočaral, da sploh ne smem več upati.«

»Počakajte trenutek,« je rekel Flannery in odšel.

V salonu je nastopila neprijetna tišina. Tiktakanje ure se je slišalo kakor udarjanje kladiva. Durand je začel nervozno hoditi sem in tja.

»To je nemogoče!« je vzkljnil in se obrnil k Duffi. »Ne, to ne more biti Eva. Po tolikih letih... sedaj v San Franciscu... ne, ne, tega ne morem verjeti!«

»Čez kakšno minuto bomo gledali tega že na jasnem, prijatelji,« ga je hrabil Duff. Minute so se vlekale kakor večnost. Chan je začel postajati nemiren. Durand je z neslišnimi koraki stopal po debeli preprogi. Stenska ura pa je še vedno enako udarjala svoje sekunde... pet minut... deset... Vrata so se odprla na stežaj. Flannery je pročil v salon ves rdeč v lica in razmršen las.

»Pobegnili!« je vzkljnil. »Njeno divgalo se je ustavilo v sedmem nadstropju, vrata pa so bila odprta. Pobegnili je in nihče je ni videl več.«

Durand je kriknil, se zleknil v naslanjač in zaril glavo v roke.

13. SREČANJE DVEH STARIH ZNANCEV

Ni pa bil samo Durand razočaran nad novico, ki jo je prinesel nadzornik Flannery. Tudi ostali štirje v salonu so bili presenečeni.

»Pobegnili! In nihče je ni videl, kdaj!« je ponovil Chan. »Toda saj je bila vendar pod nadzorstvom ameriške policije!«

Flannery je srdito odgovoril: »Da, toda mi »samo« nadzorna bitja. Ta ženska se nam je izmuznala med prsti krog Jeculija. Danes sta bila na straži dva moža in sicer dva najspetnejša. Sicer pa, kaj pomaga vse to stokanje. Prijeli jo bomo! Ne bo nam ušla!«

Vrata so se odprla in v sobo je stopil mladi navadni obliki. Z njim je bila siva, okorna starka.

Italijanski film Težka leta

Usoda magistratnega uradnika Piscitella in njegove družine je usoda italijanskega ljudstva zadnjih dvajset let od »pohoda na Rim« do osvoboditve, ki ji še manjka resnične svobode, kajti mnogi fašisti so samo slekli svoje črne srace, pometali iz služb postene ljudi, svoje nekdajne žrtve, se prilepili za zahodni zavezništvo, prelevili se v demokrate in ostali na svojih starih mestih.

Aldo Piscitelli je tako žrtev starega in novega fašizma. Skrben družinski oče je, pa je le s težavo rinil skozi življenje. Politike ni maral, hotel je imeti mir. Toda podesta mu je zagrozil z odpustom, če ne vstopi v »fascio«. Kaj naj stori? Zena ga

je vpisala v stranko, mu preskrbela skvadristeno uniformo in mož je v skorajh korakal po mestnih ulicah, telovadil, poslušal predavanja o fašizmu — vse zaradi kruha. V sreči demokrat in postenjak, se zaradi družine ni mogel postaviti po robu diktatorskemu režimu stranke, ki je odločala o njegovem kruhu. Sina so neprestano klicali na orožne vaje, ker ni bil fašist. Hčerko Heleno, učiteljico, je fašizem osvojil, da mu je slepo verovala, kakor županovemu sinu, ki se je z njo igral. Še žena je bila vedno bolj navdušena za režim. Piscitelli niti doma ni bil več gospodar. Vojna je družino prizadela; sin je moral v Absintijo, nato v Španijo. Komaj se je poročil s lekarnarjevo nečakinjo Marijo, že je moral spet na vojno, v Rusijo. Piscitelli je zahajal v družbo mestnih demokratov, ki so sicer vzvišeno govorili o idealih francoske revolucije, o humanizmu, ostali pa zmedeni pred prakso fašizma doma. Režim jih je počasi spravil vse do kraja v koncentracijska taborišča, kolikor pa jih je ostalo doma, so jih pustili le za primer spretnosti, da bi preko njih pristavili svoj lonček novi politiki, ki se je obetala po zmagi nad fašizmom. Tudi Piscitelli je postal taka žrtev župana; baron in župan se ga je poslužil, da se je vrnil še pred polomom med demokrate in po osvoboditvi z listo fašistov svetoval ameriškomu majorju, koga naj vržejo na cesto. Zmagal je stari fašist, ker je bil bolj okreten in nemoralen kot ubogi Piscitelli.

KINO TRBOVLJE

bo predvajal prihodnje dni italijanski socialni film

»Težka leta«

prihodnji teden pa ameriški cowbojski film

»Cheyennes«

Spored predstav bo razviden iz reklamnih omaric in lepakov.

IZPRED SODIŠČA

Tri plahite je izmaknil

Okrajno sodišče v Trbovljah je obsodilo že precej ljudi s področja našega okrajja zaradi tatvine. Kljub temu pa se tatvine še vedno pojavljajo in so je tako pred kratkim spet zagovarjal zaradi tatvine Albert Klanjšek iz Jelovca št. 135, ker je dne 1. oktobra izmaknil s travnika na škodo Franca Kosa tri plahite v skupni vrednosti okrog 15.300 din in jih odnesel domov. Ko se je zvečer vračal iz službe, je namreč opazil plahite na mrvi in se takoj odločil, da jih bo ukradel. Plahite je zvil v paket in jih doma na podstropju skril.

Ko so organi NM pri njem napravili hišne preiskave, so našli plahite na istem mestu, kjer jih je skril. Obtožene je moral

seveda dejanje priznati, saj ni imelo smisla ga tajiti. Sodišče je obsodilo storila na dva meseca zapora in na plačilo stroškov kazenskega postopka.

S toporiščem sekire ga je pretepel

Na sodišču se je zagovarjal nadalje Alojz Stakne, stanujoč v Trbovljah - Lokah št. 34. ki je meseca julija napadel Jakoba Pergarja in ga s toporiščem sekire po roki in glavi tako pretepel, da mu je prizadel tri centimetre dolgo rano in prelom leve podlaktice. Preprij je nastal, kakor je to zahteval obtožene, zaradi nekih breskev, in se je obtožene zagovarjal, da je šel Jakob Pergar proti njemu, čemur pa se je ta upiral. Ker ga ni ubogal, ga je tudi pretepel. Njegov namen bojda to ni bil in se je izgovarjal s tem, da je bil pač izzvan. Dejanje je napravil po njegovem mnenju v silobranu. Priča Jakob Pergar je bil potrditel, da je mimogrede samo potipal neko breskev, če jo je zrola in je niti odtrgal ni, ko je že skočil nanj obtožene in ga z ročajem sekire pretepel po glavi in po roki. Zaradi močnega udara mu je obtožene roko tudi zlomil.

Sodišče je obtožena obsodilo na šest mesecev zapora, okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje pa je dolžan plačati 20.680 din, ker je zavod imel toliko stroškov z zdravljenjem Jakoba Pergarja.

Naročaj, čitaj in dopisuj v naš list!

K Dnevu republike čestita vsem delovnim ljudem kolektiv podjetja

ELEKTRO-CELJE

OBRAT TRBOVLJE

Dobavljamo električno energijo industriji in širski potrošnji. Gradimo in vzdržujemo naprave za prenos in razdeljevanje električne energije. Projektiramo in izvršujemo elektrifikacijska in inštalacijska dela vsake vrste

»Vel ti dogodki, ki so v zvezi s smrtjo sira Frederika, so se pripetili že zdavnaj prej, preden sem stopil v policijsko službo. Sedaj sem stori vse, kar je v moji moči...«

»Zelite cigareto?« mu je ponudil Kirk. »Hvala, ne bom. Kadim pipo, če mi gospodična dovolite?«

»Prosim, kar izvolite,« je odgovorila Morrow. »To popolnoma odgovarja izročilu Cherokeea Holmesa.«

Duff se je nasmejal: »In to je, bojim se, edina podobnost med menoj in Sherlockom Holmesom. Kakor sem vam bil malo prej rekel, sem šel pred kratkim časom stopil v službo prestolnice policije... komaj pred sedmimi leti. Gotovo je, da vem za umor Hilarija Gotha, čeprav se je ta dogodil pred več leti. Videl sem v kriminalnem muzeju tiste znamenite kitajske copate, ki so jih našli na njegovih nogah, ko je bil ubit. Kar pa se tiste Eve noga, da vem za zgodbo njenega Duranda, pa mi je znana vsa zgodba njenega izginotja. Celo več. Pred petimi leti mi je bila poverjena nadaljnja preiskava o tem. Bil sem prepričan, da je namreč novica, da se Eva Durand nahaja v Parizu in tedaj me je sir Frederik poslal tja, da bi stikal za njo. Novica ni bila točna, vendar sem se pri tem seznanil z majorjem Durandom, ki je bil sedaj v Parizu. Ubogi mož... tedaj je doživel le še eno razočaranje več v dolgoletnem svojem trpljenju. Upam, da bo danes zvečer moji srečnejši.«

»Kako to, da se major sedaj nahaja v Ameriki?« je vprašal Morrow.

»Sir Frederik mu je brzojavil, naj pride.« Je pojasnil Duff. »Prispel je v New York pred teden dni. Ko sem v Chicagu stopil iz ekspresnega vlaka, sem v njem našel tudi majorja Duranda, nakar sva skupaj nadaljevala pot.«

»On nam bo vsaj lahko resno pomagal k uspehu,« je rekla Morrow.

»Nadejam se, da bo mogel. Kar se mene tiče, kakor sem vam bil že rekel, sem pregledal vse akte, pa nisem našel ničesar, kar bi me spravilo na kakšno koli sled. Eni reči se čudim namreč, zakaj je morilec snel znamenite copate? Zdi se mi, da so silno važno dokazno gradivo. Kaj mislite vi o tem, gospod Chan?«

»Copate so bile že pri umoru Hilarija Gotha, pa niti tedaj se z njihovo pomočjo ni dalo nič izvahati.«

»To vem,« je priznal Duff. »Toda jaz nisem bahaveven in copate me navzile temu še vedno v nezmanjšani meri zanimajo. Obstoji pa neka stvar, o kateri vam lahko dam drobno poljasnilce. Vi, gospod Kirk, imate strežnika po imenu Paradižja?«

»Da, res dober strežnik je.«

»Jaz so ukvarjam z zadevo Parady. Ta mož je, če se ne motim, vtilkal svoj nos v postjo sira Frederika? Kje je sedaj?«

»V kuhinji ali v svoji sobi. Bi radi govorili z njim?«

»Da, kasneje pred odhodom.«

Flannery se je poljvil z nekim visokim plavalasim možkom, ki je bil oblečen v dežni plašč s katerega je kapljala deževica. Bil je major Erik Durand, z obrazom, ožganim od sonca, živahno modrih oči, pravi tip angleškega športnika.

»Vstopite, major,« je dejal Flannery. Predstavil je Angleža vsem navzočim, na kar mu je Kirk pomagal sleči plašč.

Nastopil je trenutek neprijetnega molka. »Gospod major,« je začel Flannery. »Vi se ne veste, zakaj smo vas privedli sem. Prilili ste v San Franciscu na povabilo sira Frederika, ali ne?«

»Da,« je mirno odgovoril major. »Ali vam je povedal, zakaj morate priti?«

»Sporočil mi je, da obstoji upanje, da bom našel... svojo ženo.«

»Vaša žena je izginila pred petnajstimi leti v skrivnostnih okoliščinah, ali ne?«

»Da.«

»Ali ste od tedaj sploh kaj slišali o njej?«

»Nič. Seveda, prihajajo so še nekatere neresnične novice, katere smo takoj pograbil, ki so pa čisto razumljivo ostale brez vsakega rezultata.«

»Ali niste nikoli slišali, da bi bila v Nici ali v New Yorku?«

»Nisem. Tret mest ni nihče ni omenil za njeni hivalisti.«

»Ali bi jo spoznali, če bi jo sedaj srečali?«

Major Durand je z zanimanjem dvignil svoj pogled.

»Upam da. Imela je tedaj komaj osemnajst let, ko je zginila, toda človek ne more pozabiti...«

Gospodična Morrow je nenadoma začutila sočutje s tem možem.

»Gospod major,« je nadaljeval Flannery ter poudarjal sleherno besedo, »nimamo raz-

z uniformo Kirkovega nebotičnika. Ta uniforma je namreč last gospoda Kirka.«

»Ne, ti mi ne ugaja,« je odvrnil Kirk. »Toda to potrebujemo kot povod za aretacijo. Ali lahko uporabim vas telefon?«

Flannery je stopil v zvezo s policijo in lov za begunko se je nadaljeval.

»Ujel jo bom. Prijel jo bom,« se je odločno zaklinjal Flannery. »Običajni smo, toda ta zastoj ne bo trajal več kot nekaj minut. Ne more nam utiti.«

»V preteklosti se ji je večkrat posrečilo zginiti,« je pripomnil Chan.

»Da, toda pazite... doslej namreč ni nikoli imela opravyka z menoj!«

»Ropotaje je odšel iz sobe v spremstvu dveh svojih pomočnikov. Major Durand je nepremično sedel v svojem naslanjaču. Nadzornik Duff je mirno kadil svojo dobro natačeno pipo...«

»Nimamo ravno največ sreče,« je pripomnil, »toda zaradi tega ne smemo izgubiti potrpljenja, ali ne, tovariš?«

Chan je bil ves iz sebe od veselja. »Končno sem našel človeka, ki govori moj jezik,« je radostno vzkljnil.

Barry Kirk je vstal in pozvonil. »Kako bi bilo, če bi popili čaj?« je predlagal.

Pogledal je skozi okno. Megla je že ovijala mesto. Vetr je tožil in deževne kaplje so trkale ob okno.

»Kakšna noč,« je zamrmral Kirk. »Topel čaj nas bo vse pogrel.«

Obmolnil je. Ta noč je bila kot nalašč ustvarjena, da se v njej za zmerom zgubita mož in žena, ki bi hotela zginiti pred svetom.

Mirni in dostojanstveni Parady je stopil v slajno razsvetljeno sobo.

»Zvonili ste, gospodje?«

»Da. Dajte nam čaj. Pet nas je...«

Kirk je za hip prenehal. Pogled njegovega strežaja se je ustavil na nadzorniku Duffu. V obraz je prebledel kot zid.

»Dobro dan, Parady,« je flegmatično odvrnil Duff.

Strežnik je zamrmral nekaj besed in se obrnil proti izhodu.

»Stojte!« je ledeno velel nadzornik. »To je presenečenje... za naju oha. Zadnjičrat, ko sva se videla, ste sedeli na obtožnici v Old Baileyju.«

Parady je priklinal.

PO NAŠIH LEPIH ZASAVSKIH PLANINAH

Narava se pripravlja k zimskemu počitku. Listje na drevju je dobilo lepo zlatorumenno barvo, kot da bi na njem ostali prameni toplih poletnih sončnih žarkov, v resnici pa odsejajo z njih zadnji znaki življenja. Kmetje pospravljajo s svojih njiv poljske pridelke. Le redko se še oglašajo kakšne ptice v grmovju, pastirji pasejo živino in se razigrani podo po travnikih, nekateri pa stoji okrog ognjev.

Pod nogami nam šumi listje, pri srečanju imamo prijeten občutek; kako ne, saj gremo iz meglenih dolin v naravo, v planine, ktere nam tisočero površne naš trud, ko pogledamo s pobočij in vrhov po naši lepi domovini.

V premišljevanju niti ne opazimo, da gremo čez planinski vasi: Tiro in Rovise pod Sv. Goro (949 m). Marsikdo se ju spominja še iz dobe NOV. Se malo, in za seboj imamo zadnje hise, ki so raztresene po pobočju, že se nam odpre pogled na planinski dom, ki se ga podjetni zagorski planinci okusno opremili in ki nudi slehernemu obiskovalcu prijeten sprejem, okusno opravljena svetla soba pa zatočišče pred mrazom, v zimskem času — nudi mu pa tudi prijeten hlad ob vročih poletnih mesecih. Za okrepilo pa poskrbi hrhka oskrbnica, ki s svojim močnim dobro gospodarji v tem domu.

Ker nimamo namena zadržati se v domu, krenemo po levi strani, od koder se nam nudi krasen razgled na Savinjske Alpe. Ko se pri priložnosti navzdol, vidimo ruševine nekdanje koče, ki je spomin na osvobodilno vojno. Vabljive rdečebelne sočice nas vodijo po dobro izpeljani gozdni cesti v sotesko. Po krajšem potovanju se nam odpre pogled na ruševine Medijskega gradu, ki ga je hotel okupator v svoje zločinske namene, a soga borec NOV se miniral. Tako je ostala prosta pot od Čemšenika, Vranjskega, gornje Savinjske doline pa do Vah in dalje na Dolenjsko. Po trdi cesti se pomakamo mimo Ohrzje, kjer si hočemo ogledati še kopalnice v Izlakah, ki za podružnica rudarskega sindikata v Zagorju obnavlja in upravlja tako, da nudi vse udobnosti po krajšem ali daljšem potovanju. Ko smo se osvežili v bazenu in se pokrepčali, se vrnemo po dolini na levo, nato pa po gozdu navkreber. Kmalu zagledamo planinske vas Čemšenik. Tu vidimo veliki napredek na gospodarskem in kulturnem področju, saj imajo elektriko in akoraj vsako nedeljo kulturno prireditev. Čemšenik je bil v NOV s svojimi sosednimi vasi zatočišče slovenskih brigad. Ker se nam pozeje ni moglo okrepčati, stopimo v občinsko gostilno, da se podpremo za nadaljnjo turo, ki se nadaljuje po znamenitih poti strmo navkreber, dokler ne dospemo na greben Čemšeniške planine (1206 m); tudi tukaj so podjetni zagorski planinci postavili majhen planinski dom, ki pa nudi zatočišče planincem samo ob sotohah in nedeljah. Poleg koče stoji spomenik padlimu partizanu, ki naj bo bodočim rodovom v dokaz, da slovensko ljudstvo noče biti na svoji zemlji tlačan, četudi mora dati življenje za prostost.

Tisti pa, ki jim čas ali srce ne dopušča vzpona na vrh Čemšeniške planine, lahko

gredo po položni poti do vasičice Jesenovo, kjer bodo na gornjem kraju vasi postreženi z jedačo in pijačo v planinskem domu, ki je tudi pod oskrbo zagorskega planinskega društva.

Nas pa vodi steza po grebenu do piramide (višinske točke), od koder se nam nudi lep razgled proti Savinjski dolini, Savinjskim Alpam, na jugu pa na Zasavje s svojimi premočnimi bazemom, od koder se v lepem vremenu sliši ropotanje strojev in žvižg rudniških lokomotiv. Od piramide se pričenemo spuščati navzdol po travnatem pobočju, ki je v poletnih mesecih kot pisana preproga posejan s tisoči cvetlic, po katerih spretljivo raznozarjeni metuljčki, vmes pa žvrgolijo ptiki, ki letajo po zraku. Presenečeni nad lepoto narave niti ne opazimo, da smo prispeli na ravnino, po kateri gremo ob osamljeni kmetiji mimo stopnišča v gozd in po gozdni poti dalje, dokler ne zapazimo starinske cerkvice pri Sv. Lenartu (909 m). Ob vznožju grička, na katerem stoji cerkvice, si pogledamo žepni bismarckov studenček, nato pa se ob mladem smrekovem gozdu vpenjamo pod vrh Javorja (1131 m), na katerem so si na prisojni strani postavili trboveljski visokočelci svoj dom. Lep je pogled od tu proti »Lizici«, Mrzlici, Kalu in dalje proti Dolenjskemu gričevju. V ospredju pa stoji ponosni »dolenjski Triglav« — Kum. Od tu se spustimo k Sindikalnemu domu rudarjev na Partizanskem vrhu (985 m), ki nosi ponosno ime »Počitniški dom Franca Salamona«. Tudi tu si postrežen z vsem, kar si želimo — od doma pa se ti nudi razgled na dober del prekomane pot. Ko tako gledamo z vrha, nam oči obstanejo na mali vasi, imenovani Čebinov, kjer je bil leta 1937 kongres KPS. Nato sledimo z oči proti vrhu Jelovce, kjer je bil zbirni center novincev NOV, od koder so se potem odpravljali proti Vaham in dalje na Dolenjsko ali pa v drugo smer proti Savinjski dolini. Ob vznožju tega vrha in na nasprotni strani v mladem smrekovem gozdu so bile za časa NOV bolnice.

Pokrepčani se povrnemo nazaj na sedlo in se spustimo po dobro zaznamovani poti proti »Lizici«: tu nas že od daleč pozdravi gostilna, ki nudi žejnim in lačnim uteho. Nato se dvigne pot in kmalu presekamo široko vijugasto državno cesto, ki veže trboveljsko kotlino s Savinjsko dolino. Pot nas še pelje po gozdu in po krašem času smo že na travnatem pobočju Kriške planine (1051 m). Prelep razgled se nam nudi: ob lepem vremenu celo na Triglav, na našega očaka gora, in potem vse dalje preko Karavank, Savinjskih Alp, Velike in Mozirke planine, naprej na Uršlje goro in zeleno Pohorje. Dobro izpeljana pot nas privede na prisojni stran in že zapazimo vrh Mrzlice (1119 m). Pogled nam obstane sedaj na eni, sedaj na drugi koflini: to so Zagorje, to Trbovlje in to je Hrastnik. Kotline zakriva dim in megla, ki se vije iznad rudniških in stanovanjskih objektov.

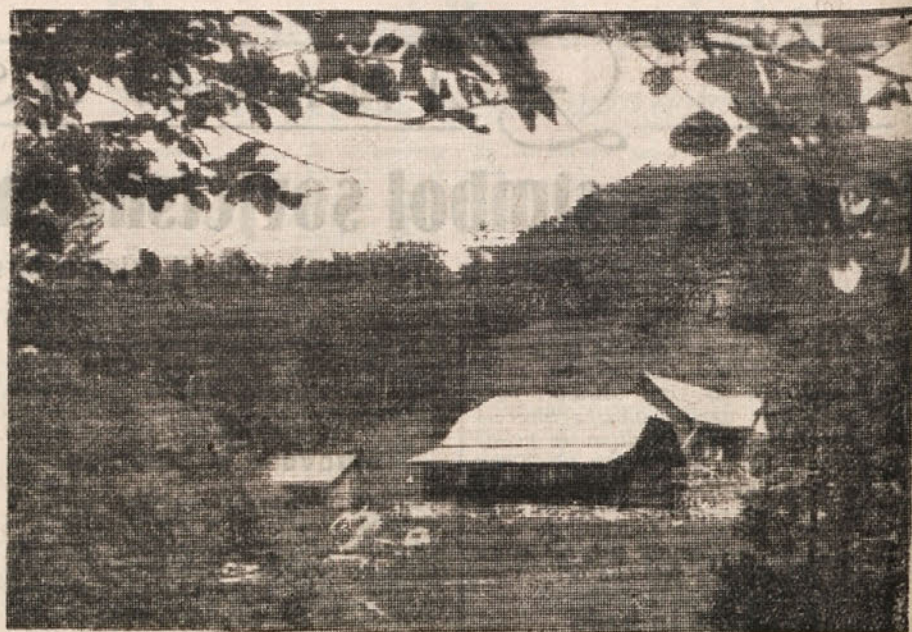
Ko pridemo na planoto pred planinski dom na Mrzlici, nam utripa srce ob spominu, da je iz pogorišča zrasla tako lepa in prijazna koča. Trboveljski planinci so jo opremili (in še opremljajo), da bi nudila

obiskovalcem vse ugodnosti, kakršne lahko nudi planinski dom. S pomočjo oblasti in vidnejših funkcionarjev ter planincev in kmetov je zasvetila tukaj električna luč. Odbor je z dobrim gospodarjenjem v letošnji jeseni opremil skupna, kakor tudi ostala ležišča v dependanci, z mrežami in vzmetmi, tako da nudi dom prijetno pranočevanje. Z jedačo in pijačo vam postrežeta novi oskrbnik in njegova žena, ki si oba prizadevata, da bi se vsak obiskovalec počutil v domu boljše kot doma, o čemer se lahko sami prepričate.

Sveži in spočiti se vzpnemo na vrh k piramidi, da si ogledamo nastajajoči dan. Ne pozabimo nam ostane v spominu pogled na vse štiri strani sveta, tja do avstrijskih in na vzhodu in jugu do hrvaških gora. Pred domom je lepo urejen vrtič, s spomenikom borcem-planincem, v znak spoštovanja žrtvam NOV.

Na tem mestu se cepijo pota, in sicer: nazaj proti Trbovljam, Partizanskemu vrhu, St. Pavlu, Grižam, Zabukoveam, Smohorju in Kalu. Na Kalu (956 m) stoji koča, ki jo oskrbujejo marljivi hrastniški planinci, in ki v pogledu s postrežbo in udobnostjo ne zaostaja za drugimi kočami in domovi. Prostrana planota nudi mladim obiskovalcem pripraven prostor za razne igre, pozimi pa dobra smuške terene, tako da tudi v tem pogledu ne zaostaja za Mrzlico ali Partizanskim vrhom. Nimamo namena ogledati se na Smohorju in Kopotniku (o tem morda kdaj pozneje), zato se spustimo v dolino. V mislih si bomo ogledali celo Zasavje. Že se vpenjamo od Zidanega mostu proti Velikemu Kozju (987 m), ki je bogato na planinski flori, je pa brez koče, zato gremo naprej po pobočju do južne točke Zasavja, na Lisco (947 m), na kateri so krški planinci dogradili nov planinski dom in ga v počastitev VI. kongresa ZKJ slovesno odprli dne 9. XI. 1952. Lepo se od tod vidi Sava, ki leno teče proti jugu.

Ko v Račah prečkamo Savo, se ob razvalinah starega gradu vpenjamo po grebenu na Kum (1219 m). Potrebni okrepila stimpimo v kočo, h kateri pridni planinci dograjujejo še lepo svetlo jedilnico in druge

Koča na Mrzlici

prostora. Postreže nam oskrbnik Miha, ki je letošnji pomlad slavil 25. letnico bivanja in oskrbovanja na Kumu — res redek planinski jubilej. K temu prazniku mu pa kljub zamudi čestitamo. Njegova žena Ančka nam je poznana kot odlična kuharica. Edinstven je pogled od tu na Dolenjsko in Notranjsko gričevje. Pozimi so tukaj odlični smuški tereni. Smučarji se zgradili skakalnico, na kateri prireajo skoke. Spodaj na travniku imajo tudi svoj dom. Na tem mestu je bila leta 1933 pokrajinska konferenca SKOJ. Se malo — in že smo na Doboveu, od koder

je še dobre pol ure in že smo na trboveljski železniški postaji.

Va ta pota se prehodili naši borec — partizani v trdih in neenakih spopadih s sovražnikom in domačimi izdajali, ter tako priglžali luč svobode, ki so nam jo zanesli iz svobodnih gozdov in planin v mesta, trge in vasi. Mnogi so žrtvovali svoja mlada življenja in njih se spominjamo na praznik ustanovitve nove Jugoslavije ob odkritju veličastnega spomenika »Revolucije«, ki ga je zgradila Zveza borcev mesta Trbovlje. Ko - Ra.

Fizkultura in Sport

Rudar zaslužen zmagal

Rudar : Slavija (Karlovac) 3:2 (1:1)

V zadnji tekmi hrvaško-slovenske lige se je moštvo Rudarja srečalo s Slavijo iz Karlovca.

Moštvo Rudarja je nastopilo v sledeči postavi: Ahlin, Sore, Zavolovšek, Orač, Blatnik, Lamovšek, Gorenc, Končija, Florjanc, Knaus in Klenovšek.

Uspel republiški turnir v Trbovljah

Prvič po vojni so se v Trbovljah borili najboljši slovenski namiznoteniški igralci. Organizacijo turnirja je prevzel NTK Rudar, ki se je tudi dobro končal. Na turnirju so sodelovala naslednja moštva: Projektor I, II, Krim, Gradis (Ljubljana), Zeleničar (Kranj in Maribor) in Rudar I in II.

Turnir je bil v soboto in nedeljo v Domu Svobode v Trbovljah II. Medtem ko so bili mladinci Rudarja v soboto premalo borbeni, so to napako v nedeljo popravili. V posameznih disciplinah so bili doseženi naslednji rezultati: člani posamezno: 1. Rebolj (Projektor), 2. Kocjan (Krim), 3. in 4. Ahčič — Petrovič (Projektor). V igri dvojice pa sta zmagala člana Projektorja Ahčič — Petrovič pred Kocjanom in Podobnikom. V ekipnem prvenstvu članov je zasedel prvo mesto Projektor pred Krimom.

Zelo ogorčene borbe pa so bile tudi pri mladincih: 1. Kovačič (Projektor), 2. Antolič (Projektor), 3. in 4. Ličar (Rudar). V igri dvojice sta zmagala Kovačič — Antolič (Projektor) pred Čamrom in Bregarjem (Rudar). Tudi ekipno je zmagal pri mladincih Projektor pred Krimom iz Ljubljane.

Organizacija turnirja je bila dobro pripravljena, za kar gre zahvala predvsem tovarišu inž. Knaflču in tovarišu Burji.

Rudar je to pot zaigral znatno boljše kot proti Braniku, imel pa je kljub temu še porcije več smole. Po igri bi moral biti rezultat najmanj 6:2 za Rudarja. Prvi polčas se je končal 1:1, kjer so prvi gol dosegli gostje v 37. minuti. Rudar je imel igro v rokah, vendar so šli številni strelji mimo gola, ali pa v prečko. Najmanj štiri ugodne prilike so imeli za doseg gola — toda ta nesrečna prečka! V prvem polčasu je izenačil Knaus v 39. minuti.

Igra v drugem polčasu je bila napeta, vendar tudi surova, kar pa je predvsem zaslug slabega sodnika inž. Božičeva iz Maribora, ki je spustil igro iz rok, kar je dalo povod za grobo igro, v kateri si lahko podajo roke eni kot drugi. Šele v 22. minuti drugega polčasa je Klenovšek dosegel drugi gol za Rudarja; isti igralec je v 35. minuti postavil tekmo na 3:1. Vse je izgledalo, da bo ostalo pri rezultatu 3:1, vendar je sodnik Božičev iz nerazumljivih razlogov dosodil 11-metrovo proti Rudarju, tako so gostje tik pred koncem igre znižali rezultat na 3:2. Zmaga Rudarja je zaslužena, vendar si v bodoče ne želimo več takšnih sodnikov, kot je bil inž. Božičev iz Maribora, ki je bil očitno 12. igralec Slavije.

S tem kolom je bilo zaključeno jesensko prvenstvo hrvaško-slovenske lige, kjer je seveda tudi zadnje mesto lestvice ostalo Rudarju. Upamo, da bo

spomladi boljše. Prepričani smo, da bodo tudi v Ljubljani zapihali drugačni vetrovi in da bo glede amaterizma postavljali vprašanje kdo drug, ne samo Rudar, ki proti vsemogočnim pristašem Odreda ni mogel uspeti, da pride do resnice.

JESENSKI PRVAK ZASAVJA V NOGOMETU JE BRATSTVO

V zasavskem prvenstvu v nogometu je sodelovalo 8 klubov in sicer: Rudar II, Retje, Dobrna, Proletarec II Svoboda — Kisovec, Litija, Hrastovo in Hrastnik in Partizan iz Krškega. Med tekmovalcem je izstopilo moštvo Partizana v Krškem, ki je odigralo samo eno igro in to proti Retju, ki jo je izgubilo a 5:0.

V vseh tekmah je pokazalo najboljšo igro Bratstvo iz Hrastnika, ki si je zasluženo osvojilo naslov jesenskega prvaka. Na drugem mestu je moštvo Rudarja II, ki je izgubilo eno tekmo. Pohvalno je treba omeniti mlado moštvo z Dobrne, ki deluje šele od letošnje jeseni in si je priporilo tretje mesto. Na četrtem mestu je Litija, na petem Retje, na zadnjem pa Svoboda iz Kisovca brez točke. Med tekmovalcem je moral odstopiti tudi moštvo Proletarca II iz Zagorja, ki je prišlo pod suspens, ker ni nastopilo na tekmovalstvu v Litiji.

Lestvica tekmovalcev izgleda ob zaključku takole:

1. Bratstvo (Hrast.)	5	5	0	0	24:7	10
2. Rudar II (Trb.)	5	4	0	1	18:4	8
3. Dobrna (Trbovlje)	5	3	0	2	12:13	6
4. Litija (Litija)	5	2	0	3	12:17	4
5. Retje (Trbovlje)	5	1	0	4	8:18	2
6. Svoboda (Kisovec)	5	0	0	0	2:17	0

V mladinskem prvenstvu pa so sodelovali Rudar I in II, Retje, Dobrna in Bratstvo. Prvo mesto je pripadlo mladincem Rudarja, drugo Dobrni, tretje Dobrni, četrto Rudarju II in zadnje mesto mladincem Bratstva. Medtem ko so pri starejših Hrastničani na prvem mestu, so pri mladincih na zadnjem. Kakor smo že večkrat poudarili, je nepravilno, da nimajo podmladka v nogometu Litija, Proletarec in Svoboda iz Kisovca.

P'odno delo SD Rudarja v Trbovljah

Za nami je pomembna proslava 30-letnega športnega delovanja trboveljskih športnikov, ki je bila hkrati združena z otvoritvijo športnega doma SD Rudarja. Z otvoritvijo tega doma se je društveno življenje močno poživilo. V prostorni dvorani v prvem nadstropju pridno trenirajo mladi ljubitelji namiznega tenisa, ki so že pokazali svoje uspehe. V drugem nadstropju je v veliki dvorani prav tako vedno živahno; tukaj se zbirajo šahisti, ki marljivo vadijo. Nogometaši žal ne dosegaajo uspehov.

Lep napredek zaznamuje nadalje rokometna sekcija, ki deluje šele nekaj mesecev, a je dosegla že kar lepe uspehe. Košarka pri SD Rudarju trenutno preživlja krizo zaradi razcepitve trboveljskih košarkarjev; nekateri košarkarji menijo, da ni pravilno, da sta v Trbovljah dva košarkaška kluba in da bi zadovoljeval eden: spet drugi pa mislijo, da je to popolnoma v redu, kajti konkurenca bo v spodbudo članom obeh klubov. Košarkarji Rudarja naj se kar vestno zavzamejo za delo; s takim delom bodo lahko vse zamujeno nadomestili.

Manj agilni so boksači, medtem ko se smučarji že pridno pripravljajo na novo leto sezono, prav tako so marljivi pri gradnji skakalnice. Upravni odbor SD Rudarja skrbi za vse sekcije. Z zgotovitvijo športnega doma društvo ni prenehalo z delom: poleg doma gradijo sedaj prostore za slačilnice in prhe za gostujoča moštva, prav tako pripravljajo tamkaj moderno kegljišče. Prihodnje leto bo glavna naloga društva in vseh njegovih sekcij izgradnja

lahkoatletске steze na stadionu, igrišča za košarko ter odbojko. Dela je mnogo, treba pa bo še več volje; v takem primeru uspehi ne bodo izostali samo pri nogometnem moštvu, marveč tudi v ostalih področjih športne dejavnosti.

OBJAVE

Trboveljčani — pozor!

Vse lastnike, oskrbnike ter upravitelje hiš na območju mestne ljudske občine Trbovlje pozivamo, da za državni praznik 29. novembra t. l. že do 28. novembra do 12. ure izobesijo na svojih hišah zastave.

Ker bo na dan 29. novembra t. l. v Trbovljah odkritje velikega spomenika padlim žrtvam NOV na Vodah, naj vsi prebivalci na Vodah okrasijo ob tej slovesnosti svoja okna z zelenjem in zastavicami, kar je zaželeno seveda tudi od ostalih prebivalcev našega mesta.

Prebivalci Trbovlj! Pokažimo ob tej slovesnosti našo narodno in delavsko zavest, ravnaajo se po zgoraj navedenih navodilih.

(iz tajništva mestne občine Trbovlje)

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

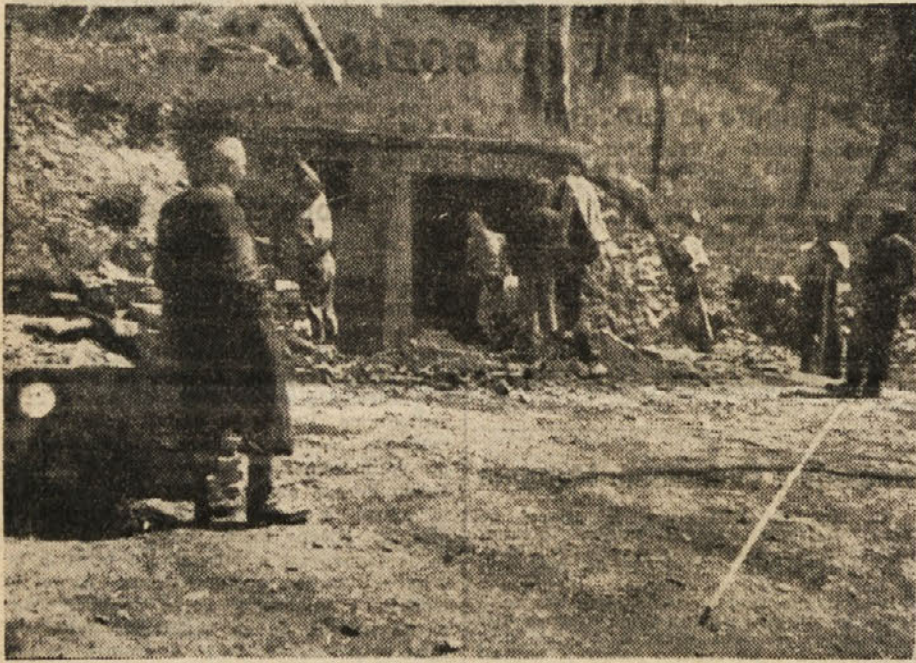
Od sobote 29. novembra popoldne do ponedeljka 1. decembra jutraj v bolnišnici in Trbovljah.

PREKLIC

Julijana Logar, roj. 4. februarja 1898, iz Trbovlj-Lok 68, preključujem izgubljen osebno legitimacijo.

Naočniki, s katerimi vidiš za hrbtom

Naočniki, s katerimi vidiš za hrbtom. Ne-ka Italijanska tovarna je začela nedavno proizvajati naočnike, ki so napravljeni tako, da lahko gleda človek tudi nazaj, osiroma človek, ki jih nosi, lahko vidi, kaj se dogaja za njegovim hrbtom, ne da bi se mu bilo treba obrniti. Sicer pa je stvar prav enostavna. V zunanjem kotu naočnikov je nameščeno zrcalo, v katerem je videti, kar se dogaja za hrbtom človeka, ki to naočnike nosi.

Kopanje temeljev za planinski dom na Mrzlici

Delovni kolektiv

Predilnica

LITJA

čestila k prazniku
Dneva republike!

K prazniku Dneva republike čestitajo delovnemu ljudstvu Zasavja

Pozdravljamo 29. november, dan rojstva Jugoslavije, praznik jugoslovanskih narodov, ki pod Titovim vodstvom ustvarjajo srečno domovino svobodnih ljudi.

Okrajni komite ZKJ Trbovlje

Uredništvo in uprava
„ZASAVSKEGA VESTNIKA“

Glasila OF Zasavja

čestitata vsem bralcem, naročnikom in dopisnikom. Vabimo dopisnike k še vztrajnejšemu delu

Naše geslo je: V vsako hišo
„ZASAVSKI VESTNIK“!

K prazniku Dneva republike čestitamo vsem delavcem na kulturnoprosvetnem področju z željo, da ustanove delavska prosvetna društva „Svoboda“ poneso, kar so za obstoj in delovanje tega društva dani pogoji. Zavezujemo se, da bomo storili vse, da postaneta kultura in prosveta las vsega delovnega ljudstva.

Izvršni odbor Ljudske prosvete
okraja Trbovlje

Čestitamo vsem graditeljem
socializma k prazniku
republike

Cementarna Trbovlje

UPRAVNI ODBOR, DELAVSKI SVET IN CELOTEN DELOVNI KOLEKTIV

Delovni kolektiv in uprava

Elektrarne Trbovlje

Čestitata vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku republike.
Proizvajamo električno energijo za industrijo, vas in mesto.

Vsem članom OF okraja Trbovlje čestita ob prazniku republike k doseženim uspehom v dosedanjem delu

Okrajni odbor OF v Trbovljah

Volitve v ljudske in okrajne odbore ter v zbor proizvajalcev naj bodo mogoča manifestacija našega dela.
Volitev se bomo udeležili sto odstotno.

Delovni kolektiv in uprava

Okrajnega gradbenega podjetja v Trbovljah

čestitata vsemu delovnemu ljudstvu Zasavja k prazniku Dneva republike.

K Dnevu republike čestitata delovni kolektiv in uprava

Industrije gradbenega materiala Zidani most - Radeče

Priporočamo in nudimo vsem graditeljem hiš in cest cenene in kvalitetne lahke gradbene plošče, žgano apno in apnenčevo moko.

„Franc Leskošek“

Telefon 20-57, 25-63, 31-76, 31-77
Brzjavni naslov: „Metalna“

Tovarna metalnih konstrukcij MARIBOR

ČESTITA

ob obletnici ustanovitve nove Jugoslavije delovnemu ljudstvu in kolektivom naše domovine ter želi nadaljnje uspehe pri izgradnji socializma V lastnem projektivnem biroju, sodobno zgrajenih in opremljenih delavnicah s specialnim varilnim oddelkom

PROJEKTIRAMO — PROIZVAJAMO — MONTIRAMO

vse vrste jeklenih konstrukcij — zakovičene in zavarjene.
Mostovi, železniški in cestni.
Industrijske hale, hangarje, perone — zgradbe — strehe — žerjavne proge — podeste — stebre za električne vode in radio konstrukcije za rudarstvo — okna — vrata — stopnice — stojala za kolesa — valovanje pločevine itd.
Cisterne — rezervoarje — bunkerje — silose — plašče za industrijske peči — cevovode — plinovode.
Kompletne žerjave: ročne in električne — mostne — portalne — konzolne.
Okretnice — prenosnice.
Transporterje.
Hidromehanska oprema: rešetke — čistilne stroje — zapornice: tablaste — segmentne — sektorske itd.
Zakovice — matične vijake — izolatorske opore — podložne ploščice — tračne žeblice.

Mestni komite ZKS

Ljudski odbor mestne občine Trbovlje

čestitata vsem delovnim ljudem mesta Trbovlje ob prazniku republike k njihovim uspehom in kličeta: Pogumno naprej po poti, ki nam jo je začrtala naša ljudska revolucija!

Naj živi 29. november!

Delovni kolektiv in uprava
GRADBENEGA PODJETJA

MEGRAD TRBOVLJE

čestitata k prazniku
republike, 29. novembra!

Naprej za Tita, za
socializem!

Slikarstvo

in pleskarstvo

Ljudskega odbora mestne občine Trbovlje

Pozdravljamo praznik republike, 29. november, ter želimo vsem delovnim kolektivom mnogo uspehov v izgradnji socializma! Priporočamo se za naročila, ki jih izvršimo takoj in poceni.

DELOVNI KOLEKTIV
IN UPRAVNI ODBOR

RUDNIKA RJAVEGA PREMOGA

TRBOVLJE HRASTNIK

pozdravljata veliki praznik
narocov Jugoslavije, Dan
republike - 29. november,
in želita mnogo uspehov pri
socialistični izgradnji naše
domovine vsemu delovnemu
ljudstvu.

VSE SILE ZA
IZGRADNJO

SOCIALISTIČNE
DOMOVINE

MESTNO PODJETJE

Kleparstvo TRBOVLJE

se priporoča vsem podjetjem, ustanovam ter ostalemu prebivalstvu za naročila. Izvršimo vsa koperska in ključavničarska dela, nove izdelke in popravila. Cene solidne - ne pozabite na to! K prazniku republike, 29. novembra, čestitata delovni kolektiv in uprava

Delovni kolektiv in uprava

Mestnega gostinstva

pozdravljata veliki praznik naroda Jugoslavije in se pridružujeta čestitkam ostalih. V naših gostinskih lokalih dobite izborna vina in druge alkoholne pijače ter topla in mrzla jedila po nizkih cenah.

V TRBOVLJAH

VABLJENI!

**Podjetje za promet
z odpadki**

„Odpad“

poslovalnica za Trbovlje
(Globošak) s svojimi zbir-
alnicami v Zidanem mostu
Zagorju, Hrastniku in Dolu,
pri Hrastniku, čestita k
Dnevu republike!

Odkupuje vse vrste odpadkov: staro
železo, pločevino, papir, steklo, gumo in
kosti po najvišjih dnevnih cenah.

KOLEKTIV MESTNEGA ČEVLJARSTVA V TRBOVLJAH

pozdravlja 29. november, Dan republike,
in čestita vsem svojim odjemalcem.

Priporočamo se za naročila naših izdelkov, ki vam
jih napravimo po želji in okusu. Izdelujemo tudi
prvovrstne rudarske čevlje po
meri. Pridite in prepričajte se
sami, da so naši izdelki najboljše.

Trgovsko podjetje

„Preskrba“

čestita k velikemu prazniku ustanovitve nove Jugosla-
vije, Dnevu republike, 29. novembru, in se obvezuje, da
bo zastavilo vse svoje sile za čim boljše postrežbo v
svojih poslovalnicah: Delavski dom, Terezija, Retje,
Trbovlje II, Bevško in poslovalnica „Komisija“ pri
Delavskem domu.

Trbovlje

Delovni kolektiv

Kolodvorske restavracije v Zidanem mostu

čestita k prazniku republike, 29.
novembru, vsem delovnim ljudem
socialistične Jugoslavije!

Svojim cenjenim gostom nudimo kvalitetna
in izbrana jedila in pijače. Okrepčajte se
v naši restavraciji na potovanju in zado-
voljni boste.

Priporočata se uprava

Vsem svojim odjemalcem iz okraja Trbovlje
čestitamok prazniku republike 29. novembra
ter jim želimo obilo uspehov pri nadaljnji
graditvi naše domovine!

Tudi v bodoče boste v vseh naših poslo-
valnicah postreženi z vso pozornostjo in
z veliko izbizo blaga po najnižjih cenah.

Priporočata se kolektiv in uprava

Mestnega trgovskega podjetja TRBOVLJE

DELOVNI
KOLEKTIV
in UPRAVA

TOVARNE DOKUMENTNEGA IN KARTNEGA PAPIRJA RADEČE PRI ZIDANEM MOSTU

pošilata borbeni pozdrav ob
Dnevu republike 29. novembra!

DELOVNI
KOLEKTIV
IN UPRAVA

Mestnega gostinštvu - Radeče

se pridružujeta čestitkam ostalih delovnih kolektivov
ob velikem prazniku, Dnevu republike, 29. novembra.

Priporočamo se za obisk naših gostišč,
kjer boste vsi zadovoljivo postreženi s
raznimi jedili in pijačo. Na svidenje!

Ob velikem prazniku narodov Jugoslavije

**Dnevu republike,
29. novembru,**

čestita

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE ZAGORJE

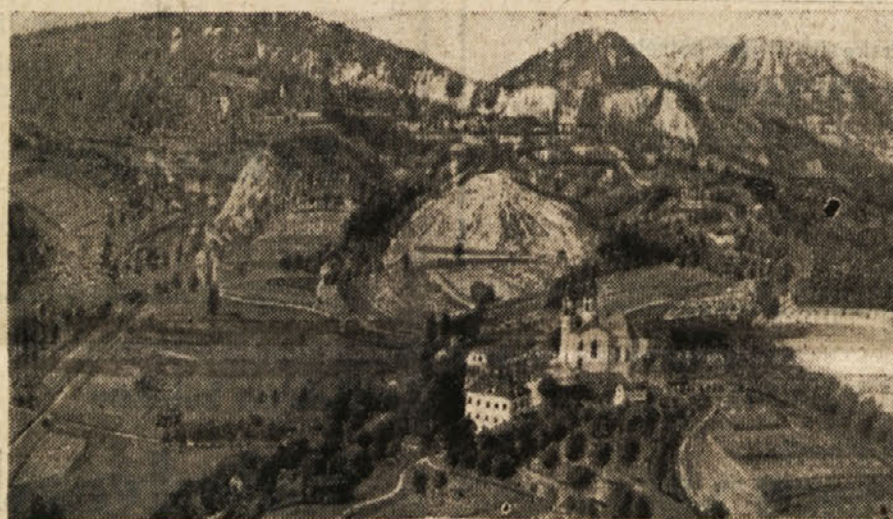
vsem volivcem k njihovim uspehom pri izgradnji socializma ter jim kliče: »DO KONČNE ZMAGE NAPREJ!«

GOSTINSTVO MESTNE OBČINE ZAGORJE

čestita vsem svojim gostom k

Dnevu republike

Iz se priporoča za obisk svojih gostišt, kjer boste solidno in dobro postreženi. — Obiščite nas in prepričali se boste, da ste se v gostiščih mestnega gostinstva Zagorje prav dobro in prijetno počutili. —

MESTNA KLAVNICA ZAGORJE OB SAVI

čestita vsem odjemalcem k prazniku

29. novembra

in vas vabi na obisk svojih poslovalnic, kjer dobite vsak dan sveže meso in različne mesne izdelke po najnižjih cenah

KOLEKTIV IN UPRAVA

MESTNEGA MAGAZINA V ZAGORJU

OB SAVI

čestitata vsem svojim odjemalcem k

29. novembru,

**DNEVU
REPUBLIKE**

Obiščite naše poslovalnice, kjer boste dobili v naših manufakturnih in špecerijskih poslovalnicah vse, kar potrebujete, in to poceni in hitro.

Zato kupujte v poslovalnicah Mestnega magazina v Zagorju!

Mestni odbor OF, Zagorje ob Savi

čestita vsem svojim članom k

Dnevu republike, 29. novembru

Še bolj bomo strnili naše vrste za končno zmago!

Mestni komite ZKS Zagorje

izreka vsemu svojemu članstvu priznanje za dosežene uspehe v tekmovanju na čast VI. kongresa ter jim ob tej priliki čestita k

Dnevu republike

Obenem pa želi vsem še obilo nadaljnjih uspehov pri izgradnji socializma

SPLOŠNO STROJNO MIZARSTVO V TRBOVLJAH

Kolektiv in uprava pozdravljata PRAZNIK REPUBLIKE ter čestitata vsemu delovnemu ljudstvu v Zasavju

Praznik republike proslavljamo s slovesno otvoritvijo nove tovarne pohištva v Gaberskem, kjer bomo tudi v bodoče nudili vsem solidno izdelane družinske spalnice, kuhinjsko in sobno opravo po zmernih cenah

Oglejte si naše izdelke in prepričajte se sami!

TRGOVSKO PODJETJE

„POTROŠNJA“ ZAGORJE

čestita vsemu delovnemu ljudstvu v Zagorju in okolici k prazniku

29. novembra

Obenem vabi vse na obisk svojih poslovalnic, kjer boste po nizkih cenah dobili vse, kar potrebujete.

Rudniški komite ZKS Zagorje

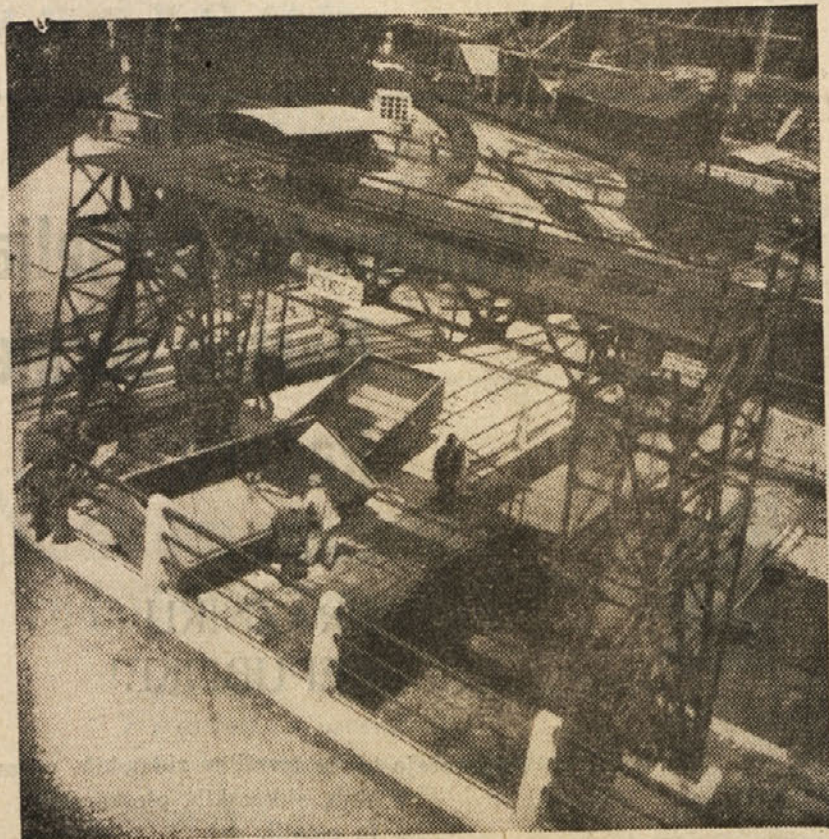
se pridružuje čestitkam delovnih ljudi Jugoslavije in kolektivov ob prazniku

**Dneva
republike,
29. novembru**

in kliče vsemu članstvu: »Naprej po poti, ki jo je začrtal VI. kongres ZKJ!«

*Delovni kolektiv
in upravni odbor*

Rudnika rjavega premoga Zagorje ob Savi

čestitata vsem delovnim ljudem
in odjemalcem premoga
k prazniku republike!

Tudi v bodoče ostane naše geslo:
„Čim več premoga naši industriji.“

Hišna uprava, vodovod in kurivopromet v Zagorju

Vsem stanovalcem, odjemalcem vode
in kuriva čestita k prazniku republike

Delovni kolektiv

Industrija gradbenega materiala V ZAGORJU

čestita vsem k prazniku republike 29. novembra. - Nudimo
vam apn, opremo in cementne izdelke po najnižjih cenah

„Keramika“ Izlake pri Zagorju

Delovni kolektiv Keramične tovarne
v Izakah pri Zagorju se priružuje
čestitkam ostlin kolektivov in odjemal-
cev, da izdelujejo kvalitetne ke-
ramične ploščice. Cene kot kurenci!

Strojno mizarstvo Zagorje

čestita vsem odjemalcem ob prazniku republike. — Izdelujemo vse
vrste pohištva in slaubne oprave. Solidna izdelava — nizke cene.

Vsem cenje m gostom čestita k prazniku republike

Uprava Delavsko uslužbenske restavracije
rudnika ZAGORJE ob SAVI

Priporočamo se za obisk; nudimo vam raznovrstna vina, topla
in hladna jedila ter raznovrstne pijače po zmernih cenah

VABLJENI!

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE RADEČE

čestita vsem volivcem k prazniku republike ter jim
kliče: Le s skupnim delom bomo lahko izvršili naloge,
ki stoje pred nami še v letošnjem letu in pa tudi
v bodočem!

Delovni kolektiv

Splošnega tržovskega podjetja v Radečah

čestita k

PRAZNIKU REPUBLIKE

ter se priporoča za obisk svojih poslovalnic

*Naše geslo
je: Skupno
sodelovanje
za čimprejšnjo
izgradnjo
socializma!*

SPOMENIK PADLIH BORCEV IN TALCEV V RADEČAH

Mestna klavnica in prekajevalnica v Radečah

Komunalna podjetja Mestne občine Radeče

čestitajo k

PRAZNIKU REPUBLIKE!

Priporočajo se za izvršitev zidarskih, mizar-
skih, slikarskih, plesarskih
in ostalih del

Kurivopromet Radeče in Pridobivanje premoğa na Savi

vam nudi vedno sveže meso vseh vrst
in razne mesne izdelke
Cene nizke! Solidna postrežba!

Delovni kolektiv in uprava čestitata k

Prazniku **R**epublike

ter se priporočata za obisk

vam nudi razne vrste premoga in drva po
najnižjih cenah. Preskrbite si kurivo, dokler
je še ugodno vreme, in ne čakajte!

Delovni kolektiv in uprava čestitata vsemu
delovnemu ljudstvu k velikemu prazniku

29. novembu „Dnevu republike“

K prazniku republike, 29. novembru
čestita vsem odjemalcem

Trgovsko podjetje s kmetijskimi pridelki in živili v Trbovljah

V svojih poslovalnicah vam nudimo vsakovrstna živila in mesne izdelke ter opozarjamo tudi podjetja in gostilne, da jih dobe v večjih količinah, po konkurenčnih cenah. **Ne pozabite na to!**

Kmetijska zadruga

Trbovlje

čestita vsem svojim članom in potršnikom k prazniku republike, 29. novembru, ter se priporoča za obisk svoje trgovske poslovalnice v Trbovljah II, kjer boste vlijudno in hitro postreženi

Sindikalna podružnica rudarjev v Trbovljah

čestita vsemu svojemu članstvu in ostalim k prazniku, 29. novembru!

Vse sile za napredek socialistične Jugoslavije!

Ne pozabite

obiskati Počitniški dom rudarjev na Partizanskem vrhu!

DELOVNI KOLEKTIV
IN UPRAVA

Mesine lekarne v Trbovljah

POZDRAVLJATA PRAZNIK REPUBLIKE!

Vsem delovnim ljudem
čestitata k prazniku republike,
29. novembru

RADIO-CENTRA v TRBOVLJAH

Uprava in kolektiv

Kolektiv in uprava Komunalnih podjetij

Ljudskega odbora mestne občine Trbovlje

čestitata vsem
delovnim ljudem v Zasavju
k prazniku republike, 29. novembru!

KOLEKTIV

Slikarskega in plesarskega podjetja MLO Zagorje

Izvršujemo
vsa plesarska in slikarska dela
solidno in poceni

★

Vsem naročnikom čestitamo
k prazniku republike

Čevljarska delavnica Ljudskega odbora mestne občine Zagorje

izdeluje
vsakovrstno obutev po
meri in popravlja staro
po znižanih cenah

Vsem svojim odjemalcem čestita
delovni kolektiv k
PRAZNIKU REPUBLIKE!

Sindikalni počitniški dom rudarjev Medija-Izlake

čestita vsem delovnim ljudem
k prazniku republike!

Imamo vedno v zalogi štiri vrste
kvalitetnih vin, prav tako so na
razpolago razna topla in hladna
jedila po zmernih cenah. Po 29. no-
vembru bo vsako soboto in ne-
deljo v dvorani doma ples

Avtoprevoz - Zagorje

nudi vse vrste prevozov

Čestitamo k prazniku,
29. novembru, in se priporočamo!

Rijučavničarska delavnica MLO ZAGORJE

se priporoča za naročila
ter čestita k prazniku republike!

Uprava Kina „Triglav“ Zagorje

čestita vsem obiskovalcem
k prazniku republike,
29. novembru!

Tudi v bodoče bo uprava skr-
bela za najboljše filme

Mestno podjetje

»Meso« v Trbovljah

se pridružuje čestitkam vseh ostalih
ob prazniku republike

★

Vsak dan vam nudimo sveže meso in
najrazličnejše mesne izdelke odlične
kvalitete in po zmernih cenah

Strojno pletilstvo Zagorje

čestita k prazniku narodov Jugoslavije, 29. novembru!

Kolektiv in uprava se priporočata za nakup in naročila
pletenih izdelkov, ki vam jih nudimo po ugodnih cenah
OBIŠČITE NAS!

Kmetijska zadruga Zagorje

čestita k prazniku repu-
blike, 29. novembru! —
Kupuje in prodaja les,
lastna trgovina z me-
šanim blagom, odku-
pujemo in prodajamo
vse vrste kmetijskih
pridelkov

Kmetijska zadruga Senožeti

čestita vsem članom zadrugnikom in ostalim
k prazniku republike, 29. novembru!

Kolektiv in uprava Krojaške delavnice MLO Zagorje

čestitata vsem odjemalcem in
naročnikom k prazniku narodov
Jugoslavije.

Ako hočeš biti lepo oblečen,
potem se oglasi pri nas!

Najnovejšo
specialno hladno
trajno ondulacijo izdeluje

FRIZERSKI SALON

Serafinovič Zagorje ob Savi

UPRAVA IN KOLEKTIV

Trgovskega in gostinskega podjetja

DOL PRI HRASTNIKU

se pridružujeta čestitkam
vseh delovnih kolektivov
Jugoslavije k prazniku
republike, 29. novembru!

★

S Tirom naprej do končne
izgradnje socializma!

Kolektiv, uprava, upravni odbor in delavski svet

STEKLARNE V HRASTNIKU

pozdravljajo in čestitajo k prazniku republike, 29. novembra,
vsem svojim odjemalcem, želeč jim mnogo uspehov pri
socialistični izgradnji naše domovine!

Izdelujemo kvalitetne izdelke, vrsto novih
proizvodov za široko potrošnjo, to je proiz-
vode, ki smo jih morali poprej uvažati. —
Delamo za široko potrošnjo v zadovoljstvo
ljudskih množic.

DOBRA IZDELAVA - PROMPTNA DOBAVA

Ob prazniku republike pošiljamo vsem delovnim kolek-
tivom socialistične Jugoslavije borbene pozdrave!

Kolektiv in uprava

Kemične tovarne

v Hrastniku

Pozdravljamo 29. november,
Dan republike!

KOLEKTIV IN UPRAVA
TRGOVSKEGA PODJETJA

»PRESKRBA«

HRASTNIK

Obiščite naše poslovalnice! Povsod boste zadovoljni z naše
postrežbo!

Trgovsko in gostinsko podjetje Hrastnik

se pridružuje čestitkam vseh delovnih ljudi k
prazniku republike, 29. novembra!

Kolektiv in uprava se priporočata za obisk trgov-
skih in gostinskih poslovalnic.

DELOVNI
KOLEKTIV
IN UPRAVA

Okrajne zadružne zveze

TRBOVLJE

z vsemi svojimi podjetji čestita vsemu prebivalstvu
okraja Trbovlje k prazniku republike!

S Titom v lepšo bodočnost!

RADIO SLOVENIJA

Ob ob etnici ustanov tve republike iskreno čestitamo vsem
delovnim kolektivom v Zasavju

K Dnevu republike iskreno čestita vsemu
delovnemu ljudstvu in delovni kolektiv podjetja

LES

LJUBLJANA

TRGOVSKO
PODJETJE

JUGOPETROL

LJUBLJANA CANKARJEVA C. 5/L

Pošt. pred. 16 - Tel. dir. 28-41; komerc. odd. 32-30

čestita vsem delovnim kolektivom
k prazniku republike, 29. novembru!

Nudimo vam tekoče gorivo, maziva in pline ter ostale naftne
proizvode.

Naše blago dobite v vseh gospodarskih centrih Slovenije.

Kmetijska zadruga

Radeče pri Zidanem mostu

čestita k prazniku republi-
ke, 29. novembru, ter se
priporoča za obisk svojih
poslovalnic v Radečah,
Vrhovem in Jagnenici.

Prodajamo in odkupujemo vse
vrste kmetijskih pridelkov.

Semenarna za Slovenijo

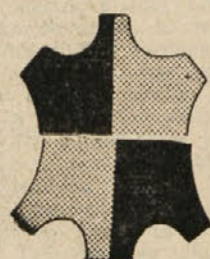
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA CESTA 5

Kolektiv podjetja iskreno čestita ob Dnevu
republike vsemu delovnemu ljudstvu!

Čestitamo vsem delovnim ljudem k 10. obletnici prve-
ga zasedanja AVNOJ v Bihacu.

KOLEKTIV
TOVARNE USNJA
ŠMARTNO PRI LITJI

„ODEJA“
(IZDELOVALNICA PREŠILIH ODEJ)
Ljubljana, Komenskega ul. 1.

K Dnevu republike iskreno čestita delovni kolektiv »Odeje« vsemu delovnemu
ljudstvu. Obenem priporočamo našo izdelavo odej tudi iz prinesenega materiala.
Blago dobite pri nas v vseh barvah! Poslužite se bogate izbire!

Slovenija vino

LJUBLJANA,
Frankopanska 11

Skladišča: Trbovlje, Grosuplje
in Logatec

Na izbiro kvalitetna in namizna
bela vina:

Malvazija, Vugava, dalma-
tinsko, vipavsko, bizeljsko
in haloško

rdeča vina:

Refoško, Opolo, Plavac, Pro-
kupac, cviček in Modri
Burgundec

desertno vino,

pristna slivovka

in najboljši „Maraska“ likerji

TOVARNA LESENIH PET

„PETA“

RADEČE pri ZIDANEM MOSTU

priporoča svoje izdelke vsemu delovnemu ljudstvu, tako
zagodnje pete, pete „Amerikan“ in „Contese“, ki slove daleč
naokrog. Naročila izvršujemo takoj.

Ob Dnevu republike, 29. novembru,
čestitata delovni kolektiv in uprava
podjetja

Okrajni ljudski odbor Trbovlje

čestita vsemu delovnemu ljudstvu Slovenije ob prazniku
DNEVA REPUBLIKE, 29. novembra, hkrati pa želi vsem
delovnim kolektivom ter naprednim ljudem pri graditvi
socializma novih delovnih zmag.

SPOMENIK "REVOLUCIJE" V TRBOVLJAH